

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ

A R İ S T O T E L E S

K A T E G O R İ L E R

Aristoteles

Kategoriai

ISBN 975-533-125-5

© Imge Kitabevi Yayınları, 1996

Tüm hakları saklıdır.

Yayıncı izni olmadan, kısmen de olsa
fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik
yöntemlerle çoğaltılamaz.

1. Baskı: Ocak 1996

2. Baskı: Eylül 2002

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Hasan Tahsin Benli

Kapak

Nurafer Kars

Dizgi

Yalçın Ateş

Baskı ve Cilt

Pelin Ofset (312) 418 70 93/94

İ m g e K i t a b e v i

Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Konur Sok. No: 3 Kızılay 06650 Ankara

Tel: (312) 419 46 10 - 419 46 11 • Faks: (312) 425 29 87

İnternet: www.imge.com.tr

E-Posta: imge@imge.com.tr

İ m g e D a ğ ı t ı m

Ankara

Konur Sokak No: 43/A Kızılay

Tel: (312) 417 50 95/96 - 418 28 65

Faks: (312) 425 65 32

İstanbul

Mühürdar Cad. No: 80 Kadıköy

Tel: (216) 348 60 58

Faks: (216) 418 26 10

Aristoteles

Kategoriler

Yunanca Aslından Çeviren
Saffet Babür

2. Baskı

KATHΓΟΡΙΑΙ
❧
KATEGORİLER

[ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ]

1 Ὅμωνυμα λέγεται ὧν ὄνομα μόνον κοινόν, ὁ δὲ κατὰ 1^α
 τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος, οἷον ζῶον ὃ τε ἄνθρω-
 πος καὶ τὸ γεγραμμένον· τούτων γὰρ ὄνομα μόνον κοινόν,
 ὁ δὲ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος· ἐὰν γὰρ
 ἀποδιδῶ τις τί ἐστὶν αὐτῶν ἑκατέρῳ τὸ ζῶν εἶναι, ἴδιον 5
 ἑκατέρου λόγον ἀποδώσει. συνώνυμα δὲ λέγεται ὧν τό τε
 ὄνομα κοινόν καὶ ὁ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ὁ αὐτός,
 οἷον ζῶον ὃ τε ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς· τούτων γὰρ ἑκάτερον
 κοινῶ ὀνόματι προσαγορεύεται ζῶον, καὶ ὁ λόγος δὲ
 τῆς οὐσίας ὁ αὐτός· ἐὰν γὰρ ἀποδιδῶ τις τὸν ἑκατέρου 10
 λόγον τί ἐστὶν αὐτῶν ἑκατέρῳ τὸ ζῶν εἶναι, τὸν αὐτὸν
 λόγον ἀποδώσει. παρώνυμα δὲ λέγεται ὅσα ἀπὸ τινος δια-
 φέροντα τῇ πτώσει τὴν κατὰ τοῦνομα προσηγορίαν ἔχει,
 οἷον ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικὸς καὶ ἀπὸ τῆς
 ἀνδρείας ὁ ἀνδρεῖος. 15

2 Τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκὴν λέγεται, τὰ
 δὲ ἄνευ συμπλοκῆς. τὰ μὲν οὖν κατὰ συμπλοκὴν, οἷον
 ἄνθρωπος τρέχει, ἄνθρωπος νικᾷ· τὰ δὲ ἄνευ συμπλοκῆς,
 οἷον ἄνθρωπος, βοῦς, τρέχει, νικᾷ.

Τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, ἐν 20

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ nB4(Λ)PI: LIBER ARISTOTELIS
 DE DECEM PREDICAMENTIS (Λ)Γ: aliter alii (ΠΡΟ ΤΩΝ
 ΤΟΠ(ΙΚ)ΩΝ, vel ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΓΕΝΩΝ ΤΟΥ ΟΝΤΟΣ, vel ΠΕΡΙ ΤΩΝ
 ΔΕΚΑ ΓΕΝΩΝ, vel ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ ΔΕΚΑ) testibus Porph., Simpl., etc.

1^α2 τῆς οὐσίας ?om. Andronicus et Boethus testibus Porph. et Dexippo:
 *πδ^αδ^βδ^γδ^δδ^ε, Herminus teste Porph. 5 τις ἀποδιδῶ B, ?Λ: *παφο

6 ἀπιδίδωσι n, ?PIΓ: *πφ^δο δὲ om. π(η), ?P: *φοσ 7 κατὰ
 τοῦνομα om. Γ(φ)η, Alex. Aphr. teste Simpl., alii teste Iambl. ap. Simpl.:

*πο: [P] τῆς οὐσίας om. Γ, Iambl. et Syrian. teste Simpl., alii teste
 Porph.: *πφση: [P] 8 ὁ τε . . . ἑκάτερον] ὁ τε (ὁ γὰρ π: ὁ τε γὰρ Γ)

ἄνθρ. καὶ ὁ βοῦς ΔΓπ: ὁ τε ἄνθρ. καὶ ὁ βοῦς· ὁ γὰρ ἄνθρ. καὶ ὁ βοῦς BΓ: [P]
 10 τῆς οὐσίας om. π ἑκάστου πη: [PIΓ] 11 ἑκατέρῳ om. Γπ

12 λόγον ?om. ἀποδώσει ?om. ΔΑπη: om. Γ: [P] ἀποδίδωσι n, ?Γ:
 *πη: [P] 13 νικᾷ τρέχει B: *πα^εφ^δη^εη^ς

[KATEGORİLER]

- 1^a** Yalnızca adları ortak, ada göre varlığının tanımı başka olanlara eşadlılar denir; sözgelişi hem gerçek insana hem de resmedilmiş insana canlı denir. Bunların yalnızca adları ortak, ada göre varlıklarının tanımı ise başka;
- 5** her biri için canlı olmanın ne olduğu açıklanacak olsa, her biri için, kendine özgü olan tanım verilecek. Adları ortak, ada göre varlıklarının tanımı da aynı olanlara eşanlamlılar denir; örneğin hem insan hem de öküz canlıdır,
- 10** bunlara ortak bir adla canlı denir, varlıklarının tanımı da aynı; her biri için canlı olmanın ne olduğu açıklanacak olsa, aynı tanım verilecek. Hal bakımından değişik olmalarına karşın, ada göre adlandırılanlara türemişler denir;
- 15** sözgelişi dilbilimden dilbilimci, yiğitlikten yiğit.
- Kimi söylenenler bağlantıyla, kimi bağlantısız söylenir: Bağlantıyla, sözgelişi ‘insan koşuyor’, ‘insan galip geliyor’; bağlantısız olanlar, ‘insan’, ‘öküz’, ‘koşuyor’, ‘galip geliyor’.
- 20** Kimi olanlar belli bir taşıyıcı için söylenir, ama hiç-

- ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστίν, ὅλον ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου
 μὲν λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστίν·
 τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστίν, καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς
 λέγεται, –ἐν ὑποκειμένῳ δὲ λέγω ὃ ἔν τινι μὴ ὡς μέρος
 25 ὑπάρχον ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστίν,– ὅλον ἢ τίς
 γραμματικὴ ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστίν τῇ ψυχῇ, καθ' ὑπο-
 κειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται, καὶ τὸ τί λευκὸν ἐν ὑποκειμένῳ
 μὲν ἐστίν τῷ σώματι, –ἅπαν γὰρ χρῶμα ἐν σώματι,– καθ'
 ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται· τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένου τε
 1^b λέγεται καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν, ὅλον ἢ ἐπιστήμη ἐν ὑπο-
 κειμένῳ μὲν ἐστίν τῇ ψυχῇ, καθ' ὑποκειμένου δὲ λέγεται
 τῆς γραμματικῆς· τὰ δὲ οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν οὔτε καθ'
 ὑποκειμένου λέγεται, ὅλον ὃ τίς ἄνθρωπος ἢ ὃ τίς ἱπ-
 5 πος, –οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν
 οὔτε καθ' ὑποκειμένου λέγεται·– ἀπλῶς δὲ τὰ ἄτομα καὶ ἐν
 ἀριθμῷ κατ' οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ
 ἔνια οὐδὲν κωλύει εἶναι· ἢ γὰρ τίς γραμματικὴ τῶν ἐν ὑπο-
 κειμένῳ ἐστίν.
- 10 Ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορῇται ὡς καθ' ὑποκει- 3
 μένου, ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, πάντα καὶ
 κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται· ὅλον ἄνθρωπος κατὰ τοῦ τι-
 νὸς ἀνθρώπου κατηγορεῖται, τὸ δὲ ζῶον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου
 οὐκοῦν καὶ κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου τὸ ζῶον κατηγορηθήσε-
 15 ται· ὃ γὰρ τίς ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπός ἐστι καὶ ζῶον.
 τῶν ἑτερογενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα τεταγμένων ἑτεραὶ
 τῷ εἶδει καὶ αἱ διαφοραί, ὅλον ζώου καὶ ἐπιστήμης·

11 δι- | γε νι °πα°φθι: | T | 12 δι | γε νι: °π: | T | 28 τῷ σώματι
 ἐστίν B: °ο 1^b4 ὑποκειμένου+τινὸς πο: °πα°φ° η) καὶ BΓ: °φ°
 6 ὑποκειμένου+τινὸς (Δ)(σ) 8 ἔνια) αὐτὰ ΛΙ: αὐτῶν Δ: om. ο, ῥΡσ:
 °φ°φ° ὑποκειμένου+μὲν Γ(φ): °σ [Δ] 9 ἐστίν (+τῇ ψυχῇ Γ) + καθ'
 ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται (Δ)Γφ 11 πάντα) ταῦτα (φ): τοσαῦτα
 Ρ(π)(δ)α°σ°η 12 alt. κατὰ om. Γ: [ΔΛΡΓ] 14 κατηγορηθήσεται
 τὸ ζῶον ΒΡΓ ζῶον+ἄρα η 16 ἑτέρων γενῶν (δ)(φ)(σ): °πα°σ°δ°η°σ°:
 [T]

- bir taşıyıcı içinde olmaz; sözgelişi ‘insan’ taşıyıcı olarak belli bir insan için söylenir, ama hiçbir taşıyıcı içinde değildir. Kimi olanlar bir taşıyıcı içinde olur ama hiçbir taşıyıcı için söylenmez –taşıyıcı içinde dediğim, bir şeyin içinde parça olarak bulunan değil, içinde bulunduğu nesneden ayrı olarak bulunamayan–; örneğin dilbilimi taşıyıcı içinde, ruhta bulunur ama, hiçbir taşıyıcı için söylenmez. Aklık bir taşıyıcı içinde, cisimde bulunur –çünkü her renk bir cisim içindedir– ama hiçbir taşıyıcı için söylenmez. Kimi olanlar hem bir taşıyıcı için söylenir hem de bir taşıyıcı içinde olur; örneğin bilgi bir taşıyıcı içindedir, ruhtadır ve bir taşıyıcı için, sözgelişi dilbilimi taşıyıcısı için söylenir. Kimi olanlar ise ne bir taşıyıcı içindedir ne de bir taşıyıcı için söylenir; örneğin belli bir insan ya da belli bir at –çünkü bu tür nesnelerin hiçbirisi ne bir taşıyıcı içindedir ne de bir taşıyıcı için söylenir–. Öte yandan bölünemeyen ve sayıca tek olan nesneler genel anlamda hiçbir taşıyıcı için söylenmez, ama kimilerinin bir taşıyıcı içinde olmasına engel yoktur; nitekim belli bir dilbilgisi bir taşıyıcı içinde olanlardandır.
- 10 Bir nesne bir başka nesneye taşıyıcı olarak yüklendiğinde, yüklenen için söylenenlerin hepsi taşıyıcı için de söylenecektir; örneğin ‘insan’ belli bir insana yüklenir, ‘canlı’ ise insana: O halde ‘canlı’ da belli bir insana yüklenecektir, nitekim belli bir insan hem ‘insan’dır
- 15 hem de ‘canlı’dır. Aynı cinsten olanların ve türce birbiri altında dizilmeyenlerin ayırıcı özellikleri de başka olur; sözgelişi hayvanın ve bilginin: Hayvanın ayırıcı özellik-

ζώου μὲν γὰρ διαφοραὶ τό τε πεζὸν καὶ τὸ πτηνὸν καὶ τὸ
 ἔνυδρον καὶ τὸ δίπουν, ἐπιστήμης δὲ οὐδεμία τούτων· οὐ γὰρ
 διαφέρει ἐπιστήμη ἐπιστήμης τῷ δίπους εἶναι. τῶν δέ γε 20
 ὑπ' ἄλληλα γενῶν οὐδὲν κωλύει τὰς αὐτὰς διαφορὰς εἶναι·
 τὰ γὰρ ἐπάνω τῶν ὑπ' αὐτὰ γενῶν κατηγορεῖται, ὥστε
 ὅσαι τοῦ κατηγορουμένου διαφοραὶ εἰσι τσαῦται καὶ τοῦ
 ὑποκειμένου ἔσονται.

4 Τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον ἥτοι 25
 οὐσίαν σημαίνει ἢ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ πρὸς τι ἢ ποὺ ἢ ποτὲ ἢ
 κείσθαι ἢ ἔχειν ἢ ποιεῖν ἢ πάσχειν. ἔστι δὲ οὐσία μὲν ὡς
 τύπῳ εἰπεῖν οἷον ἄνθρωπος, ἵππος· ποσὸν δὲ οἷον δίπηχυ,
 τρίπηχυ· ποιὸν δὲ οἷον λευκόν, γραμμικόν· πρὸς τι δὲ
 οἷον διπλάσιον, ἡμισυ, μείζον· ποὺ δὲ οἷον ἐν Λυκείῳ, ἐν 2^α
 ἀγορᾷ· ποτὲ δὲ οἷον χθές, πέρυσιν· κείσθαι δὲ οἷον ἀνάκειται,
 κάθεται· ἔχειν δὲ οἷον ὑποδέδεται, ὥπλισται· ποιεῖν δὲ οἷον
 τέμνειν, καίειν· πάσχειν δὲ οἷον τέμνεσθαι, καίεσθαι. ἕκα- 5
 στον δὲ τῶν εἰρημένων αὐτὸ μὲν καθ' αὐτὸ ἐν οὐδεμιᾷ κατα-
 φάσει λέγεται, τῇ δὲ πρὸς ἄλληλα τούτων συμπλοκῇ
 κατάφασις γίνεταί· ἅπαντα γὰρ δοκεῖ κατάφασις ἥτοι
 ἀληθὴς ἢ ψευδὴς εἶναι, τῶν δὲ κατὰ μηδεμίαν συμ-
 πλοκὴν λεγομένων οὐδὲν οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδός ἐστιν,
 οἷον ἄνθρωπος, λευκόν, τρέχει, νικᾷ.

10

5 Οὐσία δὲ ἐστὶν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλι-
 στα λεγομένη, ἣ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται

18 διαφοραὶ + οἷον ΒΛπφ, ?Γ: °ο τε om. πφσ: [ΛΡΓ] 18-19
 πτηνόν... ἔνυδρον... δίπουν] δίπ... πτ... ἐν. ΒΔ: πτ... δίπ... ἐν. ΡΙφ:
 δίπ... πτ. π, ?σ: πτ... δίπ. Λ 20 γε om. (π)ασ°, ?Ι: °φης: [ΔΛΡΓ]
 21 εἶναι διαφορὰς θ(φ)σ°σ°, Huethius teste Simprl., ?Λ: °π: [Ι'ΙΙ'] 23
 τοῦ δί] κατὰ τοῦ π: °πσ° 2^α1 ἡμισυ om. ΒΛΡ μείζον om. Ι
 1-2 ἐν ἀγορᾷ ἐν Λυκείῳ Β: ἐν Λυκείῳ ΛΓ, ?π 2 πέρυσιν om. ΛΡ: °π
 5 αὐτὰ... αὐτὰ Λσ°: °φσ° 6 λέγεται + ἡ ἀποφάσει ηΒΔΡφ(σ°):
 °ο, optimi libri teste Ammonio 7 prius κατάφασις + ἡ (καὶ Δ) ἀπόφασις
 ηΒΔσ°φσ°: °σ°: [Ρ] alt. κατάφασις + ἡ (καὶ ΒΔ) ἀπόφασις ηΒΔ(α), ?Ρ
 10 λευκόν (-ός η, ?ΙΓ') βοθς Ρ(σ) νικᾷ om. ΛΙΓ(σ) 11 τε om.
 π(φ)(σ)η(σ°): [Τ] 12 τινὸς om. ΛΙ: °σφ°σφσ°

- leri, karada yaşama, uçma, suda yaşama, iki ayaklı olma; oysa bilgininkiler bunlardan hiçbirini değil; nitekim
- 20 bir bilgi bir başka bilgiden iki ayaklı olmak bakımından ayrılmaz. Birbiri altında olan cinslerin ayırıcı özelliklerinin aynı olmasına ise bir engel yok: Yukarıdakiler onların altındaki cinslere yüklenir; o halde yüklenenin ayırıcı özellikleri taşıyıcının da ayırıcı özellikleri olacaktır.
- 25 Bir bağlantı içinde söylenmeyenlerin her biri varlık, nicelik, nitelik, görelilik, uzam, zaman, durum, iyelik, etkinlik ya da edilginlik belirtir. Biçimsel olarak söylersek, insan, at varlık; iki dirsek, üç dirsek nicelik; ak, dilbilimci nitelik; iki misil, yarım, daha büyük görelilik;
- 2^a Lykeion'da, çarşıda uzam; dün, geçen yıl zaman; uzanmış, oturuyor durum; ayakkabılı, silahlı iyelik; kesmek, yakmak etkinlik; kesilmek, yakılmak edilginlik belirtir. Söylediklerimizden her biri kendisi, tek başına önerme
- 5 olmaz; önerme bunların birbirine bağlanmasıyla olur. Çünkü her önermenin doğru ya da yanlış olduğu görünüyor, oysa bir bağlantı içinde söylenmeyenlerin hiçbirini ne doğru ne de yanlış oluyor: Sözcüğü 'insan', 'ak',
- 10 'koşuyor', 'galip geliyor'.

İlk başta ve asıl anlamıyla varlık, ne bir taşıyıcı için söylenen ne de bir taşıyıcı içinde olan varlıktır; örneğin

μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστίν, οἷον ὁ τις ἄνθρωπος ἢ ὁ τις
 ἵππος. δευτέραι δὲ οὐσίαι λέγονται, ἐν οἷς εἶδεν αἱ πρῶ-
 15 τως οὐσίαι λεγόμεναι ὑπάρχουσιν, ταῦτά τε καὶ τὰ τῶν
 εἰδῶν τούτων γένη· οἷον ὁ τις ἄνθρωπος ἐν εἶδει μὲν ὑπάρ-
 χει τῷ ἀνθρώπῳ, γένος δὲ τοῦ εἶδους ἐστὶ τὸ ζῶον· δεύ-
 τεραι οὖν αὗται λέγονται οὐσίαι, οἷον ὁ τε ἄνθρωπος καὶ
 τὸ ζῶον· φανερόν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τῶν καθ' ὑπο-
 20 κειμένου λεγομένων ἀναγκαῖον καὶ τοῦνομα καὶ τὴν λόγον
 κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου· οἷον ἄνθρωπος καθ' ὑπο-
 κειμένου λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, καὶ κατηγορεῖται γε
 τοῦνομα, —τὸν γὰρ ἄνθρωπον κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγο-
 ρήσεις·— καὶ ὁ λόγος δὲ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ τινὸς ἀν-
 25 θρώπου κατηγορηθῆσεται, —ὁ γὰρ τις ἄνθρωπος καὶ ἀνθρω-
 πός ἐστιν·— ὥστε καὶ τοῦνομα καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ
 ὑποκειμένου κατηγορηθῆσεται. τῶν δ' ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων
 ἐπὶ μὲν τῶν πλείστων οὔτε τοῦνομα οὔτε ὁ λόγος κατηγο-
 ρεῖται τοῦ ὑποκειμένου· ἐπ' ἐνίων δὲ τοῦνομα μὲν οὐδὲν κω-
 30 λύει κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου, τὸν δὲ λόγον ἀδύ-
 νατον· οἷον τὸ λευκὸν ἐν ὑποκειμένῳ ὄν τῷ σώματι κατ-
 γορεῖται τοῦ ὑποκειμένου, —λευκὸν γὰρ σῶμα λέγεται,— ὁ
 δὲ λόγος τοῦ λευκοῦ οὐδέποτε κατὰ τοῦ σώματος κατηγορη-
 θῆσεται.—τὰ δ' ἄλλα πάντα ἤτοι καθ' ὑποκειμένων λέγε-
 35 ται τῶν πρώτων οὐσιῶν ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἰστί. τοῦτο
 δὲ φανερόν ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα προχειριζομένων· οἷον τὸ
 ζῶον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου κατηγορεῖται; οὐκοῦν καὶ κατὰ
 τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, —εἰ γὰρ κατὰ μηδενὸς τῶν τινῶν

13 τινί om. ΛΙΓ: *φ^{δο}ησ^d ἢ καὶ π(φ): *οσ 14 λέγονται + τὰ
 εἶδη Λη: *φ^{δο}: [ΡΙΓ] 15 λεγόμεναι οὐσίαι πα(φ^δ)η: *πο: [ΔΛΡ]
 16 ἄνθρωπος + ὡς πη 17 δευτέρως πΔΓ: *οσ 21 οἷον + ὁ Β: [ΛΡΙΓ]
 23 ἀνθρώπον + καὶ πΙ: [ΔΛΡ] 24 δι + ὁ Β: [Τ] 25 ῥήσις ἀνθρώπου + καὶ
 ΙΓ: [ΔΛΡ] 26 ἐστίν + καὶ ζῶον (+ λογικὸν θνητόν (Λ)) Δ(Λ)Ρ: + καὶ
 ἀνθρωπος λέγεται vel similia ΙΓ 27 κατηγορεῖται πΙ 30 κατηγο-
 ρεῖσθαι + ποτε π(Λ) τοῦ ὑποκειμένου om. ΙΓ 33 λόγος + ὁ Β, ?Ι:
 [ΔΛΡ] alt. τοῦ om. ΒΔ: [ΛΡΙΓ] 38 ἀνθρώπου + κατηγορηθῆσεται Λ:
 + κατηγ. τὸ ζῶον ΒΡ τινῶν om. ΔΓ

- belli bir insan ya da belli bir at. Türce ilk varlıklar de-
15 nenlerle bu türlerin cinsleri içinde bulunanlara ise ikincil
varlıklar denir; sözgelişi belli bir insan tür olarak ‘insan’
dadır, türünün cinsi ise ‘canlı’. O halde, bunlara, ‘insan’
ve ‘canlı’ya ikincil varlıklar denir. Söylediklerimizden
açık ki, bir taşıyıcıya yüklenenlerde hem adın hem de ta-
20 nımın taşıyıcıya yüklenmesi zorunlu; sözgelişi ‘insan’
taşıyıcı olarak belli bir insana yüklenir, adı da belli bir
insana yüklenir –çünkü ‘insan’ı belli bir insana yükleye-
ceksin–; ‘insan’ın tanımı da belli bir insana yüklenecek-
25 tir –çünkü belli bir insan ‘insandır’– O halde hem ad
hem tanım taşıyıcıya yüklenmiş olacaktır. Taşıyıcı için-
de olanların çoğunda ne ad ne tanım taşıyıcıya yüklenir
ama, kimilerinde adın taşıyıcıya yüklenmesine bir engel
30 yoktur, tanımın yüklenmesi ise olanaksızdır; sözgelişi
taşıyıcı olarak cisimde olan ‘ak’ taşıyıcıya yüklenir, ‘ak
cisim’ denir –oysa aklık tanımı hiçbir zaman cisme yük-
lenmeyecektir–. Ötekilerin hepsi ya taşıyıcı olarak ilk
35 varlıklara yüklenir ya da onların içindedir: Bu tek tek
ele alınanlarda açıktır: Sözgelişi ‘canlı’ ‘insan’a yükle-
nir, o zaman belli bir insana da yüklenir –çünkü belli in-
sanlardan hiçbirine yüklenmeseydi genel anlamda ‘in-

ἀνθρώπων, οὐδὲ κατὰ ἀνθρώπου ὅλως·— πάλιν τὸ χρώμα 2^b
 ἐν σώματι, οὐκοῦν καὶ ἐν τινὶ σώματι· εἰ γὰρ μὴ ἐν
 τινὶ τῶν καθ' ἑκάστα, οὐδὲ ἐν σώματι ὅλως· ὥστε τὰ
 ἄλλα πάντα ἤτοι καθ' ὑποκειμένων τῶν πρώτων οὐσιῶν
 λέγεται ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστίν. μὴ οὐσιῶν οὖν 3
 τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι εἶναι· πάντα
 γὰρ τὰ ἄλλα ἤτοι καθ' ὑποκειμένων τοῦτων λέγεται ἢ ἐν 4^a
 ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστίν· ὥστε μὴ οὐσιῶν τῶν πρώτων οὐ- 5^a
 σιῶν ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι εἶναι. 6^c

Τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν μᾶλλον οὐσία τὸ εἶδος τοῦ
 γένους· ἐγγιον γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας ἐστίν. ἐὰν γὰρ ἀπο-
 διδῶ τις τὴν πρώτην οὐσίαν τί ἐστι, γνωριμώτερον καὶ οἰ-
 κειότερον ἀποδώσει τὸ εἶδος ἀποδιδούς ἢ τὸ γένος· οἷ- 10
 ον τὸν τινὰ ἄνθρωπον γνωριμώτερον ἂν ἀποδοίῃ ἄνθρω-
 πον ἀποδιδούς ἢ ζῶον, —τὸ μὲν γὰρ ἴδιον μᾶλλον τοῦ
 τινὸς ἀνθρώπου, τὸ δὲ κοινότερον,— καὶ τὸ τί δένδρον ἀποδι-
 δούς γνωριμώτερον ἀποδώσει δένδρον ἀποδιδούς ἢ φυτόν.
 ἔτι αἱ πρῶται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑποκεῖ- 15
 σθαι καὶ πάντα τὰ ἄλλα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι ἢ
 ἐν ταύταις εἶναι διὰ τοῦτο μάλιστα οὐσίαι λέγονται· ὥς δέ
 γε αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα ἔχουσιν, οὕτω καὶ
 τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος ἔχει· —ὑπόκειται γὰρ τὸ εἶδος
 τῷ γένει· τὰ μὲν γὰρ γείνη κατὰ τῶν εἰδιῶν κατηγορεῖται, 20
 τὰ δὲ εἶδη κατὰ τῶν γενῶν οὐκ ἀντιστρέφει·— ὥστε καὶ ἐκ
 τούτων τὸ εἶδος τοῦ γένους μᾶλλον οὐσία.—αὐτῶν δὲ τῶν εἰ-
 δῶν ὅσα μὴ ἐστὶ γένη, οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐσία

2^b3 τινὶ+τῶν σωμάτων (vel sim.) (Δ)ΛΡ 4-5 λέγεται τῶν . . . οὐσιῶν
 B: °σ^c: [Τ] 6 et 6^c τι τῶν ἄλλων n: °σ^c: [ΛΡΓ] 6-6^c verba
 πάντα . . . εἶναι dittographiam arbitratus expungenda esse dixit Simplicius,
 quem editores omnes secuti sunt 6^{b-c} ὥστε . . . εἶναι om. Δ: °σ^c
 10 εἶδος+μᾶλλον n: °φση ἢ] ἢπερ Bo: °φη; [Τ] 11 prius ἄνθρωπον+
 ἀποδιδούς nBΓ ἀποδοίῃ+καὶ οἰκειότερον nP 12 ἢ ζῶον ἀποδιδούς
 B: ἢ ζῶον Γ 17 οὐσίαι+πρῶται nBΔφ 18 ἄλλα+πάντα BΔΛΡ(φ)
 20 κατὰ om. n: [Τ]

- 2^b san'a da yüklenmezdi. Yine, renk bir cisim içindedir, öyleyse belli bir cismin de içindedir. Tek tek olanların hiçbirinde olmasaydı genelde 'cisim'de de olmazdı. Demek ki ötekilerin hepsi ya taşıyıcı olarak ilk varlıklara
- 5 yüklenir ya da onların içinde olur. O halde ilk varlıklar olmadığına başka bir nesnenin olması olanaksızdır. Nitekim bütün öteki nesneler ya taşıyıcı olarak onlar için
- 6^a söylenir ya da onların içindedir. Sonuç olarak, ilk varlıklar
- 6^b lar olmadığına bir başka nesnenin olması olanaksızdır.

- İkincil varlıklar içinde tür, cinsten daha çok varlık olur; çünkü ilk varlığa daha yakın. İlk varlığın ne olduğu açıklanacak olsa, cins yerine tür verilirse daha bilinir ve
- 10 yaklaşık bir açıklama verilmiş olacaktır; sözgelişi belli bir insan 'hayvan' yerine 'insan' verilerek daha bilinir olarak açıklanabilir. –çünkü ikincisi belli bir insana daha özgü, öteki daha ortak–. Yine, belli bir ağaç için 'bitki' yerine 'ağaç' verilerek daha bilinir açıklama getirilebilir.
- 15 Öte yandan ilk varlıklar, bütün öteki nesneler için taşıyıcı olmaları, öteki nesnelerin hepsinin onlara yüklenmeleri ya da onların içinde olmaları nedeniyle, bundan ötürü asıl anlamda varlıklar adını alırlar. İlk varlıkların öteki nesnelerle ilişkisi nasılsa, türün cinsle ilişkisi de öyledir –çünkü tür cins için bir taşıyıcıdır, cinsler türlere yüklenir, oysa türler cinslere yüklenmez–. O halde bu nedenle de tür cinse göre daha çok varlık olur. Cins olmadığına türlerden biri ötekinden daha çok varlık olmaz: Nitekim

ἐστίν· οὐδέν γὰρ οἰκειότερον ἀποδώσει κατὰ τοῦ τινὸς ἀν-
 25 θρώπου τὸν ἀνθρωπον ἀποδιδούς ἢ κατὰ τοῦ τινὸς ἵππου
 τὸν ἵππον. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν οὐδέν μᾶλλον
 ἕτερον ἐτέρου οὐσία ἐστίν· οὐδέν γὰρ μᾶλλον ὅ τις ἀνθρω-
 πος οὐσία ἢ ὅ τις βούς.

· Εἰκότως δὲ μετὰ τὰς πρώτας οὐσίας μόνα τῶν ἄλλων
 30 τὰ εἶδη καὶ τὰ γένη δεύτεραι οὐσῖαι λέγονται· μόνα γὰρ
 δηλοῖ τὴν πρώτην οὐσίαν τῶν κατηγορουμένων· τὸν γὰρ
 τινὰ ἀνθρωπον ἐὰν ἀποδιδῶ τις τί ἐστίν, τὸ μὲν εἶδος ἢ τὸ
 γένος ἀποδιδούς οἰκειῶς ἀποδώσει, —καὶ γνωριμώτερον ποιήσῃ
 ἀνθρωπον ἢ ζῶον ἀποδιδούς·— τῶν δ' ἄλλων ὃ τι ἀν
 35 ἀποδιδῶ τις, ἄλλοτρίως ἔσται ἀποδεδωκώς, οἷον λευκὸν ἢ
 τρέχει ἢ ὅτιοῦν τῶν τοιούτων ἀποδιδούς· ὥστε εἰκότως ταῦτα
 μόνα τῶν ἄλλων οὐσῖαι λέγονται. ἔτι αἱ πρώται οὐσῖαι
 διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑποκείσθαι κυριώτατα οὐσῖαι
 3^a λέγονται· ὥς δέ γε αἱ πρώται οὐσῖαι πρὸς τὰ ἄλλα πάντα
 ἔχουσιν, οὕτω τὰ εἶδη καὶ τὰ γένη τῶν πρώτων οὐσιῶν πρὸς
 τὰ λοιπὰ πάντα ἔχει· κατὰ τούτων γὰρ πάντα τὰ λοιπὰ
 5 κατηγορεῖται· τὸν γὰρ τινὰ ἀνθρωπον ἐρεῖς γραμματικόν,
 οὐκοῦν καὶ ἀνθρωπον καὶ ζῶον γραμματικὸν ἐρεῖς· ὡσαύ-
 τως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Κοινὸν δὲ κατὰ πάσης οὐσίας τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ
 εἶναι. ἡ μὲν γὰρ πρώτη οὐσία οὔτε καθ' ὑποκειμένου λέγε-
 ται οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν. τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν
 10 φανερόν μὲν καὶ οὕτως ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ· ὁ γὰρ
 ἀνθρωπος καθ' ὑποκειμένου μὲν τοῦ τινὸς ἀνθρώπου λέγεται,
 ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἔστιν, —οὐ γὰρ ἐν τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ ὁ
 ἀνθρωπὸς ἐστίν·— ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ζῶον καθ' ὑποκειμένου

24 γὰρ+μᾶλλον π 31 τὰς πρώτας οὐσίας (Δ)ΛΡ 32 ἀποδῶ
 π: [Τ] 33 καὶ+γὰρ π 36-7 τῶν ἄλλων ταῦτα μόνα ΒΓ 37 ἐτι+
 δὲ π: *αφ: [ΔΛΡ] 38 ἅπασιν ὑποκείσθαι (ὑποκ. πᾶσ. π)+καὶ τὰ ἄλλα
 πάντα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι Ρ: *φ κυριώταται ΡΓ(φ),?Β 3^a2
 γένη . . . εἶδη ΛΓ 8-9 ἐν ὑποκ. ἐστίν . . . καθ' ὑποκ. Μγ. ΒΔ 10
 οὐκ εἰσὶν] οὐδεμία ἐστίν ΔΡ

‘insan’ı belli bir insana göre açıklayan, ‘at’ı belli bir ata göre açıklayandan hiç de daha yaklaşık bir açıklama vermiş olmayacaktır. Yine, ilk varlıklarda da biri ötekinden hiç de daha çok varlık olmaz: Nitekim belli bir insan belli bir öküzden hiç de daha çok varlık olmaz.

İlk varlıkların dışında kalan öteki nesnelerden yalnızca türlerle ve cinslere ikincil varlıklar denmesi usa uygun, çünkü yüklenenler içinde yalnızca onlar ilk varlığı ortaya koyar. Biri belli bir insanı açıklayacak olsa türünü ya da cinsini vererek uygun açıklama vermiş olacaktır –‘canlı’ yerine ‘insan’ olduğunu söyleyerek de daha bilinir kılacaktır–; ama ‘ak’, ‘koşuyor’ ya da bu tür başka bir şey söylese daha uzak bir açıklama vermiş olacaktır. O halde ötekiler içinde yalnızca bunlara varlık denmesi uygun. Öte yandan ilk varlıklar öteki nesnelerin hepsi için taşıyıcı olmalarından ötürü asıl anlamdaki varlıklar diye belirtilir; ilk varlıkların öteki her nesne karşısındaki durumu ne ise, ilk varlıkların türleriyle cinslerinin bütün geri kalanlar karşısındaki durumu öyle olur: Geri kalan her nesne bunlara yüklenir: Belli bir insanın dilbilimci olduğunu söylersen, dilbilimcinin ‘insan’ ve ‘canlı’ olduğunu da söylemiş olursun. Öteki durumlarda da bu böyle.

Bir taşıyıcı içinde olmamak varlıkların hepsi için ortak bir nitelik. İlk varlık ne bir taşıyıcı için söylenir, ne de bir taşıyıcı içinde olur; ikincil varlıkların ise taşıyıcı içinde olmadıkları şu şekilde açık: ‘İnsan’ taşıyıcı olarak belli bir insan için söylenir ama, bir taşıyıcı içinde değildir –çünkü ‘insan’ belli bir insanın içinde değildir–, aynı biçimde ‘canlı’ da taşıyıcı olarak belli bir insan için söy-

μὲν λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, οὐκ ἔστι δὲ τὸ ζῶον ἐν τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ. ἔτι δὲ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων τὸ μὲν 15 ὄνομα οὐδὲν κωλύει κατηγορεῖσθαι ποτε τοῦ ὑποκειμένου, τὸν δὲ λόγον ἀδύνατον· τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν κατηγορεῖται καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦνομα, -τὸν γὰρ τοῦ ἀνθρώπου λόγον κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορήσεις καὶ τὸν τοῦ ζώου.- ὥστε οὐκ ἂν εἴη οὐσία 20 τῶν ἐν ὑποκειμένῳ.—οὐκ ἴδιον δὲ οὐσίας τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν· τὸ γὰρ πεζὸν καὶ τὸ δίπουν καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγεται τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἔστιν, -οὐ γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶ τὸ δίπουν οὐδὲ τὸ πεζόν.— καὶ ὁ λόγος δὲ κατηγορεῖται ὁ 25 τῆς διαφορᾶς καθ' οὗ ἂν λέγηται ἡ διαφορὰ· οἶον εἰ τὸ πεζὸν κατὰ ἀνθρώπου λέγεται, καὶ ὁ λόγος τοῦ πεζοῦ κατηγορηθήσεται τοῦ ἀνθρώπου, -πεζὸν γὰρ ἐστὶν ὁ ἀνθρωπος. —μὴ ταρρατέτω δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ὡς ἐν ὑποκειμένοις ὄντα τοῖς ὅλοις, μὴ ποτε ἀναγκασθῶμεν οὐκ οὐ- 30 σίας αὐτὰ φάσκειν εἶναι· οὐ γὰρ οὕτω τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ἐλέγετο τὰ ὡς μέρη ὑπάρχοντα ἐν τινι.

Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς διαφοραῖς τὸ πάντα συνωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι· πᾶσαι γὰρ αἱ ἀπὸ τούτων κατηγορίαι ἦτοι κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται ἢ κατὰ 35 τῶν εἰδῶν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας οὐδεμία ἐστὶ κατηγορία, -κατ' οὐδενὸς γὰρ ὑποκειμένου λέγεται.— τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν τὸ μὲν εἶδος κατὰ τοῦ ἀτόμου κατηγορεῖται, τὸ δὲ γένος καὶ κατὰ τοῦ εἶδους καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου· ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ διαφοραὶ καὶ κατὰ τῶν εἰδῶν καὶ κατὰ 3b

16 ποτὲ κατηγορεῖσθαι ηΔ, ?AP 17 alt. δι+γε n: [T] 18
 τοῦνομα ante prius καὶ pos., alt. καὶ om. n 20 ζώου+ὡσαύτως B
 ἡ οὐσία B: [APIΓ] 21 τοῦτο οὐσίας Bφ^cη, ?PI: *α^dφ^{cc} 23
 μὲν om. n: *o 25 οὐδὲ] ἢ BΔ: om. P 26 λέγεται n: [T] 27
 λόγος+ὁ B: [T] 38 τῶν ἀτόμων (A)I 39 prius καὶ om. n:
 [ΔPI] τῶν ἀτόμων . . τῶν εἰδῶν PIG 3bⁱ alt. καὶ om. B:
 [ΔP]

- lenir ama, belli bir insanın içinde değildir. Öte yandan
- 15 bir taşıyıcı içinde olanların adının kimi zaman taşıyıcıya yüklenmesine engel yoktur ama, tanımın taşıyıcıya yüklenmesi olanaksız olur; ikincil varlıklarda ise hem tanım hem de ad taşıyıcıya yüklenir –insanın tanımını belli bir insana, hayvanın tanımını da belli bir insana yükleyeceksin–. O halde varlık taşıyıcı içinde olanlardan olamaz –ancak bu yalnızca varlığın bir niteliği değil, ayırıcı özellikler de bir taşıyıcı içinde bulunmayanlardan: Yürüme, iki ayaklı olma taşıyıcı olarak ‘insan’ için söylenir ama, bir taşıyıcı içinde değildir –çünkü yürüme, iki ayaklı olma ‘insan’ın içinde değil–. Ayırıcı özelliğin kendisi
- 25 için söylendiği şeye ayırıcı özelliğin tanımı da yüklenir; sözgelisi yürüme insan için söylenirse, yürümenin tanımı da insana yüklenecektir –nitekim ‘yürüyen insandır’–. Varlıkların parçalarının bütün olarak taşıyıcı içinde bulunanlar olarak bulunmalarına karşın, kimi kez onların varlık olmadıklarını onaylamak zorunda kalmamız bizi şaşırtmasın; çünkü taşıyıcı içinde olanların bir şeyde parça olarak bulunduklarını söylerken bunu kastetmiyorduk.
- 30

- Bütün nesnelerin onlardan eşanlımlı olarak adlandırılmaları varlıklara ve ayırıcı özelliklere ait bir nitelik;
- 35 yüklenenlerin hepsi ya bireylere ya da türlere yüklenir, çünkü hiçbir yükleme ilk varlıktan gelmez –çünkü hiçbir taşıyıcı için söylenmez–; ikincil varlıklardan tür, bireye, cins hem türe hem de bireye yüklenir. Aynı biçimde ayırıcı özellikler de hem türlere hem bireye yüklenir.
- 3^b

τῶν ἀτόμιων κατηγοροῦνται. καὶ τὸν λόγον δὲ ἐπιδέχονται αἱ πρῶται οὐσίαι τὸν τῶν εἰδῶν καὶ τὸν τῶν γενῶν, καὶ τὸ εἶδος δὲ τὸν τοῦ γένους. — ὅσα γὰρ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, καὶ κινεῖται τοῦ ὑποκειμένου ῥηθῆναι — ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν τῶν διαφορῶν λόγον ἐπιδέχεται τὰ τε εἶδη καὶ τὰ ἄτομα· συνωνύμα δέ γε ἦν ὦν καὶ τοῦνομα κοινόν καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός. ὥστε πάντα τὰ ἀπὸ τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν διαφορῶν συνωνύμως λέγεται.

- 10 Πᾶσα δὲ οὐσία δοκεῖ τόδε τι σημαίνειν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀναμφισβήτητον καὶ ἀληθές ἐστιν ὅτι τόδε τι σημαίνει· ἄτομον γὰρ καὶ ἐν ἀριθμῷ τὸ δηλούμενον ἐστιν. ἐπὶ δὲ τῶν δευτέρων οὐσιῶν φαίνεται μὲν ὁμοίως τῷ σχήματι τῆς προσηγορίας τόδε τι σημαίνειν, ὅταν εἴπῃ
15 ἄνθρωπον ἢ ζῶον· οὐ μὴν ἀληθές γε, ἀλλὰ μᾶλλον ποῖόν τι σημαίνει, — οὐ γὰρ ἐν ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον ὥσπερ ἡ πρώτη οὐσία, ἀλλὰ κατὰ πολλῶν ὁ ἄνθρωπος λέγεται καὶ τὸ ζῶον· — οὐχ ἀπλῶς δὲ ποῖόν τι σημαίνει, ὥσπερ τὸ λευκόν· οὐδὲν γὰρ ἄλλο σημαίνει τὸ λευκόν ἀλλ' ἢ ποῖόν, τὸ δὲ
20 εἶδος καὶ τὸ γένος περὶ οὐσίαν τὸ ποῖον ἀφορίζει, — ποῖαν γάρ τινα οὐσίαν σημαίνει. ἐπὶ πλείον δὲ τῷ γένει ἢ τῷ εἶδει τὸν ἀφορισμὸν ποιεῖται· ὁ γὰρ ζῶον εἰπὼν ἐπὶ πλείον περιλαμβάνει ἢ ὁ τὸν ἄνθρωπον.

- Ἐπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ τὸ μηδὲν αὐταῖς ἐναντίον
25 εἶναι. τῇ γὰρ πρώτῃ οὐσίᾳ τί ἂν εἴη ἐναντίον; οἷον τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον, οὐδέ γε τῷ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ ζῳῳ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον. οὐκ ἴδιον δὲ τῆς οὐσίας τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν οἷον ἐπὶ τοῦ ποσοῦ· τῷ γὰρ διπλήχει οὐδὲν ἐστὶν
30 ἐναντίον, οὐδὲ τοῖς δέκα, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδενί, εἰ μὴ τις

3 γενῶν... εἰδῶν nΔ 5 λέγεται + τοσαῦτα n, (vel ταῦτά) Λ 8 alt. καί + τὰ ἀπὸ B(Δ) 13 τῶν δὲ (om. ἐπὶ) BΔΓ: [P] 18 τι om. nΓ: °ο: [Λ]
20 γένος... εἶδος Λ 21 ἢ] καὶ Γ, ρ n: °φ 24 αὐταῖς post ἐναντίον
pos. nφ(σ): post εἶναι (25) ο: °α: [P] 26 prius ἀνθρώπῳ + ἢ τῷ τινὶ
ζῳῳ B: °ο οὐδὲν + γάρ nBPG: °ο: [Δ] ἢ] οὐδέ n, ρ Λ: °αο: [Γ]
27 ἀλλὰ + γάρ BΓΓ

- Türlerin ve cinslerin tanımı ilk varlıklara, cinsin tanımı ise türe uyar –çünkü yüklenen için söylenen her şey taşıyıcı için söylenecektir–. Aynı biçimde ayırıcı özelliklerin tanımı da türlere ve bireylere uyar: Adları ortak, tanımları aynı olanlara eşanlamlılar demiştik; demek ki her nesne varlıklar ve ayırıcı özelliklerle eşanlamlı olarak adlandırılır.
- 10 Her varlığın doğrudan belli bir nesne belirttiği görünüyor. İlk varlıkların doğrudan belli bir nesne belirttikleri tartışma götürmeyecek biçimde doğru; çünkü bölünmez, sayıca tek olan bir şey olarak açıklanmıştı. İkincil varlıklar adlarının biçimi nedeniyle –‘insan’ ya da ‘canlı’ dendiğinde– doğrudan belli bir nesne belirtiyormuş gibi gelir ama, bu doğru değil, daha çok bir nitelik belirtirler –çünkü ilk varlıktaki gibi taşıyıcı tek değil: ‘insan’ ya da ‘canlı’ çok şey için söylenir–. Öte yandan ‘ak’ gibi saltık anlamda bir nitelik de belirtmezler; çünkü ak, nitelikten başka hiçbir şey belirtmez, oysa türle cins, bir
- 20 varlık konusundaki niteliği belirtir –belli bir varlığın niteliğini gösterir–. Cinsle yapılan belirlemenin kapsamı türle yapılanıinkinden daha geniş, çünkü ‘canlı’ diyen, ‘insan’ diyenden daha geniş bir kapsamı belirtmiş olur.
- Kendilerine karşıt hiçbir şeyin olmaması varlıkların bir niteliği. İlk varlığa karşıt ne olabilir? Söz gelişi belli bir insana karşıt olan hiçbir şey yok: ‘insan’a ya da ‘hayvan’a karşıt bir şey de yok. Ama bu varlığın kendisine özgü bir niteliği değil, nicelik için ve başka pek çokları için de bu böyle: Nitekim iki dirseğe karşıt bir şey yok, ‘on’ sayısına, buna benzer başka şeylere de karşıt bir şey yok.
- 30 Ancak çoğun aza ya da büyüğün küçüğe karşıt olduğu

τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ φαίη ἐναντίον εἶναι ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ· τῶν δὲ ἀφωρισμένων ποσῶν οὐδὲν οὐδενὶ ἐναντίον ἐστίν.

Δοκεῖ δὲ ἡ οὐσία οὐκ ἐπιδέχσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον· λέγω δὲ οὐχ ὅτι οὐσία οὐκ εἶναι μᾶλλον οὐσία, —τοῦτο μὲν γὰρ εἴρηται ὅτι ἔστιν, — ἀλλ' ὅτι ἐκάστη 15 οὐσία τοῦθ' ὅπερ ἐστίν οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον· οἶον εἰ ἔστιν αὕτη ἡ οὐσία ἄνθρωπος, οὐκ ἔσται μᾶλλον καὶ ἥττον ἄνθρωπος, οὔτε αὐτὸς αὐτοῦ οὔτε ἕτερος ἑτέρου. οὐ γὰρ ἔστιν ἕτερος ἑτέρου μᾶλλον ἄνθρωπος, ὥσπερ τὸ λευκὸν ἐστίν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον λευκόν, καὶ κα- 4^a λὸν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον· καὶ αὐτὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, οἶον τὸ σῶμα λευκὸν ὃν μᾶλλον λευκὸν λέγεται νῦν ἢ πρότερον, καὶ θερμὸν ὃν μᾶλλον θερμὸν καὶ ἥττον λέγεται· ἡ δὲ γε οὐσία οὐδέν 5 λέγεται, —οὐδὲ γὰρ ἄνθρωπος μᾶλλον νῦν ἄνθρωπος ἢ πρότερον λέγεται, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν, ὅσα ἐστίν οὐσία· — ὥστε οὐκ ἂν ἐπιδέχοιτο ἡ οὐσία τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον.

Μάλιστα δὲ ἴδιον τῆς οὐσίας δοκεῖ εἶναι τὸ ταῦτόν καὶ 10 ἐν ἀριθμῷ ὃν τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν· οἶον ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὐδενὸς ἂν ἔχοι τις προενεγκεῖν [ὅσα μὴ ἐστίν οὐσία], ὃ ἐν ἀριθμῷ ὃν τῶν ἐναντίων δεκτικόν ἐστίν· οἶον τὸ χρῶμα, ὃ ἐστίν ἐν καὶ ταῦτόν ἀριθμῷ, οὐκ ἔσται λευκὸν καὶ μέλαν, οὐδὲ ἡ αὐτὴ πρᾶξις καὶ μία τῷ ἀριθμῷ 15

32 ποσῶν om. ΔΛσ 33 οὐκ: μὴ Βα(φ): °οησ: [Γ] 34 μᾶλλον+
καὶ ἥττον Λ: +οὐσία καὶ ἥττον Βη: °ο^d 36 καὶ] ἡ ΡΓθ^c 37 ὁ
ἄνθρωπος η: [ΛΡΙΓ] ἔσται] ἐστὶ η(Λ),?Ρ 4^a1 ἐστὶν post μᾶλλον pos.
Β 1-2 καὶ . . . prius μᾶλλον om. Δ 2 prius μᾶλλον+καλὸν ηΛ: +ἡ
ἥττον Ρ: +καλὸν καὶ ἥττον λέγεται Β: [Δ] 4 λευκὸν+εἶναι
ΒΔ 5 θερμὸν post ἥττον pos. η,?Γ: om. Λ οὐδὲν+μᾶλλον η(Δ):
+μᾶλλον καὶ ἥττον Β(Δ)ΡΙ 6 λέγεται+καὶ ἥττον η: +ἄνθρωπος ΡΙ
γὰρ+ὁ η: [ΛΡΙΓ] νῦν μᾶλλον η 7 οὐδὲν+ἔσται η: +λέγεται Ι
9 τὸ ἥττον Δ: [ΛΡΙΓ] 12 οὐδενὸς] οὐκ ΒΛ τις+τὸ τοιοῦτο Ρ
12-13 εἰσὶν οὐσαί ΒΔΛ 13 δεκτικὸν τῶν ἐναντίων η,?Γ: [Ι] 14 τῷ
ἀριθμῷ Β: [ΛΡΙΓ] ἔσται] ἐστὶ Δ: λέγεται η

söylenabilir. Demek ki belirlenmiş niceliklerden hiçbiri birbirine karşıt değil.

- Varlığın daha çokluk ya da daha azlığı kabul etmediği görünüyor. Varlığın varlıktan daha çok varlık olmadığını söylemiyorum –nitekim bunun böyle olduğunu söylemiştik–, her bir varlığın olduğundan daha çok ya da daha az varlık olmadığını belirtiyorum. Sözgelişi bu varlık ‘insan’ ise, daha çok insan ya da daha az insan olmayacaktır; ne kendi kendinden ne de başkası bir başkasından; çünkü aklık konusunda, birinin ötekinden daha ak; güzellik konusunda birinin ötekinden daha güzel olması gibi, biri ötekinden daha çok ‘insan’ olmaz. ‘Ak’ın kendi kendinden daha çok ya da daha az ak olduğu da söylenir, sözgelişi ak olan cismin şimdi öncekinden daha ak olduğu, sıcak olan cismin daha az sıcak ya da daha çok sıcak olduğu söylenir; oysa varlık hiç söylenmez –ne insanın şimdi öncekinden daha çok insan olduğu ne varlık olan başka bir şeyin öyle olduğu söylenir–. O halde varlık daha azlığı ya da daha çokluğu kabul etmez.
- 10 Varlığın çok belirgin bir özelliğinin de, sayıca bir ve aynı olmasına karşın, karşıt nesneleri kabul edebilir olması gibi görünüyor. Bütün öteki nesnelerde varlık olmayıp da, sayıca tek olmasına karşın, karşıtları kabul edebilen hiçbir şey gösterilemez; sözgelişi sayıca bir ve aynı olan renk hem ak hem kara olamayacaktır, sayıca
- 15 bir ve aynı olan eylem de hem erdemli hem erdemsiz ol-

οὐκ ἔσται φαύλη καὶ σπουδαία, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων, ὅσα μὴ ἔστιν οὐσία. ἡ δέ γε οὐσία ἐν καὶ
 ταῦτὸν ἀριθμῶ ὃν δεκτικὸν τῶν ἐναντίων ἐστίν· οἶον ὁ τις
 ἄνθρωπος, εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ὢν, ὅτε μὲν λευκὸς ὅτε δὲ μέ-
 20 λας γίγνεται, καὶ θερμὸς καὶ ψυχρὸς, καὶ φαῦλος καὶ
 σπουδαῖος. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐδενὸς φαίνεται τὸ τοιοῦ-
 τον, εἰ μὴ τις ἐνίσταται τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν φά-
 σκων τῶν τοιούτων εἶναι· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος ἀληθῆς τε
 καὶ ψευδῆς εἶναι δοκεῖ, οἶον εἰ ἀληθῆς εἴη ὁ λόγος τὸ κα-
 25 θῆσθαι τινα, ἀναστάντος αὐτοῦ ὁ αὐτὸς οὗτος ψευ-
 δῆς ἔσται· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης· εἰ γὰρ τις ἀληθῶς
 δοξάζει τὸ καθῆσθαι τινα, ἀναστάντος αὐτοῦ ψευδῶς δοξάσει
 τὴν αὐτὴν ἔχων περὶ αὐτοῦ δόξαν. εἰ δέ τις καὶ τοῦτο πα-
 ραδέχοιτο, ἀλλὰ τῷ γε τρόπῳ διαφέρει· τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ
 30 τῶν οὐσιῶν αὐτὰ μεταβάλλοντα δεκτικὰ τῶν ἐναντίων ἐστίν, -
 ψυχρὸν γὰρ ἐκ θερμοῦ γενόμενον μετέβαλεν (ἡλλοίωται
 γάρ), καὶ μέλαν ἐκ λευκοῦ καὶ σπουδαῖον ἐκ φαύλου, ὡς-
 αὐτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον αὐτὸ μεταβολὴν
 δεχόμενον τῶν ἐναντίων δεκτικὸν ἐστίν· ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ
 35 δόξα αὐτὰ μὲν ἀκίνητα πάντα πάντως διαμένει, τοῦ δὲ
 πράγματος κινουμένου τὸ ἐναντίον περὶ αὐτὰ γίγνεται· ὁ μὲν
 γὰρ λόγος διαμένει ὁ αὐτὸς τὸ καθῆσθαι τινα, τοῦ δὲ πρά-
 4b γματος κινηθέντος ὅτε μὲν ἀληθῆς ὅτε δὲ ψευδῆς γίγνεται·
 ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης. ὥστε τῷ τρόπῳ γε ἴδιον
 αἶν εἶη τῆς οὐσίας τὸ κατὰ τὴν αὐτῆς μεταβολὴν δεκτικὴν
 τῶν ἐναντίων εἶναι, -εἰ δὴ τις καὶ ταῦτα παραδέχοιτο, τὴν

16 ἔστι n 17 εἰσιν οὐσίαι BΔΛΙΓ: [P] 20 θερμὸς + γε n: [T] 22
 ἐνίσταται ο(σ): *φ: [T] 23 τοιούτων] ἐναντίων nPo: *φ εἶναι +
 δεκτικὰ nBPo: + ὡς (?) ἐναντίων δεκτικὰ (Δ): *φ τε om. B: *φ: [ΔΡΓ]
 24 δοκεῖ εἶναι ποφ, ?I: [P] 25 οὗτος + λόγος B(φ): om. n 27
 δοξάζει] -ει n: [Δ] ψευδῶς + ὁ αὐτὸς οὗτος n δοξάσει] -ζει nΛΡΙΓ
 31 μετέβαλεν B(φ^c): [T] 31-2 ἡλλοίωται γάρ om. Λ: *φ^c 33
 αὐτῶν B(φ^c): om. ΛΡΓ: [I] 34 τοῦ ἐναντίου nφ^c 4b1 γίγνεται]
 λέγεται nB: γίγνεται λέγεται P 4 δέ Δ, ?ΛΡ: om. Γαφ καὶ om. n:
 ante τις pos. αφ 4-5 τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν BΓαφ

- mayacaktır; varlık olmayan öteki şeylerde de bu böyle. Oysa varlık sayıca bir ve aynı olmasına karşın, kesinlikle karşıt şeyleri kabul eder: Örneğin bir ve aynı olan belli bir insan kimi zaman ak kimi zaman kara, hem sıcak hem
- 20 soğuk, hem erdemli hem erdemsiz oluyor. Ötekilerdeyse hiçbirisi böyle görünmüyor. Ancak sözle sanının böyle olduğu söylenebilir; çünkü söz hem doğru hem yanlışmış gibi görünüyor: Sözelili birinin oturmakta olduğu sözü
- 25 doğruysa, o ayağa kalkınca aynı söz yanlış olacak. Sanı konusunda da bu böyle; biri doğru olarak birinin oturduğu sanıdaysa, o ayağa kalkınca, aynı sanıda olduğunda kanısı yanlış olacaktır.

- Bu kabul edilse bile biçimce ayırım var: Varlıklar
- 30 kendileri değışerek karşıt şeyleri kabul eder –nitekim sıcakken soğuk olmuştur (çünkü başkalaşmıştır), karayken ak, erdemliyken erdemsiz; öteki varlıklarda da bu böyledir, kendileri değışerek karşıtları kabul ederler–; oysa
- 35 sözle sanı kendileri değışmez olduğundan bütünüyle kalıcıdır, karşıtlık nesne hareket ettiğinde ortaya çıkar: Birinin oturduğu sözü kalıcıdır, nesne hareket ettiğinde bu
- 4^b aynı söz kimi kez doğru kimi kez yanlış olur. Sanı için de bu böyle. O halde kendi değışikliğine göre karşıtları kabul etmek varlığın biçimce bir niteliğı olsa gerek –demek ki bunların, sanı ile sözün, karşıtları kabul ettiğini biri

δόξαν καὶ τὸν λόγον δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι. οὐκ ἔστι 5
δὲ ἀληθὲς τοῦτο· ὁ γὰρ λόγος καὶ ἡ δόξα οὐ τῷ αὐτὰ δέχε-
σθαι τι τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὰ λέγεται, ἀλλὰ τῷ περὶ
ἕτερόν τι τὸ πάθος γεγενῆσθαι· τῷ γὰρ τὸ πρᾶγμα εἶναι
ἢ μὴ εἶναι, τούτῳ καὶ ὁ λόγος ἀληθὲς ἢ ψευδὴς εἶναι λέ-
γεται, οὐ τῷ αὐτὸν δεκτικὸν εἶναι τῶν ἐναντίων· ἀπλῶς γὰρ 10
οὐδὲν ὑπ' οὐδενὸς οὔτε ὁ λόγος κινεῖται οὔτε ἡ δόξα, ὥστε
οὐκ ἂν εἴη δεκτικὰ τῶν ἐναντίων μηδενὸς ἐν αὐτοῖς γιγνο-
μένου· ἢ δέ γε οὐσία τῷ αὐτὴν τὰ ἐναντία δέχεσθαι, τούτῳ
δεκτικὴ τῶν ἐναντίων λέγεται· νόσον γὰρ καὶ ὑγίειαν
δέχεται, καὶ λευκότητα καὶ μελανίαν, καὶ ἕκαστον τῶν 15
τοιούτων αὐτὴ δεχομένη τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὴ λέγεται.
ὥστε ἴδιον ἂν οὐσίας εἴη τὸ ταῦτόν καὶ ἐν ἀριθμῷ ὄν δεκτι-
κὸν εἶναι τῶν ἐναντίων. περὶ μὲν οὖν οὐσίας τοσαῦτα εἰ-
ρήσθω.

6 Τοῦ δὲ ποσοῦ τὸ μὲν ἔστι διωρισμένον, τὸ δὲ συνεχές· 20
καὶ τὸ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλα τῶν ἐν αὐτοῖς
μορίων συνέστηκε, τὸ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν. ἔστι δὲ διω-
ρισμένον μὲν οἷον ἀριθμὸς καὶ λόγος, συνεχές δὲ γραμμὴ,
ἐπιφάνεια, σῶμα, ἔτι δὲ παρὰ ταῦτα χρόνος καὶ τό-
πος.—τῶν μὲν γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ μορίων οὐδεὶς ἔστι κοινὸς 25
ὅρος, πρὸς ὃν συνάπτει τὰ μόρια αὐτοῦ· οἷον τὰ πέντε εἰ
ἔστι τῶν δέκα μόριον, πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει τὰ
πέντε καὶ τὰ πέντε, ἀλλὰ διώρισται· καὶ τὰ τρία γε καὶ

5 ante δεκτικὰ add. φάσκειν n, φάσκων (Δ)(Λ)(Φ): *a 6 δεδέχθαι
n: [T] 9 ἢ ψευδὴς om. n 10 τοῦ ἐναντίου nΛP 11 οὐδὲν
(οὐδὲ I) post λόγος pos. nI: om. ΔΛ ὑπ' οὐδενὸς om. (Λ)PΓ οὐδὲ
ἢ δόξα n: [T] 12 γιγνομένου+πάθος BΛ 13 γε om. n: [ΔΛPΓ]
αὐτῇ B: [T] 14 ἐναντίων+εἶναι BPI 16 αὐτῇ n: [T] 17-18
ante (nΔΦο) vel post (B(Λ)I) δεκτικὸν εἶναι τῶν ἐναντίων (τῶν ἐν. εἰν.
δεκτ. Φοσ) add. κατὰ τὴν αὐτοῦ (ἐαυτοῦ B, αὐτῆς Φ) μεταβολήν nBΔ(Λ)IΦο
18 περὶ μὲν οὖν] καὶ περὶ μὲν nΔΛ 21 et 22 τὸ] τὰ Δα(Φ^c):
*ποσ^c 22 ἐξ οὐκ BΛ(Φ^c): *παοσ^c: [P] 23 οἷον om. no
δὲ+οἷον Λ: *o 27 οὐδένα+γὰρ B: +δὲ (Δ): *ση 28 ἀλλὰ+
αἰὲ n

- 5 ileri sürececek olsa bile bu doğru olmayacak; söz ve sanı kendileri karşıtları kabul ettiklerinden ötürü değil, bir başka nesne bir şeyden etkilendiğinden ötürü karşıtları kabul eder denebilir; nitekim nesnenin öyle olması ya da olmamasına göre, bundan ötürü sözün doğru ya da yanlış olduğu söylenir, yoksa kendisi karşıtları kabul ettiği için değil; çünkü ne söz ne de sanı, hiçbirisi hiçbir şey tarafından hareket ettirilmez. Kendilerinde hiçbir şey meydana gelmediğine göre karşıtları kabul edemezler—
- 10 oysa varlık kendisinin karşıtları kabul etmesinden ötürü, bu nedenle karşıtları kabul edebilir diye nitelenir, çünkü hastalığı-sağlığı, aklı—karalığı, bu tür şeylerden her birini kendisi kabul ettiği için karşıtları kabul ettiği söylenmektedir. Demek ki sayıca bir ve aynı olmasına karşın karşıtları kabul etmek varlığa özgü bir nitelik. Varlıklar konusunda bunları söylemiş olduk.
- 20 Kimi nicelik süreksiz kimi de sürekli; kimi kendi içinde birbirlerine göre bir durumu olan parçalardan oluşmuş kimiyse bir durumu olmayan parçalardan. Süreksiz olanlar, sözgelişi sayı, söz; sürekliler ise, çizgi, düzlem, cisim; bunlardan başka zaman, yer. —Sayının
- 25 parçalarının birleştiği hiçbir ortak sınır yok: Sözgelişi ‘beş’ ‘on’un parçasıysa, ‘beş’ ile ‘beş’ hiçbir ortak sınırdır birleşmez, süreksizdir; ‘üç’ ile ‘yedi’ de hiçbir or-

- τὰ ἐπὶ πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει· οὐδ' ὅλως ἂν
 30 ἔχοις ἐπ' ἀριθμοῦ λαβεῖν κοινὸν ὅρον τῶν μορίων, ἀλλ'
 αἰεὶ διώρισται· ὥστε ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν διωρισμένων ἐστίν.
 ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ λόγος τῶν διωρισμένων ἐστίν· (ὅτι μὲν
 γὰρ ποσὸν ἐστὶν ὁ λόγος φανερόν· καταμετρεῖται γὰρ συλλαβῇ
 μακρᾷ καὶ βραχείᾳ· λέγω δὲ αὐτὸν τὸν μετὰ φωνῆς λό-
 35 γον γιγνόμενον)· πρὸς οὐδένα γὰρ κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ
 μόρια συνάπτει· οὐ γὰρ ἔστι κοινὸς ὅρος πρὸς ὃν αἱ συλλαβαὶ
 συνάπτουσιν, ἀλλ' ἐκάστη διώρισται αὐτῇ καθ' αὐτήν.
 5* — ἡ δὲ γραμμὴ συνεχὲς ἐστίν· ἔστι γὰρ λαβεῖν κοινὸν ὅρον
 πρὸς ὃν τὰ μόρια αὐτῆς συνάπτει, στιγμὴν· καὶ τῆς ἐπι-
 φανείας γραμμῆς, — τὰ γὰρ τοῦ ἐπιπέδου μόρια πρὸς τινα
 κοινὸν ὅρον συνάπτει· — ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος
 5 ἔχοις ἂν λαβεῖν κοινὸν ὅρον, γραμμὴν ἢ ἐπιφάνειαν, πρὸς
 ἣν τὰ τοῦ σώματος μόρια συνάπτει· ἔστι δὲ καὶ ὁ χρόνος
 καὶ ὁ τόπος τῶν τοιούτων· ὁ γὰρ νῦν χρόνος συνάπτει πρὸς
 τε τὸν παρεληλυθότα καὶ τὸν μέλλοντα· πάλιν ὁ τόπος τῶν
 συνεχῶν ἐστίν· τόπον γάρ τινα τὰ τοῦ σώματος μόρια κατ-
 10 ἔχει, ἃ πρὸς τινα κοινὸν ὅρον συνάπτει· οὐκοῦν καὶ τὰ τοῦ
 τόπου μόρια, ἃ κατέχει ἕκαστον τῶν τοῦ σώματος μορίων,
 πρὸς τὸν αὐτὸν ὅρον συνάπτει πρὸς ὃν καὶ τὰ τοῦ σώμα-
 τος μόρια· ὥστε συνεχὲς ἂν εἴη καὶ ὁ τόπος· πρὸς γὰρ
 ἓνα κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ μόρια συνάπτει.
- 15 *Ἐτι τὰ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλα τῶν ἐν
 αὐτοῖς μορίων συνέστηκεν, τὰ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν·
 οἷον τὰ μὲν τῆς γραμμῆς μόρια θέσιν ἔχει πρὸς ἀλλήλα, —
 ἕκαστον γὰρ αὐτῶν κεῖται πού, καὶ ἔχοις ἂν διαλαβεῖν καὶ
 ἀποδοῦναι οὐ ἕκαστον κεῖται ἐν τῷ ἐπιπέδῳ καὶ πρὸς

29 οὔτε π: [T] 30 κοινὸν ὅρον λαβεῖν B: [T] 31 αἰεὶ om. P
 34 βραχείᾳ καὶ μακρᾷ BΔPΓΦ^cσ^c 35-6 τὰ μόρια αὐτοῦ πΔ, ?ΙΓ 5*1
 συνεχὲς ΒΔ(α)φ: [ΔPΓΓ] ἐστὶν om. ΙΓ(φ): *α: [ΔΛP] 6 ὃν
 φη, ?ΔPΓΓ: ἃ B 17 συνεχὲς B: [ΔPΓΓ] 15 ἐτι+δὲ BΓ: *αοησ:
 [Δ.ΙΓ'] 17 δχου B: *ο: [T]

- 30 tak sınırdaki birleşmez; genel olarak sayı konusunda par-
 35 çaların ortak bir sınırını da düşünemezsin, hep süreksiz-
 5^a dir. O halde sayı, süreksiz niceliklerden. Aynı biçimde
 söz de süreksiz olanlardan (sözün bir nicelik olduğu
 açık, çünkü uzun, kısa hece ile ölçülür: sesin katılma-
 sıyla meydana gelen sözü kastediyorum), çünkü parça-
 ları hiçbir ortak sınırdaki birleşmez. Hecelerin birleştiği
 ortak bir sınır yoktur, her biri kendisi başlıbaşına süre-
 klidir. –Çizgi ise sürekli, parçalarının birleştiği ortak sı-
 nır alınabilir, bu da noktadır; düzleminki ise çizgidir
 (çünkü düzlemin parçaları da ortak bir sınırdaki birleşir)–.
 Cisimde de böyle, cismin parçalarının çizgi ya da dü-
 5 lem olarak birleştiği bir sınır saptayabilirsin. Zaman ve
 yer de öyle, çünkü şimdiki zaman hem geçmiş hem de
 gelecek zamanla birleşir. Yer de süreklilerden, nitekim
 belli ortak bir sınırdaki birleşen cismin parçaları belli bir
 10 yer kaplar, o halde cismin parçalarının her birini kapla-
 yan yerin parçaları da cismin parçalarının birleştiği aynı
 sınırdaki birleşir. Öyleyse yer de sürekli, parçaları tek bir
 ortak sınırdaki birleşiyor.
- 15 Öte yandan kimi nicelikler kendi içlerinde birbirleri-
 ne göre bir durumu olan parçalardan oluşmuştur, kimi
 ise bir durumu olmayan. Sözel geliş çizginin parçalarının
 birbirine göre bir durumu var –çünkü parçalarının her
 biri bir yerde durur, bunların her birinin düzlem içindeki

ποῖον μόριον τῶν λοιπῶν συνάπτει· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ 20 τοῦ ἐπιπέδου μόρια θέσιν ἔχει τινά, -ὁμοίως γὰρ ἂν ἀποδοθείη ἕκαστον οὐ κεῖται, καὶ ποῖα συνάπτει πρὸς ἄλληλα. - καὶ τὰ τοῦ στερεοῦ δὲ ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ τόπου. ἐπὶ δέ γε τοῦ ἀριθμοῦ οὐκ ἂν ἔχοι τις ἐπιβλέψαι ὡς τὰ μόρια θέσιν τινὰ ἔχει πρὸς ἄλληλα ἢ κεῖται· πού, ἢ ποῖά γε 25 πρὸς ἄλληλα συνάπτει τῶν μορίων· οὐδὲ τὰ τοῦ χρόνου· ὑπομένει γὰρ οὐδὲν τῶν τοῦ χρόνου μορίων, ὃ δὲ μή ἐστιν ὑπομένον, πῶς ἂν τοῦτο θέσιν τινὰ ἔχοι; ἀλλὰ μᾶλλον τάξιν τινὰ εἴποις ἂν ἔχειν τῷ τὸ μὲν πρότερον εἶναι τοῦ χρόνου τὸ δ' ὕστερον. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ ὡσαύτως, τῷ 30 πρότερον ἀριθμεῖσθαι τὸ ἐν τῶν δύο καὶ τὰ δύο τῶν τριῶν· καὶ οὕτω τάξιν ἂν τινα ἔχοι, θέσιν δὲ οὐ πάνυ λάβοις ἂν. καὶ ὁ λόγος δὲ ὡσαύτως· οὐδὲν γὰρ ὑπομένει τῶν μορίων αὐτοῦ, ἀλλ' εἴρηται τε καὶ οὐκ ἐστιν ἔτι τοῦτο λαβεῖν, ὥστε οὐκ ἂν εἴη θέσις τῶν μορίων αὐτοῦ, εἴγε 35 ὑπομένει. -τὰ μὲν οὖν ἐκ θέσιν ἐχούτων τῶν μορίων συν-έστηκε, τὰ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν.

Κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα μόνα λέγεται τὰ εἰρημένα, τὰ δὲ ἄλλα πάντα κατὰ συμβεβηκός· εἰς ταῦτα γὰρ βλέποντες καὶ τᾶλλα ποσὰ λέγομεν, οἷον πολὺ τὸ λευκόν 5^b λέγεται τῷ τὴν ἐπιφάνειαν πολλὴν εἶναι, καὶ ἡ πρᾶξις μακρὰ τῷ γε τὸν χρόνον πολὺν εἶναι, καὶ ἡ κίνησις πολλή· οὐ γὰρ καθ' αὐτὸ ἕκαστον τούτων ποσὸν λέγεται· οἷον εἰάν ἀποδιδῶ τις πόση τις ἡ πρᾶξις ἐστι, τῷ χρόνῳ ὀριεῖ ἐνιαυσίαν ἢ 5 οὕτω πως ἀποδιδούς, καὶ τὸ λευκὸν ποσὸν τι ἀποδιδούς τῇ ἐπιφανείᾳ ὀριεῖ, -ὄση γὰρ ἂν ἡ ἐπιφάνεια ᾗ, τοσοῦτον καὶ

24 ἐπιδείξει B; Δ: [P] μόρια + αὐτοῦ HΔP1 25-6 ποῖά γε πρὸς ἄλληλα] ἵτι πρὸς τί ΔΛ: *a 28 ἔχοι + τῶν μορίων n: *?σ^c 30 ὡσαύτως] ὁμοίως a: om. ΛΓ 31 τὸ ἐν αὐτῇ πρότερον pos. BΔ: [P] 32 τινὰ ἂν B: *η: [T] 34 οὐκέτι ἐστὶ nΔ 36 συνίστηκε τῶν μορίων n 38 ταῦτα ποσὰ μόνα n: ποσὰ μόνα ταῦτα ΔΓα, ?I: *φ^d: [P] 3^b1 ἀποβλέποντες B(φ)φ^c: [T] 5 ἐνιαυσίαν nφ: [T] 7 εἴη ἡ ἐπιφάνεια n: *φ: [T]

- 20 yerini belirleyebilirsiniz, geri kalan parçalardan hangisiyle birleştiğini gösterebilirsiniz. Aynı biçimde düzlemin parçalarının da bir durumu var—, nitekim her birinin nerede bulunduğu, hangilerinin birbiriyle birleştiği açıklanabilir. Yüzeyin, yerin parçaları için de bu böyle. Buna
- 25 karşı sayının parçalarının birbirine göre nasıl bir durumu olduğu, nerede olduğu ya da hangi parçalarının birbiriyle birleştiği gösterilemez; zamanın parçalarının da, çünkü zamanın parçalarının hiçbiri kalıcı değil; kalıcı olmayan bir şeyin nasıl belli bir durumu olur? Ancak, zamanın daha önce ya da daha sonra olması açısından
- 30 belli bir düzeni olduğunu söyleyebilirsiniz. Sayı konusunda da ‘bir’ ‘iki’den, ‘iki’ ‘üç’ten önce sayılması bakımından bu böyle: Bu şekilde belli bir düzeni var ama, hiçbir zaman belli bir durumu olduğunu kabul edemezsin. Söz de böyle; parçalarının hiçbiri kalıcı değil, söylenir ve bir daha ele geçmez; hiçbiri kalıcı olmadığından
- 35 ötürü parçalarının bir durumu olamaz. O halde kimi nicelikler aralarında bir durumu olan, kimi ise bir durumu olmayan parçalardan oluşmakta.

Yalnızca bu sözünü ettiklerimize asıl anlamıyla nice-

- 5^b lik denir, bütün ötekilere ise ilineksel olarak; nitekim berikilere ötekileri göz önünde tutarak nicelik deriz; sözgelişi yüzeyin büyüklüğüne göre çok ak olduğunu, zamanın uzun olmasına göre eylemin, hareketin uzun sürdüğünü söyleriz. Bunlara kendi başına nicelik denmez; sözgelişi biri eylemin niceliğinin ne olduğunu açıklayacak olsa, zaman açısından (“bir yıl” ya da benzeri bir başka biçimde) açıklayacak. Yine akın niceliğinin ne olduğunu açıklayacak olsa, yüzey açısından bir açıklama verecek. Çünkü yüzey ne kadarsa o kadar ak olduğunu belirtecek. O halde yalnızca sözünü ettiklerimize

τὸ λευκὸν φήσκει εἶναι·— ὥστε μόνᾳ κυρίως καὶ καθ' αὐτὰ
ποσὰ λέγεται τὰ εἰρημένα, τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν αὐτὸ καθ' αὐτό,
10 ἀλλ' εἰ ἄρα κατὰ συμβεβηκός.

Ἔτι τῷ ποσῷ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον, (ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν
ἀφωρισμένων φανερόν ὅτι οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον, οἷον τῷ
διπλήχει ἢ τριπλήχει ἢ τῇ ἐπιφανείᾳ ἢ τῶν τοιούτων τινί,
—οὐδὲν γὰρ ἐστὶν ἐναντίον), εἰ μὴ τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ
15 φαίη τις εἶναι ἐναντίον ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ. τούτων δὲ
οὐδὲν ἐστὶ ποσὸν ἀλλὰ τῶν πρὸς τι· οὐδὲν γὰρ αὐτὸ καθ'
αὐτὸ μέγα λέγεται ἢ μικρόν, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀναφέ-
ρεται, οἷον ὅρος μὲν μικρόν λέγεται, κέγχρος δὲ με-
γάλη τῷ τὴν μὲν τῶν ὁμογενῶν μείζον εἶναι, τὸ δὲ ἔλατ-
20 τον τῶν ὁμογενῶν· οὐκοῦν πρὸς ἕτερον ἢ ἀναφορά, ἐπεὶ εἶγε
καθ' αὐτὸ μικρόν ἢ μέγα ἐλέγετο, οὐκ ἂν ποτε τὸ μὲν
ὅρος μικρόν ἐλέγετο, ἢ δὲ κέγχρος μεγάλη. πάλιν ἐν μὲν
τῇ κώμῃ πολλοὺς φεμὲν ἀνθρώπους εἶναι, ἐν Ἀθήναις δὲ
ὀλίγους πολλαπλασίους αὐτῶν ὄντας, καὶ ἐν μὲν τῇ οἰκίᾳ
25 πολλοὺς, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ ὀλίγους πολλῷ πλείους ὄντας.—
ἔτι τὸ μὲν δίπηχυ καὶ τρίπηχυ καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων
ποσὸν σημαίνει, τὸ δὲ μέγα ἢ μικρόν οὐ σημαίνει ποσὸν
ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τι· πρὸς γὰρ ἕτερον θεωρεῖται τὸ μέγα
καὶ τὸ μικρόν· ὥστε φανερόν ὅτι ταῦτα τῶν πρὸς τί ἐστιν.—
30 ἔτι ἐάν τε τιθῇ τις αὐτὰ ποσὰ εἶναι ἐάν τε μὴ τιθῇ, οὐκ
ἐστὶν αὐτοῖς ἐναντίον οὐδὲν· ὁ γὰρ μὴ ἐστὶν αὐτὸ καθ' αὐτὸ
λαβεῖν ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀναφέροντα, πῶς ἂν εἴη τού-

8 τὸ om. n: °φ: [T] φήσεις BPIΓ(φ): -ειν (φ): -σιν n καὶ om. B
8-9 ποσὰ καθ' αὐτὰ BΓ, ?P 10 εἴ] ἢ Bσ 12 οὐδὲν+οὐδενί n: °ο
13 τῷ τριπλήχει n: °ο: [T] 14 γάρ om. ΔI: °ο ἐστιν] αὐτῶν
(+τι ο) ἐστὶν nΔο: ἐστιν αὐτῶν B, ?P 15 τις+ἂν n: °φσc: [T]
16 ἀλλὰ+μᾶλλον Δ(Δ)Pφc: °ο 17 τῷ πρὸς ἕτερον ἀναφίρεσθαι
BP, ?Δ: °φcσc 19 μείζων B: [T] 21 μέγα ἢ (καὶ P) μικρόν nP
23 φεμὲν πολλοὺς BΔ: [P] 30 τιθείη τις n: °αφ: [T] ταῦτα
B(a): °φ: [T] 31 αὐτὸ om. Γσc, Iambl. teste Simpl.: °φ: [ΔΔP]
32 ἀναφέρεται ΔΓσcφ, Iambl. teste Simpl.: [P] εἴη] φαίη τις
B: °φ

- kendi başına, asıl anlamıyla nicelik denir; ötekilerden hiçbirisi kendisi, tek başına nicelik değil ama, ilineksel olarak nicelik diye adlandırılır.

- Niceliğe karşıt bir şey olmaz (belirlenmiş niceliklere karşıt bir şeyin olmayacağı açık, sözgelişi iki dirsek, üç dirsek ya da düzleme ya da bu tür bir şeye hiçbir şey karşıt olmaz); ama çoğun aza, büyüğün küçüğe karşıt olduğu söylenebilir. Oysa bunlardan hiçbirisi nicelik değil, görelilerden; nitekim hiçbir nesneye kendi başına büyük ya da küçük denmez, bir şeyle karşılaştırıldığında söylenir. Sözgelişi darı tanesine aynı cinsten olanlar içinde daha küçük olduğundan ötürü küçük denir, demek ki bir başka nesneyle karşılaştırma vardır; kendi başına küçük ya da büyük denseydi, tepeye küçük, darıya büyük denmezdi. Yine, köyde çok insan olduğunu, Atina'da ise çok daha fazla olmasına karşın az insan bulunduğunu; evde çok insan olduğunu, tiyatrodan çok daha fazla olmasına karşın az insan bulunduğunu söyleriz. –Öte yandan iki dirsek, üç dirsek ve bu tür şeylerden her biri bir nicelik belirtir, oysa küçük ya da büyük bir nicelik değil, daha çok bir görelilik belirtir; çünkü küçük ya da büyük başka bir nesneye göre düşünülür. O halde bunların görelilerden olduğu açık–. Ayrıca ister onların nicelik olduğu, ister olmadığı düşünölsün, kendilerine karşıt bir şey olmaz: Kendisi, kendi başına alınmayıp da başka bir nesneyle karşılaştırılan bir nesneye nasıl karşıt

τῷ τι ἐναντίον;—ἔτι εἰ ἔσται τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐναντία, συμβήσεται τὸ αὐτὸ ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι καὶ αὐτὰ αὐτοῖς εἶναι ἐναντία. συμβαίνει γὰρ ἅμα τὸ 35 αὐτὸ μέγα τε καὶ μικρὸν εἶναι, —ἔστι γὰρ πρὸς μὲν τοῦτο μικρὸν, πρὸς ἕτερον δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο μέγα.— ὥστε τὸ αὐτὸ καὶ μέγα καὶ μικρὸν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι συμβαίνει, ὥστε ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι· ἀλλ' οὐδὲν δοκεῖ ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι· οἷον ἐπὶ τῆς οὐσίας, δεκτικῇ 6^a μὲν τῶν ἐναντίων δοκεῖ εἶναι, ἀλλ' οὔτι γε ἅμα νοσεῖ καὶ ὑγιαίνει, οὐδὲ λευκὸν καὶ μέλαν ἐστὶν ἅμα, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεται. καὶ αὐτὰ δ' αὐτοῖς συμβαίνει ἐναντία εἶναι· εἰ γὰρ ἐστὶ τὸ 5 μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, τὸ δ' αὐτὸ ἐστὶν ἅμα μέγα καὶ μικρὸν, αὐτὸ αὐτῷ ἂν εἴη ἐναντίον· ἀλλὰ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶν αὐτὸ αὐτῷ εἶναι ἐναντίον.—οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, οὐδὲ τὸ πολὺ τῷ ὑλίγῳ, ὥστε καὶ μὴ τῶν πρὸς τι ταυτὰ τις ἔρει ἀλλὰ τοῦ ποσοῦ, οὐδὲν 10 ἐναντίον ἔξει.—μάλιστα δὲ ἡ ἐναντιότης τοῦ ποσοῦ περὶ τὸν τόπον δοκεῖ ὑπάρχειν· τὸ γὰρ ἄνω τῷ κάτω ἐναντίον τιθέασι, τὴν πρὸς τὸ μέσον χώραν κάτω λέγοντες, διὰ τὸ πλείστην τῷ μέσῳ διάστασιν πρὸς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου εἶναι. εἰκόασι 15 δὲ καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἐναντίων ὀρισμὸν ἀπὸ τούτων ἐπιφέρειν· τὰ γὰρ πλείστον ἀλλήλων διεστηκότα τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένοι ἐναντία ὀρίζονται.

Οὐ δοκεῖ δὲ τὸ ποσὸν ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον, οἷον τὸ δίπηχυ, —οὐ γάρ ἐστὶν ἕτερον ἐτέρου μᾶλλον 20

33 ἐτι+δὲ nB(a): *φ: [ΔΛΡ] ἔστι nΛ(a)(φ): *σ^c 35-6 γὰρ
+ ποτε B, αὐτὸ+ ποτε n ἅμα om. P, post αὐτὸ pos. ΔΙ 36 εἶναι
om. B 38 μικρὸν καὶ μέγα ΛΓ 6^a2 νοσεῖ+ τις n 3 ὑγιαίνει
+ ἀλλ' B alt. οὐδέ] ἀλλ' οὐδέ BPI,?Δ 4 οὐδὲν+ἐστιν δ BΔΡ
5 αὐτοῖς B,?Γ: *a 6 ἅμα+καὶ B(Δ)P: [ΛΙΓ] 7 εἴη ἂν B: [Τ]
8 τι ante αὐτὸ add. I, ante εἶναι n, post εἶν. Δ εἶναι+καὶ n 9 καὶ
εἰ καὶ B: [Τ] 10-11 οὐδὲν ἐναντίον ἔξει] οὐδὲ οὕτως ἐπιδέχεται τὰ
ἐναντία ἅμα ΙΓ: [Ρ] 12 ὑπάρχειν] εἶναι n: *φ^d: [Τ] τῷ] πρὸς
τὸ n: *φ: [Λ]

- bir şey olabilir? Yine, büyükle küçük karşıt olsa, aynı nesne aynı zamanda karşıtları kabul etmek zorunda kaldı; o zaman da aynı nesne kendisine karşıt olurdu. Çünkü aynı nesne aynı anda büyük ya da küçük olabilir –şuna göre küçük, bir başka nesneye göre bu aynı şey büyüktür–. O zaman aynı nesne aynı anda hem küçük hem büyük olabilecek ve aynı zamanda karşıtları kabul etmiş olacak. Oysa hiçbir nesnenin aynı anda karşıtları
- 6^a** kabul ettiği görülmez; sözgelişi varlık, karşıtları kabul edebilmesine karşın, aynı anda hem sağlıklı hem hasta olamaz, aynı anda hem ak hem kara da olamaz. Öteki nesnelerin hiçbirisi de aynı anda karşıtları kabul etmez. Üstelik nesnelerin kendi kendilerine karşıt olmaları söz konusu olacaktır: Büyük küçüğe karşıtsa, aynı nesne aynı anda hem büyük hem küçükse, aynı nesne kendi kendine karşıt olacak; oysa aynı nesnenin kendi kendine karşıt olması olanaksız. Demek ki ne büyük küçüğe karşıt, ne de çok aza: Biri bunların görelilerden değil de niceliklerden olduğunu söylese bile, hiçbir karşıtları olmayacaktır – niceliğin karşıtlarının özellikle yer konusunda söz konusu olduğu görünüyor, çünkü en büyük uzaklığın yerin evrenin uçlarına olan uzaklık olmasından ötürü, ortaya doğru [yere doğru] olan yere ‘aşağıda’ derken yukarının aşağıya karşıt olduğu düşünülür. Öteki
- 10** karşıtların hepsinin tanımının bunlardan çıktığı görünüyor; nitekim aynı cinsten olanlar içinde birbirlerine en uzakta bulunanlar karşıt diye adlandırılıyor.

Niceliğin daha çokluk ya da daha azlığı kabul etmediği görülüyor; sözgelişi iki dirsek –biri ötekinden daha

δίπηχυν· οὐδ' ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ, οἷον τὰ τρία τῶν πέντε οὐδὲν μᾶλλον [πέιντε ἤ] τρία λέγεται, οὐδὲ τὰ τρία τῶν τριῶν· οὐδέ γε ὁ χρόνος ἕτερος ἐτέρου μᾶλλον χρόνος λέγεται· οὐδ' ἐπὶ τῶν εἰρημένων ὅλως οὐδενὸς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον λέγεται· ὥστε
25 τὸ ποσὸν οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον.

Ἴδιον δὲ μάλιστα τοῦ ποσοῦ τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι. ἕκαστον γὰρ τῶν εἰρημένων ποσῶν καὶ ἴσον καὶ ἄνισον λέγεται, οἷον σῶμα καὶ ἴσον καὶ ἄνισον λέγεται,
28^a καὶ ἀριθμὸς καὶ ἴσος καὶ ἄνισος λέγεται, καὶ χρόνος καὶ ἴσος καὶ ἄνισος· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
30 τῶν ῥηθέντων ἕκαστον ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεται. τῶν δὲ λοιπῶν ὅσα μὴ ἐστὶ ποσόν, οὐ πάνυ ἂν δόξαι ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι, οἷον ἡ διάθεσις ἴση τε καὶ ἄνισος οὐ πάνυ λέγεται ἀλλὰ μᾶλλον ὁμοία, καὶ τὸ λευκὸν ἴσον τε καὶ ἄνισον οὐ πᾶν, ἀλλ' ὅμοιον. ὥστε τοῦ ποσοῦ μάλιστα
35 ἂν εἴη ἴδιον τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι.

Πρὸς τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται, ὅσα αὐτὰ ἄπερ ἐστὶν 7
ἐτέρων εἶναι λέγεται ἢ ὅπως οὖν ἄλλως πρὸς ἕτερον· οἷον τὸ μείζον τοῦθ' ὕπερ ἐστὶν ἐτέρου λέγεται, —τινὸς γὰρ μείζον λέγεται,— καὶ τὸ διπλάσιον ἐτέρου λέγεται τοῦθ' ὅπερ ἐ-
6^b στίν, —τινὸς γὰρ διπλάσιον λέγεται·— ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. ἐστὶ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν πρὸς τι οἷον ἕξις, διάθεσις, αἴσθησις, ἐπιστήμη, θέσις· πάντα γὰρ τὰ εἰρημένια

21 οὔτε B: [T] 22 πέντε ἤ] τῶν πέντε (post τρία pos.) I: om.
A λέγεται+ἀριθμὸς IG: om. B alt. τρία: πέντε (Δ)I 23 ὁ om.
B: [T] alt. χρόνος | εἶναι B: om. A 24 ὥστε+καὶ B(Δ): *σ:
[ΛΡΙΓ] 27 καὶ ἴσων] ἴσων τε B: [ΔΛΡΓ] 28^a καὶ ἴσος . . .
λέγεται om. ΔΡ ὁ χρόνος n: [ΛΡΙΓ] 29 ἄνισος+λέγεται nΔPI
30 ἕκαστον post ἄνισον pos. n 31 ὅσα]-ὁ IGδ ἐστὶν μὴ nΔΓ: n
[P] ποσά BΔ: *δ: [Λ] 31-2 ἴσα . . . ἄνισα P: *δ 32-3
οὐ πάνυ ante ἴση pos. BΔ 33 ὁμοία+καὶ ἀνομοία (Δ)Γ 34
τε om. n: [ΔΛΡΓ] πάνυ | λέγεται P 36 τοιαῦτε n: *αφῃσῃδ:
[T] 38 λέγεται | μείζον B: *οησῃ 38-9 λέγεται μείζον BPG:
*οοσῃ: [Λ] 39 τοῦθ' ὕπερ ἐστὶν ἐτέρου λέγεται B 6^b2 τὰ τοιαῦτε
n(φ): *αοσῃ: [T]

çok iki dirsek denemez–, sayı konusunda da bu böyle: ‘üç’ ya da ‘beş’ten hiçbirisi ötekinden daha çok ‘üç’, ‘beş’ değil; ‘üç’ de ‘üç’ten. Zamana da bir başka zamandan daha çok zaman denmez. Söylediklerimiz içinde hiçbirisi için daha çok ya da daha az denmez. Demek
25 ki nicelik daha azlığı, daha çokluğu kabul etmiyor.

Eşitlik ve eşitsizliğin yüklenmesi niceliğe en özgü niteliklerdir. Sözüünü ettiğimiz niceliklerden her birine eşit,
28^a eşit olmayan denir; zamana eşit, eşit olmayan denir. Öteki söylediklerimiz üzerinde de her birine eşit, eşit
30 olmayan denir. Nicelik olmayan şeylerde ise hiçbir zaman eşit ya da eşit olmayan denmesi düşünülemez; örneğin yatkınlığa hiçbir zaman eşit, eşit olmayan denmez, benzer denir; ak için hiçbir zaman eşit, eşit olmayan denmez, benzer denir. Demek ki eşitlik ile eşitsizlik
35 ğin yüklenmesi nicelik için en özgü nitelik.

Göreliler diye nelikleri başka nesnelerin olmasıyla ya da başka biçimde bir başka nesneye göre söylenenlere denir; sözgelişi daha büyüğün neliği bir başka nesneye göre söylenir –bir nesneden daha büyük denir–; misil de kendisi bir başka nesneye göre söylenir –bir
6^b nesnenin iki misli denir–. Bu türden öteki şeylerde de bu böyle. Şunlar bir nesneye göre olanlardan: Huy, yatkınlık, duyum; bilim, konum; çünkü bütün bu söyledik-

τουθ' ὅπερ ἐστὶν ἐτέρων λέγεται καὶ οὐκ ἄλλο τι ἢ
 γὰρ ἕξις τινὸς ἕξις λέγεται καὶ ἡ ἐπιστήμη τινὸς ἐπιστήμη 5
 καὶ ἡ θέσις τινὸς θέσις, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὡσαύτως. πρὸς τι
 οὖν ἐστὶν ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἐτέρων λέγεται, ἡ ὅπως-
 οὖν ἄλλως πρὸς ἕτερον· οἶον ὅρος μέγα λέγεται πρὸς ἕτερον,
 —πρὸς τι γὰρ μέγα λέγεται τὸ ὅρος,— καὶ τὸ ὁμοιον τινὶ ὁμοιον
 λέγεται, καὶ τὰ ἄλλα δὲ τὰ τοιαῦτα ὡσαύτως πρὸς τι λέ- 10
 γεται. ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀνάκλισις καὶ ἡ στάσις καὶ ἡ καθέ-
 δρα θέσεις τινές, ἡ δὲ θέσις τῶν πρὸς τι· τὸ δὲ ἀνακεκλίσθαι
 ἡ ἐστάναι ἡ καθῆσθαι αὐτὰ μὲν οὐκ εἰσὶ θέσεις, παρωνύ-
 μως δὲ ἀπὸ τῶν εἰρημένων θέσεων λέγεται.

Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης ἐν τοῖς πρὸς τι, οἶον 15
 ἀρετὴ κακία ἐναντίον, ἐκάτερον αὐτῶν πρὸς τι ὄν, καὶ ἐπι-
 στήμη ἀγνοία. οὐ πᾶσι δὲ τοῖς πρὸς τι ὑπάρχει ἐναντίον·
 τῷ γὰρ διπλασίῳ οὐδέν ἐστιν ἐναιτίον οἷδὲ τῷ τρι-
 πλασίῳ οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδενί.—δοκεῖ δὲ καὶ τὸ μάλ-
 λον καὶ ἥττον ἐπιδέχεσθαι τὰ πρὸς τι· ὁμοιον γὰρ 20
 μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, καὶ ἄνισον μᾶλλον καὶ ἥττον
 λέγεται, ἐκάτερον αὐτῶν πρὸς τι ὄν· τό τε γὰρ ὁμοιον
 τινὶ ὁμοιον λέγεται καὶ τὸ ἄνισον τινὶ ἄνισον. οὐ πάντα
 δὲ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον· τὸ γὰρ διπλάσιον 25
 οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον διπλάσιον οὐδὲ τῶν τοι-
 ούτων οὐδέν.

4 αὐτὰ ἅπερ B(Δ)Γ: *σ^c: [P] ἐτέρων+εἶναι H(Δ),?P: *σ^c τι+ἡ
 ὅπωςοὖν ἄλλως πρὸς ἕτερον Δ 6 alt. θέσις+καὶ ἡ αἰσθησις τινὸς αἰσθησις P
 7 ἐτέρων+εἶναι B(Δ)P 8 alt. ἕτερον] ὅρος ἔτ. AI: ἔτ. ὅρος η,?σ^c 12
 ἀνακεκλίσθαι corr. cod. Urh. 35, ?Δ: ἀνακεῖσθαι ηB/λαφ^cσ^c: [PIΓ] 14
 λέγονται ποσ: [T] 16 ἀρετὴ κακία I: *φ^o αὐτῶν] τῶν BΔφ^o:
 *α: [AP] ὄν post ἐκάτερον pos. B: *αφ^o: [AP] 17 ὑπάρχει+τὸ B:
 +τὰ σ^c: *ο: [T] ἐναντία ποσ^c: *ο 19 οὐδενί] τινὶ ο: [Λ] 20
 τὸ om. η,?Γ: *αφ^oσ^c: [AP] γὰρ+καὶ ἀνόμοιον B(φ): [Γ] 21
 λέγεται+καὶ ἵπιν HP/φ: *σ^c αἰσίων] αἰσιναιτέρον ηΔσ^c, Iamtbl. teste
 Simpl.: *φ: [PIΓ] 23 τὰ ἀνισαίτερι ἐτέρων τινῶν αἰσίων αἰσιναιτέρα η
 ἀνισαίτερον his Δ 25 δέ+τὰ πρὸς τι Δ(Λ)P,?σ^c 26 λέγεται] ἐπι-
 δέχεται (Δ)P διπλάσιον om. ΔP

- lerimiz ayrı bir nesne olarak değil, kendisinin ne olduğu
5 başka bir nesneye göre söylenenlerden. Çünkü huya, birinin huyu, bilime bir şeyin bilimi, konuma bir şeyin konumu denir; ötekilerde de bu böyle. O halde görelilerin hepsinin neliği başka nesnelere göre söylenir ya da başka bir biçimde başka bir nesneye gönderide bulunulur; sözgelişi tepeye başka birine göre büyük denir –çünkü tepeye bir nesneye göre büyük denir–; benzer için de bir
10 nesneye benzer olduğu söylenir; bu türden olanlarda da bu böyle, bir nesneye göre söylenirler. Öte yandan ‘yatma’, ‘dik durma’, ‘oturma’ gibi konumlar, yani konum da görelilerden ama, ‘yatmak’, ‘dik durmak’, ‘oturmak’, bunların kendileri konum değil, sözünü ettiğimiz konumlardan türetilerek söylenirler.
- 15 Görelilerde karşıtlık söz konusu, sözgelişi görelilerden erdem kötülüğe, bilgi bilgisizliğe karşıt. Ama görelilerin hepsinin karşıtı yok, nitekim iki misline, üç misline ya da bu tür şeylerin hiçbirine karşıt bir şey yok. Görelilerin daha azlık ya da daha çokluğu kabul ettiği görünüyor: Benzere daha çok benzer, daha az benzer deniyor; eşit olmayana daha az ya da daha çok eşit olmayan deniyor. Bunların her biri de görelilerden; nitekim benzere, bir nesneye benzer; eşit olmayan bir nesneye eşit olmayan deniyor. Ama hepsi daha çokluk ve daha azlığı
20 kabul etmez: İki misline daha çok, daha az iki misli denmez, benzerlerinde de bu böyle.

Πάντα δὲ τὰ πρὸς τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, οἷον
 ὁ δοῦλος δεσπότης λέγεται δοῦλος καὶ ὁ δεσπότης δού-
 30 λου δεσπότης λέγεται, καὶ τὸ διπλάσιον ἡμίσεος διπλάσιον
 καὶ τὸ ἡμισυ διπλασίον ἡμισυ, καὶ τὸ μείζον ἐλάττωτος μείζον
 καὶ τὸ ἐλάττω μείζονος ἐλάττω· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων· πλὴν τῇ πτώσει ἐνίστε διοίσει κατὰ τὴν λέξιν, οἷον
 ἡ ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ λέγεται ἐπιστήμη καὶ τὸ ἐπιστητὸν
 35 ἐπιστήμη ἐπιστητόν, καὶ ἡ αἴσθησις αἰσθητοῦ αἴσθησις καὶ
 τὸ αἰσθητὸν αἰσθήσει αἰσθητόν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐνίστε οὐ δόξει
 ἀντιστρέφειν, ἐὰν μὴ οἰκείως πρὸς ὃ λέγεται ἀποδοθῇ
 ἀλλὰ διαμάρτη ὁ ὑποδιδούς· οἷον τὸ πτερὸν ἐὰν ἀποδοθῇ
 ὄρνιθος, οὐκ ἀντιστρέφει ὄρνις πτεροῦ· οὐ γὰρ οἰκείως τὸ
 7^a πρῶτον ἀποδέδοται πτερὸν ὄρνιθος, -οὐ γὰρ ἢ ὄρνις, ταύτη
 τὸ πτερὸν αὐτῆς λέγεται, ἀλλ' ἢ πτερωτὸν ἐστίν· πολλῶν
 γὰρ καὶ ἱλλίων πτερά ἐστίν· ἃ οὐκ εἰσὶν ὄρνιθες·— ὥστε ἐὰν
 ἀποδοθῇ οἰκείως, καὶ ἀντιστρέφει, οἷον τὸ πτερὸν πτερωτοῦ
 5 πτερὸν καὶ τὸ πτερωτὸν πτερῷ πτερωτόν.—ἐνίστε δὲ καὶ ὀνο-
 ματοποιεῖν ἴσως ἀναγκαῖον, ἐὰν μὴ κείμενον ἢ ὄνομα πρὸς ὃ
 οἰκείως ἂν ἀποδοθείη· οἷον τὸ πηδάλιον πλοίου ἐὰν ἀπο-
 δοθῇ, οὐκ οἰκεία ἢ ἀπόδοσις, -οὐ γὰρ ἢ πλοῖον
 ταύτη αὐτοῦ τὸ πηδάλιον λέγεται· ἐστὶ γὰρ πλοῖα ὧν οὐκ
 10 ἔστι πηδάλια·— διὸ οὐκ ἀντιστρέφει· τὸ γὰρ πλοῖον οὐ λέγε-
 ται πηδαλίου πλοῖον. ἀλλ' ἴσως οἰκειότερα ἂν ἢ ἀπόδοσις
 εἴη, εἰ οὕτω πως ἀποδοθείη τὸ πηδάλιον πηδαλιωτοῦ πηδά-
 λιον ἢ ὅπως οὖν ἄλλως, -ὄνομα γὰρ οὐ κεῖται·— καὶ ἀντι-
 στρέφει γε, ἐὰν οἰκείως ἀποδοθῇ· τὸ γὰρ πηδαλιωτὸν
 15 πηδαλίῳ πηδαλιωτόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων,
 οἷον ἡ κεφαλὴ οἰκειότερως ἂν ἀποδοθείη κεφαλωτοῦ ἢ ζώου
 ἀποδιδομένη· οὐ γὰρ ἢ ζῶον κεφαλὴν ἔχει· πολλὰ γὰρ

29 δοῦλος λέγεται Π(Φ)σ', ? Λ 30 λέγεται + εἶναι Π(Φ): om. Λ 32
 καὶ . . . μείζονος ἐλάττω om. ΙΓ 7^a2 αὐτοῦ B: °σ: [T] 8 ἀπό-
 δοσις + γίνεται B 10 πηδάλιον nΓ διὰ + καὶ nΓ: [ΔΛΠΙ] 11
 πλοῖον om. ΔΙΓ 12 alt. πηδάλιον om. ΙΓ

- Görelilerden her biri evriği için söylenir: Sözcelişi köleye efendinin kölesi, efendiye kölenin efendisi; iki misline yarımın iki misli; yarıma iki mislinin yarısı; daha büyüğe daha küçüğün daha büyüğü, daha küçüğe daha büyüğün daha küçüğü denir. Ötekilerde de bu böyle. Ama kimi kez söyleyişe göre hal bakımından ayırım olacaktır; örneğin bilgiye bilinebilir olanın bilgisi, bilinebilir olana bilgiyle bilinebilir olan denir; duyuya duyulabilirin duyusu, duyulabilire duyuyla duyulabilir denir.
- 30 Ama kendisi için söylenen nesne uygun biçimde alınmazsa, alma yanlış olursa kimi kez evirme olmazmış gibi gelir; sözcelişi kanat, kuşun kanadı diye alınmışsa “kanadın kuşu” diye evirme olamaz, çünkü ilk terim
- 7^a olarak kuşun kanadının alınması uygun değil –kuşa kuş olmakla değil, kanatlı olmasıyla kuşun kanadı denir, çünkü kuş olmayan kanatlılar da var–. Demek ki uygun biçimde alındığında, sözcelişi kanat için kanatlının kanadı, kanatlı için kanadıyla kanatlı denirse evirme olur.
- 5 Kimi kez ise uygun olarak alınabilecek bir ad bulunmadığında ad bulmak zorunlu. Sözcelişi dümen, geminin dümeni olarak alınırsa uygun olmaz –gemi için gemi olması açısından onun dümeni denmez; çünkü dümeni olmayan gemiler de var–; bundan ötürü de evirme olmaz.
- 10 Çünkü gemiye dümenin gemisi denmez. Dümen, dümenlinin dümeni ya da benzeri bir başka biçimde alınırsa –çünkü adı yok– uygun olur, alma uygun olunca evirme de olur. Nitekim dümenliye dümeniyle dümenli
- 15 denir. Ötekilerde de bu böyle. Sözcelişi kafa, hayvanın kafası diye değil, kafalının kafası diye alınsa daha uygun alınmış olur; çünkü hayvan, hayvan olmakla kafalı

τῶν ζώων κεφαλὴν οὐκ ἔχει. οὕτω δὲ ῥᾶστα ἂν ἴσως τις λαμβάνοι οἷς μὴ κεῖται ὀνόματα, εἰ ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ τοῖς πρὸς αὐτὰ ἀντιστρέφουσι τιθεῖν τὰ ὀνόματα, ὥσπερ 20 ἐπὶ τῶν προειρημένων ἀπὸ τοῦ πτεροῦ τὸ πτερωτὸν καὶ ἀπὸ τοῦ πηδαλίου τὸ πηδαλιωτὸν. πάντα οὖν τὰ πρὸς τι, ἐάν-περ οἰκείως ἀποδιδῶται, πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται· ἐπεὶ, ἐάν γε πρὸς τὸ τυχὸν ἀποδιδῶται καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ ὁ λέγεται, οὐκ ἀντιστρέφει.—λέγω δὲ ὅτι οὐδὲ τῶν ὁμολο- 25 γουμένως πρὸς ἀντιστρέφοντα λεγομένων καὶ ὀνομάτων αὐτοῖς κειμένων οὐδὲν ἀντιστρέφει, ἐὰν πρὸς τι τῶν συμβεβηκότων ἀποδιδῶται καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ ὁ λέγεται· οἷον ὁ δοῦλος ἐὰν μὴ δεσπότην ἀποδοθῇ ἀλλ' ἀνθρώπου ἢ δίποδος ἢ ὄτουον τῶν τοιούτων, οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ οἰκεία 30 ἢ ἀπόδοσις.—ἔτι ἐὰν μὲν οἰκείως ἀποδεδομένον ἢ πρὸς ὃ λέγεται, πάντων περιαιρουμένων τῶν ἄλλων ὅσα συμ-βεβηκότα ἐστίν, καταλειπομένου δὲ τούτου μόνου πρὸς ὃ ἀπεδόθη οἰκείως, αἰὲ πρὸς αὐτὸ ῥηθήσεται· οἷον εἰ ὁ δοῦλος πρὸς δεσπότην λέγεται, περιαιρουμένων ἀπάντων 35 ὅσα συμβεβηκότα ἐστὶ τῷ δεσπότη, οἷον τὸ δίποδι εἶναι, τὸ ἐπιστήμης δεκτικῷ, τὸ ἀνθρώπῳ, καταλειπο-μένου δὲ μόνου τοῦ δεσπότην εἶναι, αἰὲ ὁ δοῦλος πρὸς αὐτὸ ῥηθήσεται· ὁ γὰρ δοῦλος δεσπότην δοῦλος λέ-γεται. ἐὰν δέ γε μὴ οἰκείως ἀποδοθῇ πρὸς ὃ ποτε λέγε- 7^bται, περιαιρουμένων μὲν τῶν ἄλλων καταλειπομένου δὲ μόνου τοῦ πρὸς ὃ ἀπεδόθη, οὐ ῥηθήσεται πρὸς αὐτό· ἀπο-

18-19 τις ante ἴσως pos. n: ante οἷς PIG(Φ): [Λ] 19 λάβοι Δ(Φ): [ΛPIΓ] 20 αὐτὰ] ἀ Bφ,?Λ: [PIΓ] 25 ὁμολογουμένων nΔ: + ὥς n: *Φ^c 28 μὴ ἢ (κίς) n: ἢ? Δ: *Φ αὐτὰ δ nΔΦ 29 ἀποδοθῇ + δοῦλος nPI 30 ὅτι οὖν n 31 ἀπόδοσις + ἐστίν B,?Δ,1 μὲν + τι BP: *αΦ^c 33 λειπομένου n: *Φ: [T] μόνου τούτου B/(Φ) 34 οἰκείως om. ΛΓ: *Φ^c 34-5 εἰ ὁ δοῦλος | ὁ δοῦλος ἐάν B: [T] 35 λέγεται II: [T] ἀπάντων | τῶν ἄλλων Δ(Φ)ο: τῶν ἄλλων ἀπάντων II 36 εἶναι + καὶ BΔο,?ΛP: *Φ δεκτικῷ + καὶ H(Φ)ο,?I: + εἶναι Δ(Φ) 39 ῥηθήσεται] λέγεται (Δ)P 41t. δοῦλος om. IΓ λέγεται] ῥηθήσεται BΔ 7^b2 μὲν om. IΓ,?Λ: [ΔP]

- olmaz, nitekim pek çok hayvanın kafası yok. Daha önce sözünü ettiklerimizde, kanattan kanatlının, dümeden
- 20 dümenlinin gelmesi gibi, ilk terimlerden gelen adlar evriklerine konursa, adı olmayanlara en kolay bu biçimde ad bulunabilir. Demek ki uygun alınmak koşuluyla görelilerin hepsi evriği için söylenir. Ancak kendisine göre söylendiği nesneye göre değil de, rastgele alınırsa
- 25 evirme olmaz. Söylediğim şu: Evriği için söylendiğine herkesin katıldığı görelilerde ve adları bulunanlarda bile, söylendiği nesnenin kendisine göre değil, bir ilineğine göre alınırsa evirme olmaz; sözgelişi köle “efendinin kölesi” diye değil, “insanın kölesi”, “iki ayaklının kölesi” ya da benzeri bir şeyin kölesi diye alınırsa evirme
- 30 olmaz, çünkü alma uygun değil-. Öte yandan kendisi için söylenen nesneye göre uygun alındıkta ilinek olan öteki şeyler kaldırılrsa da tek onun için uygun olarak alınan şeyin kendisi kalsa, onun için her zaman söylenecek; sözgelişi köle efendi için söyleniyorsa, ‘iki ayaklı
- 35 olmak’, ‘bilgi edinebilir olmak’, ‘insan olmak’ gibi efendi için ilinek olan bütün nitelikler kaldırıldıkta, yalnızca ‘efendi olmak’ kaldığında, köle her zaman onun için söylenecektir, çünkü köleye “efendinin kölesi” denir. Ama kendisi için söylendiği nesneye uygun olarak alınmamışsa, öteki ilinekler kaldırılıp da tek kendisine göre söylenen nesne kaldıkta, onun için söylenmeyecek-

δεδόσθω γὰρ ὁ δοῦλος ἀνθρώπου καὶ τὸ πτερόν ὄρνιθος,
 5 καὶ περιηρήσθω τοῦ ἀνθρώπου τὸ δεσπότη αὐτῷ εἶναι· οὐ
 γὰρ ἔτι ὁ δοῦλος πρὸς ἀνθρώπον ῥηθήσεται, —μὴ γὰρ ὄντος
 δεσπότη οὐδὲ δοῦλός ἐστιν·— ὡσαύτως δὲ καὶ τοῦ ὄρνιθος περι-
 ηρήσθω τὸ πτερωτῷ εἶναι· οὐ γὰρ ἔτι ἔσται τὸ πτερόν τῶν
 πρὸς τι· μὴ γὰρ ὄντος πτερωτοῦ οὐδὲ πτερόν εἶναι τινός.—
 10 ὥστε δεῖ μὲν ἀποδιδόναι πρὸς ὃ ποτε οἰκείως λέγεται· κἂν
 μὲν ὄνομα ἢ κείμενον ῥαδία ἢ ἀπύδους γίνεται, μὴ ὄν-
 τος δὲ ἀναγκαῖον ἴσως ὀνοματοποιεῖν. οὕτω δὲ ἀποδιδो-
 μένων φανερόν ὅτι πάντα τὰ πρὸς τι πρὸς ἀντιστρέφοντα
 ῥηθήσεται.
 15 Δοκεῖ δὲ τὰ πρὸς τι ἅμα τῇ φύσει εἶναι. καὶ ἐπὶ μὲν
 τῶν πλείωτων ἀληθές ἐστιν· ἅμα γὰρ διπλάσιόν τέ ἐστί
 καὶ ἡμισυ, καὶ ἡμίσεος ὄντος διπλάσιόν ἐστιν, καὶ δού-
 λου ὄντος διειπίτης ἐστίν· ὁμοίως δὲ τοῦτοις καὶ τὰ
 ἄλλα. καὶ συνηναιρεῖ δὲ ταῦτα ἄλληλα· μὴ γὰρ ὄντος
 20 διπλάσιον οὐκ ἐστὶν ἡμισυ, καὶ ἡμίσεος μὴ ὄντος οὐκ
 ἐστὶ διπλάσιον· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὅσα
 τοιαῦτα.—οὐκ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν πρὸς τι ἀληθές δοκεῖ
 τὸ ἅμα τῇ φύσει εἶναι· τὸ γὰρ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης
 πρότερον ἢν δόξειεν εἶναι· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ προὔπαρ-
 25 χόντων τῶν πρυγμαμάτων τὰς ἐπιστήμας λαμβάνομεν· ἐπ’
 ὀλίγων γὰρ ἢ ἐπ’ οὐδενὸς ἴδοι τις ἂν ἅμα τῷ ἐπιστητῷ τὴν
 ἐπιστήμην γιγνυμένην. ἔτι τὸ μὲν ἐπιστητὸν ἀναιρεθὲν συν-
 αναιρεῖ τὴν ἐπιστήμην, ἢ δὲ ἐπιστήμη τὸ ἐπιστητὸν οὐ συν-
 αναιρεῖ· ἐπιστητοῦ γὰρ μὴ ὄντος οὐκ ἐστὶν ἐπιστήμη, —οὐ-
 30 δενὸς γὰρ ἔτι ἔσται ἐπιστήμη, — ἐπιστήμης δὲ μὴ οὔσης οὐδὲν
 κωλύει ἐπιστητὸν εἶναι· οἶον καὶ ὁ τοῦ κύκλου τετραγων-

5 αὐτῷ ὅτι. ΛΙΓ 7 ἔσται ΡΙ 11 κείμενον+καὶ ΡΓ: [ΔΛΙ]
 14 λέγεται ΔΛ, ΠΡ: *σ 16 ἐστὶν+ἐπ’ ἐνίων δὲ οὐκ (+ἐστὶν (φ)) ἀληθές
 ΡΙφ: *ο 17 ἡμισυ | ἐστὶ ΠΙΓ(φ): *ο ἐστὶν+καὶ δεσπότη οὔτος
 δοῦλός ἐστιν Β 23-4 πρότερον ἢν δόξειε τῆς ἐπιστήμης Β: *αφ 24
 ὑπαρχόντων π, ρ ΛΙΓ: *αφσ^c 26 ἂν οπι. ΠΙσ^c(φ^c): αἵτε ἢ ρσι. Β: *π:
 [ΔΛΡΓ] 29 ἐπιστητοῦ+μὲν ΠΒ: [ΔΛΡ] 31 καὶ οπι. φο: *α: [ΔΛΡΓ]

- tir: Nitekim köle “insanın kölesi”, kanat “kuşun kanadı”
5 diye alınmışsa, insanın ‘efendi olmak’ niteliği kaldırıldığında, artık köle ‘insan’ için söylenmeyecektir –çünkü efendi olmayınca köle de yok–. Kuşun ‘kanatlı olmak’ niteliği kaldırıldığında da bu böyle, çünkü kanat artık görelilerden olmayacak, kanatlı olmayınca da bir nesne-
10 nin kanadı olmayacak. Demek ki uygun olarak söylendiği nesneye göre almak gerekir; bir adı varsa ele alma kolay oluyor, bir adı olmadığında ad uydurmak gerekiyor. Bu biçimde ele alınan görelilerin hepsinin evriği için söyleneceği açık.
- 15 Görelilerin doğal olarak zamandaş oldukları görünüyor. Çoğu görelilerde bu doğru, iki misille yarım aynı zamanda var, yarım olunca iki misil var; köle olunca efendi var, ötekilerde de bu böyle. Ayrıca bunlar birbirlerini yok eder: İki misil olmayınca yarım yok, yarım
20 olmayınca iki misil yok, buna benzeyen başka şeylerde de bu böyle. Ancak görelilerin hepsinde doğal olarak zamandaşlık olduğu pek doğru gibi gelmiyor, çünkü bilinebilir olanın bilgiden önce var olduğu görünüyor,
25 çünkü pek çok durumda bilgileri daha önce olan nesnelerden ediniyoruz. Pek az durumda bilinebilir olanla bilgi zamandaş olur ya da bu hiç görülmez. Öte yandan bilinebilir olan yoksa bilgiyi de yok eder ama bilgi olmayınca bilinebiliri yok etmez, nitekim bilinebilir olmayınca bilgi de yok –çünkü hiçbir şeyin bilgisi olmayacaktır–; oysa bilgi olmadığında bilinebilirin olmasına engel yok; sözgelişi dairenin dörtgenleştirilmesi biline-

νισμός εἶγε ἔστιν ἐπιστητόν, ἐπιστήμη μὲν αὐτοῦ οὐκ ἔστιν οὐδέπω, αὐτὸ δὲ τὸ ἐπιστητόν ἔστιν. ἔτι ζῶου μὲν ἀναιρεθέν-
τος οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη, τῶν δ' ἐπιστητῶν πολλὰ ἐνδέχεται
εἶναι.—ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τὰ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἔχει 35
τὸ γὰρ αἰσθητόν πρότερον τῆς αἰσθήσεως δοκεῖ εἶναι· τὸ
μὲν γὰρ αἰσθητόν ἀναιρεθὲν συναναιρεῖ τὴν αἴσθησιν, ἡ δὲ
αἴσθησις τὸ αἰσθητόν οὐ συναναιρεῖ. αἱ γὰρ αἰσθήσεις περὶ
σῶμα καὶ ἐν σώματί εἰσιν, αἰσθητοῦ δὲ ἀναιρεθέντος ἀνῆ-
ρηται καὶ σῶμα, —τῶν γὰρ αἰσθητῶν καὶ τὸ σῶμα,— σώ- 8^a
ματος δὲ μὴ ὄντος ἀνῆρηται καὶ ἡ αἴσθησις, ὥστε συν-
αναιρεῖ τὸ αἰσθητόν τὴν αἴσθησιν. ἡ δέ γε αἴσθησις τὸ
αἰσθητόν οὐ· ζῶου γὰρ ἀναιρεθέντος αἴσθησις μὲν ἀνῆ-
ρηται, αἰσθητόν δὲ ἔσται, οἶον σῶμα, θερμόν, γλυκύ, 5
πικρόν, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὅσα ἔστιν αἰσθητά. ἔτι ἡ μὲν
αἴσθησις ἅμα τῇ αἰσθητικῇ γίνεταί, —ἅμα γὰρ ζῳῶν τε
γίνεταί καὶ αἴσθησις,— τὸ δέ γε αἰσθητόν ἔστι καὶ πρὸ
τοῦ αἴσθησιν εἶναι, —πῦρ γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα,
ἐξ ὧν καὶ τὸ ζῶον συνίσταται, ἔστι καὶ πρὸ τοῦ ζῶον ὅλως 10
εἶναι ἡ αἴσθησις,— ὥστε πρότερον ἂν τῆς αἰσθήσεως τὸ αἰσθητόν
εἶναι δόξειεν.

Ἐχει δὲ ἀπορίαν πότερον οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς τι
λέγεται, καθάπερ δοκεῖ, ἡ τοῦτο ἐνδέχεται κατὰ τινος
τῶν δευτέρων οὐσιῶν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀλη- 15
θές ἐστιν· οὔτε γὰρ τὰ ὅλα οὔτε τὰ μέρη πρὸς τι λέγεται· ὁ
γὰρ τις ἄνθρωπος οὐ λέγεται τινός τις ἄνθρωπος, οὐδὲ
ὁ τις βοῦς τινός τις βοῦς· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ μέρη· ἡ

32 εἶγε εἰ πο^c: °φo: [T] μὲν γὰρ Δ: μὲν γὰρ I: °φo^c 33 οὕτω
o^c: πω φ: [T] αὐτὸ (τοῦτο o, ?A) om. φ^c τὸ ante δὲ pos. φ^c:
om. B: [T] 34 ἔσται B(φ) 35 ἔχει ante τούτοις pos. n, pos
τούτοις API: om. Γ, ?φ 8^a1 prius καὶ + τὸ B: [T] τῶν . . . σώμα
om. ΔΓ 4 οὐ | συναναιρεῖ BΔP ἡ αἴσθησις n: [T] ἀναιρεῖται
n: [ΔPIΓ] 5 ἔστι BΔ: [A] σῶμα οἶον B(Δ) 7 τε om. φ: [ΔAPIΓ]
8 ἡ αἴσθησις n: °φ: [T] 10 prius καὶ om. φ, ?IG: [A] συνίσταται
+ τὸ αἰσθητόν B: °φ ὅλως ζῶον n: °φ 14 τοῦτο + μὲν Aη: °o: [ΔP]

- bilir olarak varsa, onun bilgisi hiç olmasa bile bilinebilirin kendisi var. Öte yandan canlı olmayınca bilgi de yok ama, bilinebilir pek çok nesnenin olması olanaklı. Duyum konusundaki şeylerde de bu böyle, nitekim duyulabilirin duyumdan önce var olduğu görünüyor. Duyulabilir yok olduğunda duyumu yok eder ama, duyum yok olunca duyulabilirini yok etmez. Duyumlar cisim konusunda, cisim içindeler, duyulabilir yok olduğunda cisim de yok olmuştur –cisim de duyulabilir olanlardan–, cisim olmayınca duyum da yok olmuştur. O halde duyulabilir yok olunca duyumu yok eder ama, duyum duyulabilirini yok etmez. Nitekim canlı yok olduğunda duyum da yok olacak, oysa cisim, sıcaklık, tatlı, acı, duyulabilir öteki şeylerin hepsi duyulabilir olarak var olacak. Öte yandan duyanla duyum zamandaş –canlıyla duyum zamandaş–, oysa duyulabilir, duyumun olmasından önce var –nitekim canlının da onlardan yapılmış olduğu ateş, su, benzeri şeyler canlının bir bütün olarak var olmasından, ya da duyumun var olmasından önce var–. Demek ki duyulabilirin duyumdan önce var olduğu görülebilir.

- Göründüğü gibi hiçbir varlığın görelilerden sayılmayacağı mı yoksa bunun kimi ikincil varlıklar için kabul edilebileceği mi sorunu var: İlk varlıklarda bu açık, bütün olarak da parça olarak da bir nesneye göre söylenmezler. Belli bir insan “birinin bir insanı”, belli bir öküz “birinin bir öküzü” denmez. Parça olarak da bu böyle:

γὰρ τις χεὶρ οὐ λέγεται τινός τις χεὶρ ἀλλὰ τινός χεῖρ,
 20 καὶ ἡ τις κεφαλὴ οὐ λέγεται τινός τις κεφαλὴ ἀλλὰ
 τινός κεφαλὴ. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δευτέρων οὐσιῶν,
 ἐπὶ γε τῶν πλείστων· οἷον ὁ ἄνθρωπος οὐ λέγεται τινός ἄν-
 θρωπος, οὐδὲ ὁ βοῦς τινός βοῦς, οὐδὲ τὸ ξύλον τινός ξύλον,
 ἀλλὰ τινός κτῆμα λέγεται. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων φα-
 25 νερόν ὅτι οὐκ ἔστι τῶν πρὸς τι, ἐπ' ἐνίων δὲ τῶν δευτέρων
 οὐσιῶν ἔχει ἀμφισβήτησιν· οἷον ἡ κεφαλὴ τινός λέγεται
 κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ τινός λέγεται χεὶρ καὶ ἕκαστον τῶν
 τοιούτων, ὥστε ταῦτα τῶν πρὸς τι δόξειεν ἂν εἶναι.—εἰ
 μὲν οὖν ἱκανῶς ὁ τῶν πρὸς τι ὀρισμὸς ἀποδέδοται, ἢ τῶν πάν-
 30 χαλεπῶν ἢ τῶν ἀδυνότων ἔστι τὸ λῦσαι ὡς οὐδεμία οὐσία
 τῶν πρὸς τι λέγεται· εἰ δὲ μὴ ἱκανῶς, ἀλλ' ἔστι τὰ πρὸς τι
 οἷς τὸ εἶναι ταυτόν ἐστι τῷ πρὸς τί πως ἔχειν, ἴσως ἂν
 ῥηθείη τι πρὸς αὐτά. ὁ δὲ πρότερος ὀρισμὸς παρακολουθεῖ
 μὲν πᾶσι τοῖς πρὸς τι, οὐ μὴν τοῦτό γέ ἐστι τὸ πρὸς τι
 35 αὐτοῖς εἶναι τὸ αὐτὰ ἄπερ ἔστιν ἐτέρων λέγεσθαι. ἐκ δὲ
 τούτων δηλὸν ἔστιν ὅτι ἐάν τις εἰδῇ τι ὠρισμένως τῶν πρὸς τι,
 κάκεῖνο πρὸς ὃ λέγεται ὠρισμένως εἴσεται. φανερόν
 μὲν οὖν καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐστίν· εἰ γὰρ οἶδέ τις τόδε τι ὅτι
 τῶν πρὸς τί ἐστιν, ἔστι δὲ τὸ εἶναι τοῖς πρὸς τι ταυτό τῷ
 8^b πρὸς τί πως ἔχειν, κάκεῖνο οἶδε πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει·
 εἰ γὰρ οὐκ οἶδεν ὅλως πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει, οὐδ' εἰ
 πρὸς τί πως ἔχει εἴσεται. καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα δὲ δη-
 λον τὸ τοιοῦτον· οἷον τόδε τι εἰ οἶδεν ἀφωρισμένως ὅτι ἐστι
 5 διπλάσιον, καὶ ὅτου διπλάσιόν ἐστιν εὐθύς ἀφωρισμένως οἶ-
 δεν, —εἰ γὰρ μηδενὸς τῶν ἀφωρισμένων οἶδεν αὐτὸ διπλά-
 σιον, οὐδ' εἰ ἔστι διπλάσιον ὅλως οἶδεν·— ὡσαύτως δὲ καὶ

19 τις οπι. ΡΓ χεῖρ ἀλλὰ τινός οπι. ΔΓ 22 ὁ οπι. η: °σ^c: [Τ]
 23 ὁ οπι. η(σ^c): [Τ] 30 λῦσαι] δεῖξαι Ηφ^σ: λῦσαι ἢ δεῖξαι Ρ: °η
 33 ταῦτα Δφ^d: [ΔΡΙΓ] 34 ταυτό Βφ^c 35 δὴ ΒΛ(α)(φ), ?Ι:
 [ΡΓ] 38 αὐτῶν ΒΡ 39 ἔστι τῶν πρὸς τι Β τῷ] τὸ Δ, ?Α
 8^b2 οὐκ] μὴ η: [Τ] 6 μὴ τινος η: [ΔΛΡ] διπλάσιον+εἶναι (vel
 ὄν) Τ 7 διπλάσιόν ἐστιν Β: [Τ]

- Belli bir ele “birinin herhangi bir eli” değil “birinin eli”;
- 20 belli bir başa “birinin bir başı” değil, “birinin başı” denir. İkincil varlıklarda, en azından çoğunda bu böyle; sözge-
lişi insana “birinin insanı”, öküze “birinin öküzü”, oduna
“birinin odunu” denmez, “birinin malı” denir. Bunların
- 25 görelilerden olmadığı açık, ama ikincil varlıkların kimin-
de bir sorun var: Örneğin başa “birinin başı”, ele “birinin
eli” denir, bu gibilerin her biri için de bu böyledir. O za-
man bunlar görelilerdenmiş gibi gelebiliyor. Görelilerin
tanımı kesinlikle verilmişse, hiçbir varlığın görelilerden
- 30 sayılıp sayılmayacağına çözüm getirmek çok zor ya da
olanaksız olur, ama tanım kesinlikle verilmemişse, ken-
dileri herhangi bir nesneyle belli bir ilişkide olmalarıyla
var oldukları belirlenen nesnelere göreli deniyorsa, belki
soruna bir çözüm getirilebilir. Önceki tanımımız görelili-
lerin hepsine uyar ama, göreliler için ‘görelilik olmak’
- 35 kendilerinin oldukları nesne olarak başka nesnelere göre
söylenmek değil. Bunlardan açık ki, bir görelilik tanımca
bilinirse, onun neye göre olduğu da tanımca bilinecek.
Şuradan da açık: Biri bir nesnenin görelilerden olduğunu
biliyorsa, görelilik olması bir nesneyle belli bir ilişkide ol-
- 8^b maksa, o bu nesnenin belli bir ilişkide olduğu nesneyi
bilecek. –Bir nesnenin belli bir ilişkide olduğu nesneyi
bilmeyen o nesnenin bir nesneyle herhangi bir ilişkide
olup olmadığını da bilmeyecektir–. Bunlar tek tek ele
alınanlarda da açık: Sözge-lişi belli bir nesnenin iki misli
- 5 olduğunu tanımca bilirse, neyin iki misli olduğunu da
tanımca kesinlikle bilecektir –o nesnenin neyin iki misli
olduğunu tanımca bilmeseydi, onun iki misli olup olma-
dığını da kesinlikle bilemezdi–. Aynı biçimde, bir nes-

τόδε τι εἰ οἶδεν ὅτι κάλλιον ἔστι, καὶ ὅτου κάλλιον ἔστιν ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον εἰδέναι διὰ ταῦτα, (οὐκ ἀορίστως δὲ εἴσεται ὅτι τοῦτό ἐστι χείρονος κάλλιον· ὑπόληψις 10 γὰρ τὸ τοιοῦτο γίγνεται, οὐκ ἐπιστήμη· οὐ γὰρ ἔτι εἴσεται ἀκριβῶς ὅτι ἔστι χείρονος κάλλιον· εἰ γὰρ οὕτως ἔτυχεν, οὐδὲν ἔστι χείρον αὐτοῦ)· ὥστε φανερόν ὅτι ἀναγκαῖον ἔστιν, ὃ ἂν εἰδῇ τις τῶν πρὸς τι ὠρισμένως, κάκεῖνο πρὸς ὃ λέγεται ὠρισμένως εἰδέναι. τὴν δὲ γε κεφαλὴν καὶ τὴν 15 χεῖρα καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων αἰ εἰσιν οὐσίαι αὐτὸ μὲν ὅπερ ἔστιν ὠρισμένως ἔστιν εἰδέναι, πρὸς ὃ δὲ λέγεται οὐκ ἀναγκαῖον· τίνος γὰρ αὕτη ἡ κεφαλὴ ἢ τίνος ἡ χεῖρ οὐκ ἔστιν εἰδέναι ὠρισμένως· ὥστε οὐκ ἂν εἴη ταῦτα τῶν πρὸς τι· εἰ δὲ μὴ ἔστι τῶν πρὸς τι, ἀληθὲς ἂν εἴη λέγειν ὅτι 20 οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς τί ἐστιν· ὥτως δὲ χιλεπόν· περὶ τῶν τοιούτων σφοδρῶς ἀποφαίνεσθαι μὴ πολλάκις ἐπεσκεμμένον, τὸ μέντοι διηπορηκέναι ἐφ' ἕκαστον αὐτῶν οὐκ ἄχρηστόν ἐστιν.

8 Ποιότητα δὲ λέγω καθ' ἣν ποιοὶ τινες λέγονται· ἔστι 25 δὲ ἡ ποιότης τῶν πλεοναχῶς λεγομένων. ἐν μὲν οὖν εἶδος ποιότητος ἕξις καὶ διάθεσις λεγέσθωσαν. διαφέρει δὲ ἕξις διαθέσεως τῷ μονιμώτερον καὶ πολυχρονιώτερον εἶναι· τοιαῦται δὲ αἰ τε ἐπιστήμαι καὶ αἰ ἀρεταί· ἡ τε γὰρ ἐπιστήμη δοκεῖ τῶν παραμονίμων εἶναι καὶ δυσκινήτων, ἐὰν καὶ 30 μετρίως τις ἐπιστήμην λάβῃ, ἐάνπερ μὴ μεγάλη μεταβολὴ γένηται ὑπὸ νόσου ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἀρετὴ· οἷον ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ

8 ἔστι+ἀφωρισμένως B(A) ἔστιν+εὐθύς BΔ 10 εἴσεται om.
 n(A)PI: *φ 11-12 ἀκριβῶς εἴσεται B: *σ^c 14 prius δ| ὅτι B(J)σ^c:
 [A] 14 ei 15 ἀφωρισμένως B: *σ^c: [.IPPI'] 15 εἰδέναι|ἀναγκαῖον εἰδ.
 B: εἴσεται Δσ^c 20 ἔστι+ταῦτα B 21 περὶ|ὑπέρ B(α)φ: *σ^c: [T]
 23 ἐφ'| περὶ φ: om. σ: [T] ἐκάστου Bφ: [T] 25 τινες+εἶναι
 B(φ): *πο^cη^dσ^d λεγόμεθα Δπ(η)σ^c: *φ^cη^cσ^d 28 πολυχρονιώτερον
 εἶναι καὶ μονιμώτερον B: *σ 29 prius τε om. n(φ): [Δ/ΠΓ] 30
 ἐὰν+τε B: *σσ^c: [T] 33 tert. ἢ om. n: [T]

- nenin daha güzel olduğunu bilince, bu yolla neden daha güzel olduğunu da tanımca bilmesi zorunlu olur (oysa
- 10 nesnenin daha az güzel bir nesneden daha güzel olduğunu belirsiz biçimde bilmek yeterli olmayacak, çünkü bu bilgi değil, sanı olur. Bu durumda daha az güzel nesneden daha güzel nesne artık bilinmeyecektir, çünkü ondan daha az güzel olan hiçbir nesnenin olmaması da söz
- 15 konusu olabilir). O halde birinin görelilerden olduğunu tanımca bildiği nesnenin neye göre olduğunu da tanımca bilmesi zorunlu, bu açık. Oysa baş, el ve varlık olan buna benzer nesnelerin her biri kendisi, olduğu nesne olarak tanımca bilinebilir ama, neye göre olduğunun
- 20 söylenmesi zorunlu değil. Öyleyse bunlar görelilerden sayılmayabilir. Bunlar üzerinde birkaç kez sına yapmadıkça kesin açıklamalar getirmek kuşkusuz güç, ama her biri üzerinde durmuş olmak da yararsız değil.
- 25 Nitelik dediğim, nesnelerin nasıl olduklarının ona göre söylendiği terim. Nitelik pek çok anlamda söylenenlerden: Bir türüne huy, yatkınlık adı verilebilir; huy yatkınlıktan daha kalıcı, daha uzun süreli olmakla ayrılır. Bilgilerle erdemler de böyle; edinilen bilgi az bile
- 30 olsa hastalık ya da benzeri bir başka şey yüzünden büyük bir değişiklik olmadıkça bilginin kalıcı, zorlukla kaldırılabilenlerden olduğu görünüyor. Erdem de böyle; sözgelişi adalet, ölçülülük ve benzeri erdemlerden her

ἕκαστον τῶν τοιούτων οὐκ εὐκίνητον δοκεῖ εἶναι οὐδ' εὐ-
 35 μετάβολον. διαθέσεις δὲ λέγονται ἃ ἔστιν εὐκίνητα καὶ ταχὺ
 μεταβάλλοντα, ὅλον θερμότης καὶ κατάψυξις καὶ νόσος
 καὶ ὑγίεια καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· διάκειται μὲν γάρ
 πως κατὰ ταύτας ὁ ἄνθρωπος, ταχὺ δὲ μεταβάλλει ἐκ
 92 θερμοῦ ψυχρὸς γιγνόμενος καὶ ἐκ τοῦ ὑγιαίνειν εἰς τὸ νο-
 τῶν τούτων τυγχάνοι διὰ χρόνου πλήθος ἤδη πεφυσιωμένη
 καὶ ἀνίατος ἢ πάνυ δυσκίνητος οὖσα, ἣν ἂν τις ἴσως ἔξιν
 ἤδη προσαγορεύοι. φανερόν δὲ ὅτι ταῦτα βούλονται ἔξεις
 5 λέγειν ἃ ἔστι πολυχρονιώτερα καὶ δυσκινήτοτερα· τοὺς γὰρ
 τῶν ἐπιστημῶν μὴ πάνυ κατέχοντας ἀλλ' εὐκινήτους ὄντας
 οὐ φαίνει ἔξιν ἔχειν, καίτοι διάκεινται γέ πως κατὰ τὴν
 ἐπιστήμην ἢ χεῖρον ἢ βέλτιον. ὥστε διαφέρει ἔξις διαθέσεως
 τῷ τὸ μὲν εὐκίνητον εἶναι τὸ δὲ πολυχρονιώτερόν τε καὶ
 10 δυσκινήτοτερον.—εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἔξεις καὶ διαθέσεις, αἱ δὲ
 διαθέσεις οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἔξεις· οἱ μὲν γὰρ ἔξεις ἔχοντες
 καὶ διάκεινται πως κατὰ ταύτας, οἱ δὲ διακείμενοι οὐ
 πάντως καὶ ἔξιν ἔχουσιν.

Ἔτερον δὲ γένος ποιότητος καθ' ὃ πυκτικούς ἢ δρομι-
 15 κούς ἢ ὑγειειοὺς ἢ νοσιώδεις λέγομεν, καὶ ἀπλῶς ὅσα
 κατὰ δύναμιν φυσικὴν ἢ ἀδυναμίαν λέγεται. οὐ γὰρ τῷ
 διακεῖσθαι πως ἑκαστὸν τῶν τοιούτων λέγεται, ἀλλὰ
 τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν τοῦ ποιῆσαι τι ῥαδίως
 ἢ μηδὲν πάσχειν· ὅλον πυκτικοὶ ἢ δρομικοὶ λέγονται
 20 οὐ τῷ διακεῖσθαι πως ἀλλὰ τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν
 τοῦ ποιῆσαι τι ῥαδίως, ὑγειενοὶ δὲ λέγονται τῷ δύναμιν

39 γιγνόμενος Δ: [ΛΡΙΓ] 92 τυγχάνει πο(φ): [Τ] 3 ἀνίατος]
 κίνητος π: *φο ἴσως] ὡς πΔ, ΠΠ: ἴσως ὡς οἱ om. Λ(φ) 4 προ-
 αγορεύσοι Βο: -ση φ: [Τ] 12 διάκεινται+γέ Β: [Τ] 14 ποιότητος
 om. Γσ: *αφοη δρομικούς... πυκτικούς σ(ο): *φη ἢ] καὶ Δ(ο): *φησ
 17 διακεῖσθαι γέ Β: *αφοσ: [Τ] τοιούτων+ποιόν ο: *φ: [Γ] ἀλλὰ
 +μᾶλλον ο: *σ^c 18 φυσικὴν+ἢ ἀδυναμίαν ΒΔ: *οσ^c 20 φυσικὴν om.
 ΛΓ(φ^c): [Ι] 21 ῥαδίως+ἢ μηδὲν πάσχειν Β: *φ^c δέ] τε Β: *παφ^c

- birinin hiç de kolay atılamadığı, kolay değişmediği görülüyor. Oysa yatkınlık denenler kolayca kaldırılabilen, çabucak değişebilen şeyler; sözgelişi sıcaklık, soğukluk, hastalık, sağlık ve buna benzeyenler: İnsanın bunlara belli bir yatkınlığı var, sıcakken soğuk sağlıklıyken hasta olup hemen değişiyor; ötekilerde de bu böyle. Ama
- 9^a bunlardan biri uzun zaman nedeniyle doğal duruma gelir, değişmez olur ya da çok güçlülükle değişebilir hale gelirse, o zaman huy diye adlandırılabilir. Daha zor yerinden oynatılabilen, daha uzun süreli olanların huy diye adlandırılmak istendiği açık; çünkü kimi bilgileri tam
- 5 anlamıyla değil, kolayca ellerinden gidebilecek biçimde edinenlerin bunlara huy olarak sahip oldukları söylene-
mez, ama iyi kötü bilgiye belli yatkınlıkları vardır. O halde huy yatkınlıktan, berikinin kolay yerinden oynatılabilir, ötekininse daha uzun süreli ve daha güçlülükle yerinden oynatılabilir olmasıyla ayrılıyor. Huylar aynı za-
- 10 manda yatkınlıklardır ama, yatkınlıkların huy olması zorunlu değil. Nitekim huy edinmiş olanlar onlara belli bir biçimde zaten yatkın ama, yatkın olanlar her zaman huy edinmiyorlar.

- Niteliğin bir başka türü; koşucuların, boksörlerin,
- 15 güçlülerin ya da zayıfların, genelde belli bir olanak ya da olanaksızlığa göre söylenenlerin, ona göre adlandırıldığı nitelik. Bunların her birine bir şeye herhangi bir biçimde yatkın olmaları nedeniyle değil, bir şeyi daha kolay yapmak ya da hiçbir şeye dayanmamak açısından doğal bir olanakları ya da olanaksızlıkları olmasından ötürü bu adlar verilir. Sözgelişi boksörler ya da koşucu-
- 20 lar belli bir yatkınlıkları olduğundan ötürü değil, bir şeyi daha kolay yapmak açısından doğal bir olanakları olduğu için bu adı alır; güçlüler doğal olarak rastgele şey-

ἔχειν φυσικὴν τοῦ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν τυχόντων ῥα-
δίως, νοσῶδεις δὲ τῷ ἄδυναμίαν ἔχειν τοῦ μηδὲν
πάσχειν. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μαλα-
κὸν ἔχει· τὸ μὲν γὰρ σκληρὸν λέγεται τῷ δύναμιν ἔχειν 25
τοῦ μὴ ῥαδίως διαιρεῖσθαι, τὸ δὲ μαλακὸν τῷ ἄδυναμίαν
ἔχειν τοῦ αὐτοῦ τούτου.

Τρίτον δὲ γένος ποιότητος παθητικαὶ ποιότητες καὶ
πάθη· ἔστι δὲ τὰ τοιάδε οἶον γλυκύτης τε καὶ πικρότης καὶ
στρυφνότης καὶ πάντα τὰ τούτοις συγγειῇ, ἔτι δὲ θερμότης 30
καὶ ψυχρότης καὶ λευκότης καὶ μελανία. ὅτι μὲν οὖν αὐ-
ται ποιότητές εἰσιν φανερόν· τὰ γὰρ δεδεγμένα ποιὰ
λέγεται κατ' αὐτάς· οἶον τὸ μέλι τῷ γλυκύτητα δεδέ-
χθαι λέγεται γλυκύ, καὶ τὸ αἰῶμα λευκὸν τῷ λευκότητι δε-
δέχθαι· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει. παθητικαὶ 35
δὲ ποιότητες λέγονται οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα τὰς ποι-
ότητας πεπονθέναι τι· οὔτε γὰρ τὸ μέλι τῷ πεπονθέναι τι 9b
λέγεται γλυκύ, οὔτε τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων οὐδέν· ὁμοίως
δὲ τούτοις καὶ ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης παθητικαὶ
ποιότητες λέγονται οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα πεπον-
θέναι τι, τῷ δὲ κατὰ τὰς αἰσθήσεις ἐκάστην τῶν εἰρη- 5
μένων ποιότητων πάθους εἶναι ποιητικὴν παθητικαὶ ποιότη-
τες λέγονται· ἥ τε γὰρ γλυκύτης πάθος τι κατὰ τὴν γεῦσιν
ἐμποιεῖ καὶ ἡ θερμότης κατὰ τὴν ἀψήν, ὁμοίως δὲ καὶ
αἱ ἄλλαι. λευκότης δὲ καὶ μελανία καὶ αἱ ἄλλαι χροιαὶ
οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς εἰρημένοις παθητικαὶ ποιότητες 10
λέγονται, ἀλλὰ τῷ αὐτὰς ἀπὸ πάθους γεγενῆσθαι. ὅτι μὲν
οὖν γίνονται διὰ πάθος πολλὰ μεταβολαὶ χρωμάτων, δῆ-
λον· αἰσχυνθεῖς γὰρ τις ἐρυθρὸς ἐγένετο καὶ φοβηθεῖς

22 ῥαδίως om. A(Φ'): *π 23 ἔχειν | φυσικὴν | B(Φ') 24 πάσχειν |
ῥαδίως B: + ῥαδίως ὑπὸ τῶν τυχόντων nPΦ^c 25 et 26 τῷ] τὸ B
29-30 καὶ πικρότης om. Γ: καὶ στρυφνότης om. ΔA 30 δὲ + καὶ PF:
[ΔA1] 32 δεδεγμένα + αὐτὰ (Δ)A 33 κατὰ ταύτας n: [T]
34 γλυκύ λέγεται BΔΓ: *σ^c: [ΔPI] 35 δὲ om. n: [ΔA] 9b+
ποιότητες om. n(A) 11 γεγονέναι Bo: *σ^c: [T]

lerden kolay etkilenmeme olanakları olduğundan, zayıflar ise hiçbir şeye dayanamama konusunda doğal bir olanaksızlıkları olmasından ötürü bu adı alırlar. Katıyla yumuşak da bunlara benziyor: Katı bölünmeme açısından 25 dan doğal bir olanağı olması nedeniyle, yumuşak ise bu açıdan doğal bir olanaksızlığı olmasından ötürü bu adı alıyor.

Niteliğin bir üçüncü cinsi, duyularla ilgili nitelikler ve duygulanımlar. Söz gelişi tatlılık, acılık, ekşilik ve 30 bunlarla aynı cinsten olanlar; bir de sıcaklık, soğukluk, aklık, karalık: Bunların hepsinin nitelik olduğu açık, bunları üstlenen nesnelerin nasıl oldukları onlara göre söylenir. Söz gelişi bala tatlılığından ötürü tatlı, cisme 35 aklığı üstlenmesinden ötürü ak denir. Ötekilerde de bu böyle. Duyularla ilgili nitelikler, kendileri nitelikleri üstlenerek bir değişmeye uğramaları nedeniyle bu adı almazlar. 9^b Nitekim bala bir değişmeye uğradığından ötürü tatlı denmez, benzeri öteki şeylerde de bu böyledir. Aynı biçimde sıcaklık, soğukluk kendileri bir değişikliğe uğradıkları için duyularla ilgili nitelik adını almaz; 5 dediğimiz niteliklerden her biri duyulara göre, bir duygunun niteliği olduğundan ötürü duyularla ilgili nitelik adını alır. Nitekim tatlılık tad alma duyusuna göre belli bir duygu yaratır, sıcak dokunma duyusuna göre; ötekilerde de durum aynı. Oysa aklık, karalık ve öteki renk- 10 ler bu söylediklerimizle aynı biçimde 'duyularla ilgili nitelik' adını almazlar; kendileri bir duyudan meydana geldikleri için bu adı alırlar. Bir duygulanımdan ötürü pek çok renk değişikliği olduğu açık: Utanan kızarır,

ὥχρὸς καὶ ἔκκλιτον τῶν τοιούτων· ὥστε καὶ εἴ τις φύσει
 15 τῶν τοιούτων· τι παθῶν πέπονθεν, τὴν ὁμοίαν χροιάν
 εἰκὸς ἔστιν ἔχειν αὐτόν· ἥτις γὰρ νῦν ἐν τῷ αἰσχυρῇ-
 ναι διάθεσις τῶν περὶ τὸ σῶμα ἐγένετο, καὶ κατὰ φυσι-
 κὴν σύστασιν ἢ αὐτὴ γένοιτ' ἂν διάθεσις, ὥστε φύσει καὶ
 τὴν χροιάν ὁμοίαν γίνεσθαι.—ὅσα μὲν οὖν τῶν τοιού-
 20 των συμπτωμάτων ἀπὸ τινων παθῶν δυσκινήτων καὶ παρα-
 μοιμίμων τὴν ἀρχὴν εἴληφε ποιότητες λέγονται· εἴτε
 γὰρ ἐν τῇ κατὰ φύσιν συστάσει ὥχρότης ἢ μελανία
 γεγένηται, ποιότης λέγεται, —ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λε-
 γόμεθα,— εἴτε διὰ νόσον μακρὰν ἢ διὰ καῦμα [τὸ αὐτὸ]
 25 συμβέβηκεν ὥχρότης ἢ μελανία, καὶ μὴ ῥαδίως ἀποκαθ-
 ίστανται ἢ καὶ διὰ βίου παραμένουσι, ποιότητες καὶ αὐ-
 τὰι λέγονται, —ὁμοίως γὰρ ποιοὶ κατὰ ταύτας λεγόμεθα.—
 ὅσα δὲ ἀπὸ ῥαδίως διαλυομένων καὶ ταχὺ ἀποκαθισταμένων
 γίνεται πάθη λέγεται· οὐ γὰρ λέγονται ποιοὶ τινες
 30 κατὰ ταῦτα· οὔτε γὰρ ὁ ἐρυθριῶν διὰ τὸ αἰσχυρῇναι
 ἐρυθρίας λέγεται, οὔτε ὁ ὥχριων διὰ τὸ φοβεῖσθαι
 ὥχρίας, ἀλλὰ μᾶλλον πεπονθέναι τι· ὥστε πάθη μὲν τὰ
 τοιαῦτα λέγεται, ποιότητες δὲ οὐ.—ὁμοίως δὲ τούτοις
 καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν παθητικαὶ ποιότητες καὶ πάθη λέ-
 35 γεται. ὅσα τε γὰρ ἐν τῇ γενέσει εὐθὺς ἀπὸ τινων πα-
 θῶν γεγένηται ποιότητες λέγονται, οἷον ἢ τε μανικὴ
 10^α ἔκστασις καὶ ἡ ὀργὴ καὶ τὰ τοιαῦτα· ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύ-
 τας λέγονται, ὀργίλοι τε καὶ μανικοί. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσαι
 ἐκστάσεις μὴ φυσικαί, ἀλλ' ἀπὸ τινων ἄλλων συμπτωμάτων

15 τι+συμπτωμάτων ἢ η πέπονθεν+ἐκ τινῶν φυσικῶν συμπτωμάτων
 BΔ 16 αὐτὸν ἔχειν ἐστίν η: [Λ] 18 διάθεσις om. B 21 εἴληφε+
 παθητικαὶ (Λ),?σ" 23 ποιότητες λέγονται BΔΓ 24 τὸ αὐτὸ]
 τοῦτο I: τὸ αὐτὸ τοῦτο B: τὸ τοιοῦτο Δ: om. Λ 27 γὰρ om. PΓ:
 *αφῆ 30 ταύτας B: [Τ] 31 φοβηθῆναι B: [Τ] 32 τῷ πεπονθέναι
 BΓ,?Λ 34 λέγονται ηφῆ: [Τ] 35 τε μὲν B: om. (α): *φη:
 [Τ] παθῶν+δυσκινήτων φ: *η 36 γεγένηται η(φ)η: [Τ] 10^{α2}
 λέγονται+οἷον η,?ΛΙ ὅσαι] ἄλλαι η: ὅσαι ἄλλαι (α)φ

- korkan sararır, buna benzeyen öteki şeylerde de bu böy-
15 ledir. Demek ki biri doğal olarak bu duygulanımlardan
birine uğradığında aynı rengi alması olağan. Nitekim
utanıldığında bedensel şeylerde meydana gelen yatkın-
lık, doğal bir yapıya göre, doğa gereği aynı rengi oluşturu-
racak bir yatkınlık olacaktır. Bu nedenle başlangıcını
20 güçlkle değişebilen, kalıcı duygulanımlardan almış
olan değişikliklere nitelik adı verilir. Yani doğal yapıda
bir sarılık ya da karalık oluştuğunda böyle değişikliklere
nitelik denir –nitekim nasıl olduğumuz bunlara göre
söylenir–; uzun süreli bir hastalık ya da yanma yüzün-
25 den zorlukla giderilebilen ya da yaşam boyu kalan sarı-
lık ya da karalık meydana geldiğinde de bunlara nitelik
denir –çünkü yine, nasıl olduğumuz onlara göre söyle-
nir–. Buna karşı, kolayca yok edilebilen, çabucak gideri-
lebilenlenden meydana gelmişlerse duygulanım denir.
30 Çünkü nasıl olunduğu onlara göre söylenmez: Nitekim
utandığı için kızarana ‘kırmızı’, korktuğu için sararana
‘sarı’ denmez, daha çok bir duygulanıma uğradığı söyle-
nir. O halde bunlar nitelik değil, duygulanım. Bunlara
benzer biçimde ruh için de duyularla ilgili niteliklerden
35 ve duygulanımlardan söz edilebilir. Doğrudan doğuştan
kimi etkilenmelerden meydana gelenlere nitelik denir;
10^a sözgelişi delilik, öfkeliilik durumu ve benzeri durumlar
böyle; çünkü delilerin ve öfkeliilerin nasıl oldukları bun-
lara göre söylenir. Doğuştan değil, başka nedenlerle
meydana gelip de güçlkle giderilebilen ya da hepten

γεγένηται δυσάπλλακτοι ἢ καὶ ὅλως ἀκίνητοι, ποιότητες καὶ τὰ τοιαῦτα· ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λέγονται. 5 ὅσα δὲ ἀπὸ ταχὺ καθισταμένῳ γίγνεται πάθη λέγεται, οἷον εἰ λυπούμενος ὀργιλώτερός ἐστιν· οὐ γὰρ λέγεται ὀργίλος ὁ ἐν τῷ τοιούτῳ πάθει ὀργιλώτερος ὢν, ἀλλὰ μᾶλλον πεπονθέναι τι· ὥστε πάθη μὲν λέγεται τὰ τοιαῦτα, ποιότητες δὲ οὐ.

10

Τέταρτον δὲ γένος ποιότητος σχῆμά τε καὶ ἡ περὶ ἕκαστον ὑπάρχουσα μορφή, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις εὐθύτης καὶ καμπυλότης καὶ εἴ τι τούτοις ὁμοίον ἐστίν· καθ' ἕκαστον γὰρ τούτων ποιόν τι λέγεται· τῷ γὰρ τρίγωνον ἢ τετραγώνον εἶναι ποιόν τι λέγεται, καὶ τῷ εὐθὺ ἢ καμπύλον. 15 καὶ κατὰ τὴν μορφήν δὲ ἕκαστον ποιόν τι λέγεται. τὸ δὲ μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον δύξειε μὲν ἂν ποιὸν σημαίνειν, ἔοικε δὲ ἀλλότρια τὰ τοιαῦτα εἶναι τῆς περὶ τὸ ποιὸν διαιρέσεως· θέσιν γάρ τινα μᾶλλον φαίνεται τῶν μορίων ἑκάτερον δηλοῦν· πυκνὸν μὲν γὰρ τῷ 20 τὰ μόρια σύνεγγυς εἶναι ἀλλήλοις, μανὸν δὲ τῷ διεστάναι ἀπ' ἀλλήλων· καὶ λεῖον μὲν τῷ ἐπ' εὐθείας πως τὰ μόρια κεῖσθαι, τραχὺ δὲ τῷ τὸ μὲν ὑπερέχειν τὸ δὲ ἐλλείπειν.— ἴσως μὲν οὖν καὶ ἄλλος ἂν τις φανείη τρόπος ποιότητος, ἀλλ' 25 οἷ γε μάλιστα λεγόμενοι σχεδὸν τοσοῦτοί εἰσιν.

Ποιότητες μὲν οὖν εἰσὶν αἱ εἰρημέναι, ποιαὶ δὲ τὰ κατὰ ταύτας πάρωνύμως λεγόμενα ἢ ὅπως οὖν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πλείστων καὶ σχεδὸν ἐπὶ πάντων παρωνύμως λέγεται, οἷον ἀπὸ τῆς λευκότητος ὁ λευκὸς καὶ ἀπὸ 30 τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικὸς καὶ ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης ὁ

4 ἄλλως B 5 τοιαῦτα+λέγεται AI λέγονται+ὀργίλοι τε καὶ
μανικὸς B 7 λυπούμενος-| τις Δ.1 12 εἰθιότης | τε Iη: *Φ: [J.IPG]
13 τι+ἄλλο πσ: *Φ 14-15 τῷ bis] τὸ B(A): [P] 15 ἢ καὶ
Δ1 καμπύλον+εἶναι BΔ 16 τι om. nΓ(A) 17 τὸ ter om. n:
*Φ: [T] 18 ποιὸν+τι nBΦ: [A] 19 μᾶλλον τινα B: *Φ: [T] 25
τις om. Γσ: *αΦσ: [A] 26 τοιοῦτοι σ,?PG: οὔτοι ΔΦ,?A 28
ἄλλως om. Δ(A)Γπ(σ): *σ 30-1 ὁ ter om. B: *σ: [APIG]

- kalıcı olanlara da nitelik denir; çünkü nasıl olunduğu
 5 onlara göre söylenir. Ama hızla değişen, geçici şeylerden oluşanlara duygulanım denir. Söz gelişi üzüntülü olduğunda daha öfkeli olan biri. Böyle bir durum içinde bulunan kişiye, daha öfkeli bir kişi olduğu için değil, bir duygulanım içinde bulunduğundan daha öfkeli denir.
 10 Demek ki bunlar nitelik değil, duygulanım.

- Nitelğin dördüncü cinsi, geometrik şekille her nede bulunan biçim; bir de doğruluk, eğrilik vb.; çünkü bir nesnenin nasıl olduğu bunlara göre söylenir: Bir nesnenin üç ya da dört köşeli olmak bakımından nasıl olduğu söylenir, düz ya da eğri olması açısından da. Şekline
 15 göre de bir nesnenin nasıl olduğu söylenir; seyreklik, sıklık, pürüzlülük ve düzlük de bir nitelik göstermiş gibi gelebilirler ama, bunlar nitelik çeşitlerinin dışında şeyler. Bunlar daha çok parçaların her birinin belli bir durumunu ortaya koyar: Nesne, parçalarının birbirine
 20 yakın olmasından ötürü 'sık', birbirinden uzak olmasından ötürü 'seyrek'; parçalarının belli bir biçimde düz bir çizgide dizilmiş olmasıyla 'düz', parçalarının kimi aşağıda kimi yukarıda olmasıyla 'pürüzlü'dür. Başka nitelik türleri de olabilir ama, asıl rastlananlar bu söylediklerimiz.

- Demek ki nitelikler bu söylediklerimiz, nasıllıklarsa ya bunlardan türetilerek söylenir ya da bir başka biçimde onlardan çıkarılır. Çoğunda, hatta hemen hepsinde
 30 nasıllık türetilerek söylenir; söz gelişi aklıktan ak, dilbiliminden dilbilimci, doğruluktan doğru. Ötekilerde de

δίκαιος, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐπ' ἐνίων δὲ διὰ
 τὸ μὴ κείσθαι ταῖς ποιότησιν ὀνόματα οὐκ ἐνδέχεται παρ-
 ωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι· οἷον ὁ δρομικὸς ἢ ὁ πυκτικὸς
 35 ὁ κατὰ δύναιμιν φυσικὴν λεγόμενος ἀπ' οὐδεμιᾶς ποιότητος
 10^b παρωνύμως λέγεται· οὐ γὰρ κεῖται ὀνόματα ταῖς δυνάμεσι
 καθ' ἃς οὗτοι ποιῶνι λέγονται, ὥσπερ καὶ ταῖς ἐπιστήμαις καθ'
 ἃς πυκτικὸι ἢ παλαιωτρικοὶ οἱ κατὰ διάθεσιν λέγονται, —πυ-
 κτικὴ γὰρ ἐπιστήμη λέγεται καὶ παλαιωτρικὴ, ποιῶνι δὲ ἀπὸ
 5 τούτων παρωνύμως οἱ διακείμενοι λέγονται.— ἐνίστε δὲ καὶ
 ὀνόματος κειμένου οὐ λέγεται παρωνύμως τὸ κατ' αὐτὴν
 ποιὸν λεγόμενον, οἷον ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ὁ σπουδαῖος· τῷ γὰρ
 ἀρετὴν ἔχειν σπουδαῖος λέγεται, ἀλλ' οὐ παρωνύμως ἀπὸ
 τῆς ἀρετῆς· οὐκ ἐπὶ πολλῶν δὲ τὸ τοιοῦτόν ἐστιν. ποιά οὖν
 10 λέγεται τὰ παρωνύμως ἀπὸ τῶν εἰρημένων ποιότητων λεγόμενα
 ἢ ὅπως οὖν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν.

Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης κατὰ τὸ ποιόν, οἷον δι-
 καιοσύνη ἀδικία ἐναντίον καὶ λευκότης μελανία καὶ τᾶλλα
 ὡσαύτως, καὶ τὰ κατ' αὐτὰς δὲ ποιά λεγόμενα, οἷον τὸ
 15 ἄδικον τῷ δικαίῳ καὶ τὸ λευκὸν τῷ μέλανι. οὐκ ἐπὶ πάν-
 των δὲ τὸ τοιοῦτον· τῷ γὰρ πυρρῷ ἢ ὠχρῷ ἢ ταῖς τοιαύ-
 ταις χροιαῖς οὐδέν ἐστιν ἐναντίον ποιοῖς οὖσιν.—ἔτι ἐὰν
 τῶν ἐναντίων θάτερον ἢ ποιόν, καὶ τὸ λοιπὸν ἔσται ποιόν. τοῦ-
 το δὲ δῆλον προχειρίζομένῳ τὰς ἄλλας κατηγορίας, οἷον εἰ ἔστιν
 20 ἡ δικαιοσύνη τῇ ἀδικίᾳ ἐναντίον, ποιὸν δὲ ἡ δικαιοσύνη,
 ποιὸν ἄρα καὶ ἡ ἀδικία· οὐδεμία γὰρ τῶν ἄλλων κατηγο-
 ριῶν ἐφαρμόζει τῇ ἀδικίᾳ, οὔτε ποσὸν οὔτε πρὸς τι

33 ἐνδέχεται+τὰ λεγόμενα n: *o 34 ὁ bis om. B: [APIΓ] 35
 φύσει n 10^b1 δῆγμα n/l δυνάμει+ταύταις AP 2 καὶ
 om. B: [P'I'] 3 οἱ om. B: [AP] 4 λέγεται ἐπιστήμη B: [T]
 9 οὖν] τοίνυν B: *σ: [T] 10 παρωνύμως τὰ B: *σ: [P] 11
 ὅπως οὖν ἄλλως] ὅπως n: *σ 12 ἡ δικαιοσύνη n: *φοσ^c: [T] 14
 δὲ ante ὡσαύτως pos. B: [ΔAPΓ] κατὰ ταύτας B: [T] 16 τοιοῦτον+
 συμβαίνει n 17 ἐστιν om. B ἔτι+δὲ B: *φη: [ΔAP] 19
 δῆλον+ἐκ τῶν καθ' ἑκάστα Pφ 21 ἄρα om. nIG 22 ἐφαρμόσει
 nBI τὸ ποσὸν . . . τὸ πρὸς BΓ,Δ: [API]

bu böyle. Ama kimi durumlarda niteliklerin bir adı olmamasından ötürü onlardan türetilerek söylenemez; sözgelişi bir doğal olanağa göre adlandırılan koşucu ya da boksör hiçbir nitelikten türetilerek söylenmez. Çünkü bunların nasıllıklarının ona göre söylendiği olanağın adı yok, onlara göre kişilerin bir yatkınlık açısından boksör ya da koşucu diye adlandırıldıkları bilimlerin adı var – boksörlük bilimi, koşuculuk bilimi var–; bunlara yatkın olanlar da onlardan türetilerek söyleniyor. Kimi kez ise bir adı bulunmasına karşın, nasıllık [Yunanca'da] o nitelikten türetilmez; sözgelişi erdemden 'ciddi adam = erdemli'; erdemli olmasından ötürü kişiye 'ciddi' denir ama bu ad erdemden türetilmemektedir. Ancak böyle olanlar çok değil. Demek ki nasıllıklar sözünü ettiğimiz niteliklerden türetilerek söylenir ya da bir başka biçimde onlardan çıkarılır.

Nitelikte karşıtlık bulunur; sözgelişi doğruluk eğriliğe, aklık karalığa karşıt; ötekilerde ya da onlara göre söylenen nasıllıklarda da bu böyle, sözgelişi doğru eğriye, ak karaya karşıt. Ama hepsinde bu böyle değil: Nasıllık olmalarına karşın kızıla, sarıya ya da öteki renklere hiçbir karşıt yok. Öte yandan karşıt olanlardan biri bir nasıllıksa öteki de bir nasıllık olacaktır. Öteki yüklemeleri sınırsak bu açıklık kazanacak: Sözgelişi doğruluk eğriliğe karşıtsa ve doğruluk bir nasıllıksa, eğrilik de bir nasıllık; nitekim öteki yüklemelerden hiçbirisi eğri-

οὔτε πού, οὐδ' ὅλως τι τῶν τοιούτων οὐδὲν ἀλλ' ἢ ποιόν·
ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατὰ τὸ ποιὸν ἐναν-
τίων.

25

Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον τὰ ποιά·
λευκὸν γὰρ μᾶλλον καὶ ἥττον ἕτερον ἐτέρου λέγεται, καὶ
δίκαιον ἕτερον ἐτέρου μᾶλλον. καὶ αὐτὸ δὲ ἐπιδόσιν λαμβά-
νει, -λευκὸν γὰρ ὃν ἔτι ἐνδέχεται λευκότερον γενέσθαι- οὐ
πάντα δέ, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα· δικαιοσύνη γὰρ δικαιοσύνης 30
εἰ λέγεται μᾶλλον ἀπορήσειεν ἂν τις, ὁμοίως δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων διαθέσεων. εἴησι γὰρ διαμφισβητοῦσι περὶ
τῶν τοιούτων· δικαιοσύνην μὲν γὰρ δικαιοσύνης οὐ πάνυ
φασὶ μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεσθαι, οὐδὲ ὑγίειαν ὑγείας,
ἥττον μέντοι ἔχειν ἕτερον ἐτέρου ὑγίειαν φασί, καὶ δικαιοσύ- 35
νην ἥττον ἕτερον ἐτέρου, ὡσαύτως δὲ καὶ γραμματικὴν καὶ τὰς 11^a
ἄλλας διαθέσεις. ἀλλ' οὖν τά γε κατὰ ταύτας λεγόμενα ἀναμ-
φισβητήτως ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον· γραμματι-
κώτερος γὰρ ἕτερος ἐτέρου λέγεται καὶ δικαιότερος καὶ
ὑγιεινότερος, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. τρίγωνον δὲ καὶ 5
τετράγωνον οὐ δοκεῖ τὸ μᾶλλον ἐπιδέχεσθαι, οὐδὲ τῶν ἄλ-
λων σχημάτων οὐδὲν· τὰ μὲν γὰρ ἐπιδεχόμενα τὸν τοῦ τρι-
γώνου λόγον καὶ τὸν τοῦ κύκλου πάνθ' ὁμοίως τρίγωνα ἢ
κύκλοι κείσιν, τῶν δὲ μὴ ἐπιδεχομένων οὐδὲν ἕτερον ἐτέρου
μᾶλλον ῥηθήσεται· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τὸ τετράγωνον τοῦ ἑτε- 10

23 τὸ πού ἰΔΡ: [ΛΙΓ] τι οἱ. π: [Τ] τὸ ποιόν Γ, Δ: [ΛΡΙ]
24 ἄλλων+τῶν Βσ: [Τ] 27 καὶ ἥττον οἱ. Β: °φ 28 ἐτέρου+
λέγεται Β, Δ: [Ρ] μᾶλλον (ante ἕτερον pos. Β)+καὶ ἥττον ΔΛ:
[Ρ] 29 ἔτι οἱ. ΛΡΙΓ 31 λέγοιτο Β: °φσ: [Τ] μᾶλλον
+καὶ ἥττον πΙφ: °σ 32 ἀμφισβητοῦσιν π, π: [Τ] 33
δικαιοσύνην -νη πΠ: [ΡΙΓ] 34 φασὶ Δεῖν Π λέγεσθαι μᾶλλον
καὶ ἥττον ΒΔΙ 35 φασὶ οἱ. Β 11^a alt. ἥττον οἱ. Β
ἐτέρου+ἔχειν πΛΓ 2 λεγόμενα+ποιά ΔΛσ 3 καὶ ἥττον
οἱ. (Δ)Γσ 4-5 ὑγιεινότερος καὶ δικαιότερος ΒΔ: °σ 6 μᾶλ-
λον+καὶ (+τὸ Δο) ἥττον ΔΛφο: °σ: [Ρ] 8 καὶ ἢ Β: °π: [Ρ] τὸν
οἱ. πΔΓ: [ΛΡ] 9-10 ἕτερον ἐτέρου pos. μᾶλλον pos. Ηφ: °π:
[ΛΡ]

liğe uymaz, ne nicelik, ne görelilik, ne uzay, ne de ötekilerden biri. Ama nasıllık uyar. Nasıllık açısından karşıt
 25 olan ötekilerde de durum aynı.

Nasıllık azlık ya da çokluğu kabul eder. Ak için, biri ötekinden daha çok ya da daha az ak denir; biri ötekinden daha doğru da denir; ayrıca nasıllık artmayı da kabul eder –nitekim ak olan daha ak olmayı da kabul
 30 eder–. Ama bu hepsinde değil, çoğunda böyle. Bir doğruluğun bir başka doğruluktan daha çok doğruluk olup olamayacağı tartışılabilir. Ötekilerde de bu böyle. Kimileri bunlar üzerinde tartışıyor, bir doğruluğun bir başka doğruluktan, bir sağlığın bir sağlıktan daha az ya da daha çok olarak söylenmediğini savunuyorlar. Oysa
 35 birinin sağlığının bir başkasınınkinden, birinin doğruluğunun bir başkasınınkinden daha az olduğu söylenir. Bilgili ile ötekilerde de bu böyle. O halde bunlara göre söylenenler daha azlığı ya da daha çokluğu tartışmasız biçimde kabul ederler. Birine bir başkasından daha çok bilgili denir: Daha doğru, daha sağlıklı denir. Benzerle-
 5 rinde de bu böyle. Oysa üçgen, dörtgen ve öteki geometrik şekillerin hiçbirinin daha çokluğu kabul etmediği görünüyor. Üçgen ya da daire tanımına uyan nesnelerin hepsi aynı biçimde üçgen ya da daire; bu tanımlara uymayanlarsa hiçbirisi ötekinden daha çok öyle olmaz: Nitekim dikdörtgen kareden hiç de daha çok daire değil,
 10

ρομήκους κύκλος ἐστίν· οὐδέτερον γὰρ ἐπιδέχεται τὸν τοῦ κύκλου λόγον. ἀπλῶς δέ, ἐὰν μὴ ἐπιδέχεται ἀμφοτέρα τὸν τοῦ προκειμένου λόγον, οὐ ῥηθήσεται τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου μᾶλλον. οὐ πάντα οὖν τὰ ποιὰ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον.

- 15 Τῶν μὲν οὖν εἰρημένων οὐδὲν ἴδιον ποιότητος, ὁμοια δὲ καὶ ἀνόμοια κατὰ μόνας τὰς ποιότητας λέγεται· ὁμοιον γὰρ ἕτερον ἐτέρῳ οὐκ ἔστι κατ' ἄλλο οὐδὲν ἢ καθ' ὃ ποιόν ἐστιν. ὥστε ἴδιον ἂν εἴη ποιότητος τὸ ὁμοιον ἢ ἀνόμοιον λέγεσθαι κατ' αὐτήν.
- 20 Οὐ δεῖ δὲ ταραττεσθαι μὴ τις ἡμᾶς φήσῃ ὑπὲρ ποιότητος τὴν πρόθεσιν ποιησαμένους πολλὰ τῶν πρὸς τι συγκαταριθμεῖσθαι· τὰς γὰρ ἔξεις καὶ τὰς διαθέσεις τῶν πρὸς τι εἶναι. σχεδὸν γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων τὰ γένη πρὸς τι λέγεται, τῶν δὲ καθ' ἕκαστα οὐδέν· ἢ μὲν γὰρ ἐπι-
- 25 στήμη, γένος οὖσα, αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν ἑτέρου λέγεται, —τινὸς γὰρ ἐπιστήμη λέγεται.— τῶν δὲ καθ' ἕκαστα οὐδὲν αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν ἑτέρου λέγεται, οἷον ἢ γραμματικὴ οὐ λέγεται τινὸς γραμματικὴ οὐδ' ἢ μουσικὴ τινὸς μουσικὴ, ἀλλ' εἰ ἄρα κατὰ τὸ γένος καὶ αὗται πρὸς τι λέγεται· οἷον ἢ γραμ-
- 30 ματικὴ λέγεται τινὸς ἐπιστήμη, οὐ τινὸς γραμματικὴ, καὶ ἢ μουσικὴ τινὸς ἐπιστήμη, οὐ τινὸς μουσικὴ· ὥστε αἱ καθ' ἕκαστα οὐκ εἰσὶ τῶν πρὸς τι. λεγόμεθα δὲ ποιοὶ ταῖς καθ' ἕκαστα· ταύτας γὰρ καὶ ἔχομεν, —ἐπιστήμονες γὰρ λεγόμεθα τῷ ἔχειν τῶν καθ' ἕκαστα ἐπιστημῶν τινά·— ὥστε
- 35 αὗται ἂν καὶ ποιότητες εἴησαν αἱ καθ' ἕκαστα, καθ' ἃς ποτε καὶ ποιοὶ λεγόμεθα· αὗται δὲ οὐκ εἰσὶ τῶν πρὸς τι.—

11 ἔσται n: °π 14 ἐπιδέχεται (τὰ ῥοm.) ποιὰ nΔ: [ΛΠΓ] alt. τὸ om. nΓ: [ΛΡ] 16 καὶ ἢ nΓ: °φ 18 τῆς ποιότητος Bσ°ι °σι [Τ] ἢ] καὶ ΒΛΡσ°: °σ: [Δ] 20 φήσῃ B: °φ: [Τ] 22 alt. τὰς om. B: [Τ] 23 εἶναι] ἐλέγομεν εἶν. B: εἶν. ἐλέγ. ΛΙ πασῶν τῶν ποιότητων (φ) 24 ἕκαστον n: °φ: [Τ] μὲν om. Ι: [ΔΛ] 26 δέ+γε n: [Τ] 29 αὗται+τῶν ΒΔΡ: [Λ] 31 ἐπιστήμη+λέγεται ΒΔ 32 αἱ om. n: [Λ] 34 τινάς Ι: [ΛΡ] 36 ποτε om. nΛΙ

çünkü dairenin tanımını hiçbirine uymaz. Demek ki genelde ilk terimin tanımını her ikisi de kabul etmiyorsa, biri ötekinden daha çok odur denmeyecek. Sonuç olarak, nasıllıkların hepsi daha çokluğu ya da daha azlığı kabul etmeyecek.

- 15 Söylediklerimizden hiçbiri niteliğe özgü bir şey değil, ama benzerlikle benzemezlik yalnızca nitelikler için söylenir. Nitekim bir nesnenin bir nesneye benzer olması ona göre bir nasıllık olmasından başka hiçbir şey için söz konusu olmaz.
- 20 Nitelik üzerinde konuşurken, pek çok göreliyi de bunlar arasında saymış olduğumuz söylenirse şaşacak bir şey yok. Çünkü huylarla yatkınlıkların görelilerden olduğunu söylemiştik. Bunlardan hemen hepsinde cinsler bir nesneye göre söylenir ama tek tek alındıkta hiçbiri bir nesneye göre söylenmez. Bir cins olan bilgiye,
- 25 kendi başına bir şey olarak, bir başka *nesnenin* denir; nitekim bir nesnenin bilgisi denir ama, tek tek alındıkta hiçbiri, kendi başına bir şey olarak bir başka *nesnenin* denmez. Örneğin dilbilimine bir şeyin dilbilimi, musikiye bir şeyin musikisi denmez. Ama cins olarak bunlar da bir şeye göre söylenir: Dilbilimine bir şeyin dilbilimi
- 30 değil, bir şeyin bilimi; musikiye bir şeyin musikisi değil, bir nesnenin bilimi denir. Demek tek tek alındıklarında görelilerden değiller. Ama tek tek onlara göre nasıl olduğumuz söylenir; çünkü bunlara sahip oluyoruz –herhangi bir bilgiye sahip olunca ‘bilgili’ adını alıyoruz–. O
- 35 halde bunlar tek tek nesneler için kendilerine göre nasıl olduğumuz söylenen nitelikler olabilir, görelilerden de-

ἔτι εἰ τυγχάνει τὸ αὐτὸ ποιὸν καὶ πρὸς τι ὄν, οὐδὲν ἄτοπον ἐν ἀμφοτέροις τοῖς γένεσιν αὐτὸ καταριθμῆσθαι.

(.)

- 9 Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν ἐναντιό- 11^b
τητα καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον· τὸ γὰρ θερμαίνειν
τῷ ψύχειν ἐναντίον καὶ τὸ θερμαίνεσθαι τῷ ψύχεσθαι καὶ
τὸ ἡδεσθαι τῷ λυπεῖσθαι· ὥστε ἐπιδέχεται ἐναντιότητα. καὶ
τὸ μᾶλλον δὲ καὶ τὸ ἥττον· θερμαίνειν γὰρ μᾶλλον καὶ ἡτ- 5
τον ἔστι, καὶ θερμαίνεσθαι μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ λυπεῖσθαι
μᾶλλον καὶ ἥττον· ἐπιδέχεται οὖν τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον
τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν.

(.)

- [Ὑπὲρ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα λέγεται· εἴρηται δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ κεῖσθαι 10
ἐν τοῖς πρὸς τι, ὅτι παρωνύμως ἀπὸ τῶν θέσεων λέγεται. ὑπὲρ δὲ τῶν λοιπῶν,
τοῦ τε ποτὲ καὶ τοῦ πού καὶ τοῦ ἔχειν, διὰ τὸ προφανῆ εἶναι οὐδὲν ὑπὲρ
αὐτῶν ἄλλο λέγεται ἢ ὅσα ἐν ἀρχῇ ἐρρήθη, ὅτι τὸ ἔχειν μὲν σημαίνει τὸ
ὑποδεδῆσθαι, τὸ ὠπλίσθαι, τὸ δὲ πού οἶον ἐν Λυκείῳ, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα
10 ὑπὲρ αὐτῶν ἐρρήθη.—ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν προτεθέντων γενῶν ἱκανὰ τὰ εἰρη- 15
μένα· περὶ δὲ τῶν ἀντικειμένων, ποσαχῶς εἴωθε ἀντιτίθεσθαι, ρητέον.]

Λέγεται δὲ ἕτερον ἐτέρῳ ἀντικεῖσθαι τετραχῶς, ἢ
ὥς τὰ πρὸς τι, ἢ ὥς τὰ ἐναντία, ἢ ὥς στέρησις καὶ ἕξις,
ἢ ὥς κατάφασις καὶ ἀπόφασις. ἀντίκειται δὲ ἕκαστον τῶν
τοιούτων, ὥς τύπῳ εἰπεῖν, ὥς μὲν τὰ πρὸς τι οἶον τὸ διπλά- 20
σιον τῷ ἡμίσει, ὥς δὲ τὰ ἐναντία οἶον τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ,
ὥς δὲ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν οἶον τυφλότης καὶ ὄψις,
ὥς δὲ κατάφασις καὶ ἀπόφασις οἶον κάθηται – οὐ κάθηται.

37 τυγχάνοι B: *φ: [T] πρὸς τι καὶ ποιὸν RΔ: *φ ὄν om. B: *φ
38 αὐτὸ τοῖς γένεσιν ΔΛ: *φσ post καταριθμῆσθαι quaecliam desideran-
tur 11^b1-8 ἐπιδέχεται . . . πάσχειν post ἥττον (11^a14) collocaverim
1 τὸ πάσχειν B(α)(φ)ο(σ): [T] 5 alt. τὸ om. BΔ: [ΛΠΓ] γὰρ
καὶ Γ: γὰρ καὶ Δ 6 καὶ . . . ἥττον om. ΔΓ: [P] 6-7 tert. καὶ . . .
καὶ ἥττον om. nB: [P] 7 οὖν+καὶ ΓΓ: [ΔΛP] 9-16 vide
Praefat., p. v adnot. 12 tert. τοῦ om. n: *σ^c: [T] 16 ἀντιτίθε-
σθαι ἀντικεῖσθαι Bφ(σ): *σ^d: [T] 17 τετραχῶς om. ΠΓ 22 δι+
τὰ B οἶον ὥς B: [ΛP]

ğillerdir. Ayrıca aynı şey hem nasıllık hem de görelilik olursa, onu her iki cinsin içinde saymak hiç de tutarsız değil.

<.....>

- 11^b Etkinlikle edilginlik; karşıtlığı, azlığı, çokluğu kabul eder: Isıtmak soğutmaya, ısınmak soğumaya; haz duymak acı duymaya karşıt. O halde karşıtlığı kabul etmekler. Azlık ya da çokluğu da kabul ederler: Isıtmak az 5 ya da çok olabilir, ısınmak az ya da çok olabilir; acı duymak da daha az ya da daha çok olabilir. O halde etkinlikle edilginlik daha çokluğu, daha azlığı kabul etmekte.

<.....>

- 10 [Bunlar üzerine söylenenler bu kadar. Göreliler üzerine, durumlardan türetilerek söylendiklerinden söz ediliyor. Ötekiler üzerinde, zaman, uzam, iyelik konusunda durum açık olduğundan ötürü, iyeliğin “ayakkabılı, silahlı olmak”, uzayın “Lykeion’da” gibi, başta söylenenler dışında bir başka şey söylenmemekte. O halde ele alınan cinsler üzerinde söylenenler yeterli olmakta. Tam 15 devrikler üzerinde, genellikle kaç biçimde tam devrik olunduğunun söylenmesi gerekmektedir.]

- Bir şeyin bir başka şeye devrikliği dört biçimde söylenir: Göreliler, karşıtlar, yoksunluk ya da iyelikler, evetleme ya da değillemeler olarak. Bunlardan her birini 20 örneklemek gerekirse: Görelilerde misil yarıma; karşıtlarda iyi kötüye; yoksunlukla iyelik açısından körlük görmeye; evetlemeyle değilleme olarak “oturuyor” “oturmuyor” a tam devrik.

Ἔσα μὲν οὖν ὡς τὰ πρὸς τι ἀντίκειται αὐτὰ ἄπερ ἐστὶ
 25 τῶν ἀντικειμένων λέγεται ἢ ὅπως οὖν ἄλλως πρὸς αὐτά·
 οἷον τὸ διπλάσιον τοῦ ἡμίσεος αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ διπλάσιον
 λέγεται καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲ τῷ ἐπιστητῷ ὡς τὰ πρὸς τι
 ἀντίκειται, καὶ λέγεται γε ἡ ἐπιστήμη αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ
 30 τοῦ ἐπιστητοῦ· καὶ τὸ ἐπιστητὸν δὲ αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ πρὸς τὸ
 ἀντικείμενον λέγεται τὴν ἐπιστήμην· τὸ γὰρ ἐπιστητὸν τινὶ
 λέγεται ἐπιστητὸν τῇ ἐπιστήμῃ.

Ἔσα οὖν ἀντίκειται ὡς τὰ πρὸς τι αὐτὰ ἄπερ ἐστὶ τῶν ἀντι-
 κειμένων ἢ ὅπως οὐδέποτε πρὸς ἄλληλα λέγεται· τὰ δὲ ὡς
 τὰ ἐναντία, αὐτὰ μὲν ἄπερ ἐστὶν οὐδαμῶς πρὸς ἄλληλα λέ-
 35 γεται, ἐναντία μέντοι ἀλλήλων λέγεται· οὔτε γὰρ τὸ ἀγα-
 θὸν τοῦ κακοῦ λέγεται ἀγαθόν, ἀλλ' ἐναντίον, οὔτε τὸ λευκὸν
 τοῦ μέλανος λευκόν, ἀλλ' ἐναντίον. ὥστε διαφέρουσιν αὐταὶ
 αἱ ἀντιθέσεις ἀλλήλων.—ὅσα δὲ τῶν ἐναντίων τοιαῦτά ἐστιν
 12^a ὥστε ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι ἡ ὦν κατηγορεῖται ἀναγκαῖον
 αὐτῶν θάτερον ὑπάρχειν, τούτων οὐδὲν ἐστὶν ἀνὰ μέσον· [ὦν δὲ
 γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, τούτων ἔστι τι ἀνὰ μέσον
 πάντως.] οἷον νόσος καὶ ὑγίεια ἐν σώματι ζῶου πέφυκε
 5 γίνεσθαι, καὶ ἀναγκαῖον γε θάτερον ὑπάρχειν τῷ τοῦ ζῶου
 σώματι ἢ νόσον ἢ ὑγίειαν· καὶ περιττὸν δὲ καὶ ἄρτιον ἀριθ-
 μῷ κατηγορεῖται, καὶ ἀναγκαῖον γε θάτερον τῷ ἀριθμῷ
 ὑπάρχειν ἢ περιττὸν ἢ ἄρτιον· καὶ οὐκ ἔστι γε τούτων οὐδὲν
 ἀνὰ μέσον, οὔτε νόσου καὶ ὑγιείας οὔτε περιττοῦ καὶ ἄρτιου. ὦν
 10 δὲ γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, τούτων ἔστι τι ἀνὰ
 μέσον· οἷον μέλαν καὶ λευκὸν ἐν σώματι πέφυκε γίνεσθαι,

26 τοῦ ἡμίσεος om. B: τῶν ἡμίσεων n . . . ἐστὶ + ἐτέρου nBΔΓ:
 + ἡμίσεος I alt. διπλάσιον om. n 27 λέγεται + τινὸς γὰρ διπλάσιον nB
 28 γε] δὲ B: [T] 32 τῶν ἀντικειμένων] ἐτέρων n: τῶν ἐτ. (Φ): lacuna
 quattuor litt. B: om. Δ: [P] 33 ἢ] λέγεται ἢ nBΛΦ: [P] ὅπως οὖν
 ἄλλως nΛ: [P] 34 τὰ om. n: °σ: [T] 35 λέγεται + εἶναι n
 12^a2 ὑπάρχειν + καὶ ? n: °Φ: [T] οὐδὲν αὐτῶν n(Φ): [ΛΡΓ] 2-4
 ὦν . . . πάντως cf. γ-11 (ὦν . . . μέσον) 3 γε om. n: [T] ἀνὰ
 μέσον τι nΓ: [P] + πάντων ΛΙ: [P] 9 prius καὶ] οὔτε nΛ: [P]

- Görelilerde tam devrik olanlar, kendileri kendi baş-
 25 larına tam devrikleri için söylenir ya da bir başka biçim-
 de onlarla ilgilidir: Söz gelişi misile kendi başına yarı-
 mın iki misli denir. Bilgi de bir görelî olarak bilinebilir
 olan için tam devrik: Bilgiye kendi başına, bilinebilir
 olanın bilgisi denir. Bilinebilir olan da kendi başına
 30 devriği olan bilgi için söylenir: Bilinebilir olana bir şey-
 le, bilgiyle bilinebilir olan denir.

- O halde görelilerde tam devrikler kendi başlarına
 tam devriklerinin denir ya da bir başka biçimde birbirle-
 ri için söylenir. Oysa karşıtlar hiçbir zaman birbirleri
 35 için söylenmez, birbirinin karşıtı denir. İyiye kötünün
 iyisi değil, karşıtı; aka karanın akı değil, karşıtı denir.
 Demek ki bunların birbirleri için karşı olumu ayrımlı.
 12^a Kendilerinde bulunması doğal olacak ya da onlardan bi-
 rinin zorunlu olarak bulunması kendilerine yüklenecek
 biçimde karşıt olanların orta terimleri yok (onlardan bi-
 rinin bulunması zorunlu olmayanların hepsinin orta teri-
 mi var); söz gelişi hastalıkla sağlığın bir canlı bedeninde
 5 bulunması doğal. Ayrıca ikisinden birinin hastalık ya da
 sağlık olarak bulunması canlının bedeni için zorunlu.
 Teklikle çiftlik sayıya yüklenir, teklik ya da çiftlik ola-
 rak ikisinden birinin bulunması sayı için zorunlu. Bun-
 ların bir orta terimi yok: Ne hastalıkla sağlığın ne de
 teklikle çiftliğin. Oysa ikisinden birinin bulunması zo-
 10 runlu olmayanların bir orta terimi var; söz gelişi akla ka-
 ranın bir cisimde bulunması doğal ve onlardan birinin

καὶ οὐκ ἀναγκαῖόν γε θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν τῷ σώματι, -
οὐ γὰρ πᾶν ἦτοι λευκὸν ἢ μέλαν ἐστίν·- καὶ φαῦλον δὲ καὶ
σπουδαῖον κατηγορεῖται μὲν καὶ κατ' ἀνθρώπου καὶ κατ'
ἄλλων πολλῶν, οὐκ ἀναγκαῖον δὲ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν 15
ἐκείνοις ὧν κατηγορεῖται· οὐ γὰρ πάντα ἦτοι φαῦλα ἢ σπου-
δαῖά ἐστιν. καὶ ἔστι γέ τι τούτων ἀνὰ μέσον, οἶον τοῦ μὲν
λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος τὸ φαιὸν καὶ ὠχρὸν καὶ ὅσα ἄλλα
χρώματα, τοῦ δὲ φαύλου καὶ τοῦ σπουδαίου τὸ οὔτε φαῦλον οὔτε
σπουδαῖον. ἐπ' ἐνίων μὲν οὖν ὀνόματα κείται τοῖς ἀνὰ μέσον, 20
οἶον λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ φαιὸν καὶ ὠχρὸν· ἐπ' ἐνίων δὲ
ὀνόματι μὲν οὐκ εὐπορον τὸ ἀνὰ μέσον ἀποδοῦναι, τῇ δὲ
ἐκατέρου τῶν ἄκρων ἀποφάσκει τὸ ἀνὰ μέσον ὀρίζεται,
οἶον τὸ οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν καὶ οὔτε δίκαιον οὔτε
ἀδικον.

25

Στέρησις δὲ καὶ ἕξις λέγεται μὲν περὶ ταυτόν τι, οἶον
ἡ ὄψις καὶ ἡ τυφλότης περὶ ὀφθαλμόν· καθόλου δὲ εἰπεῖν, ἐν
ᾧ πέφυκεν ἡ ἕξις γίνεσθαι, περὶ τοῦτο λέγεται ἐκάτερον
αὐτῶν. ἐστερηθῆναι δὲ τότε λέγομεν ἕκαστον τῶν τῆς ἕξεως
δεκτικῶν, ὅταν ἐν ᾧ πέφυκεν ὑπάρχειν καὶ ὅτε πέφυκεν 10
ἔχειν μηδαμῶς ὑπάρχει· νωδόν τε γὰρ λέγομεν οὐ τὸ μὴ
ἔχον ὀδόντας, καὶ τυφλὸν οὐ τὸ μὴ ἔχον ὄψιν, ἀλλὰ τὸ μὴ
ἔχον ὅτε πέφυκεν ἔχειν· τινὰ γὰρ ἐκ γενετῆς οὔτε ὄψιν
οὔτε ὀδόντας ἔχει, ἀλλ' οὐ λέγεται νωδὰ οὐδὲ τυφλά.
τὸ δὲ ἐστερηθῆναι καὶ τὸ ἔχειν τὴν ἕξιν οὐκ ἔστι στέρησις καὶ 35
ἕξις· ἕξις μὲν γὰρ ἐστίν ἡ ὄψις, στέρησις δὲ ἡ τυφλότης,

12 γε om. n: [ΔΛΡΓ] ὑπάρχειν τούτων nΔ: [ΙΡΠΓ] 13 πᾶν+
σῶμα nΛΙ: om. P 15 πολλῶν+ καὶ n: [Δ.ΙΡ] 16 ὧν ἂν κατη-
γορηται R: *?T 17 τι post τούτων ros. n: om. ΔΡΙ 18 et 19
(al.) τοῦ om. B: [T] 18 et 21 τὸ ὠχρὸν B: [T] 21 ὠχροι+ καὶ
ὅσα ἄλλα (+ τοιαῦτα B) χρώματα BΔ 23 τῶν ἄκρων om. ΛΡΓ 24
καὶ om. σ,?T 27 ὀφθαλμόν+ καὶ n: [T] 28 ᾧ+ ἂν B: *φ: [T] ἡ
ἕξις πέφυκε R: *φ ἐκάτερον? θάτερον P 29 αὐτῶν+ γίνεσθαι (sic) n
30 καὶ] ἡ n,?A: om. (Δ)ΙΓ 33 τινὰ] ἐν n,?1 33-4 ὀδόντας...
ὄψιν ΛΡ 34 ἔχει οὔτε ὀδόντας BΔ: [ΛΡ] οὔτε νωδὰ οὔτε BΔ 35
τὴν ἕξιν ἔχειν Ba(φ): [ΔΡ]

- bulunması cisim için zorunlu değil. Erdemli ile erdemsiz de insana ve başka pek çok şeye yüklenir ama, on-
- 15 lardan ikisinden birinin bulunması yüklendiği kişiler için zorunlu değil, çünkü herkes ya erdemli ya erdemsiz değil. Bunların bir orta terimi de var: Sözügelışı akla karanınki griyle açık sarı ve başkaları; erdemli ile erdemsiz olanınki ise 'ne erdemli ne de erdemsiz olan'. O hal-
- 20 de kimilerinde orta terimin adı var, sözügelışı akla karanınki griyle açık sarı; kimilerinde ise orta terime ad vermek pek kolay olmuyor, uçlardan her ikisinin değillemesiyle orta terim belirleniyor. Örneğin "ne iyi ne de
- 25 kötü" ya da "ne doğru ne de eğri" gibi.

- Yoksunlukla iyelik aynı nesne konusunda söylenir; sözügelışı görmeyle körlük göz için söylenir. Genel olarak bulunması doğal olan şey konusunda bunların her ikisi de söylenir. İyeliği kabul eden nesnelerin her biri-
- 30 nin, içinde bulunması doğal olan nesnede bulunmadığında ve iye olması doğalken olmadığında yoksun olduğunu söyleriz. Yani dişi olmayana dişsiz, görme duyusu olmayana kör demiyoruz; iye olması doğalken iye olmadığında dişsiz, kör diyoruz. Doğa gereği görme duyusu ya da dişi olmayanlara dişsiz ya da kör demeyiz.
- 35 Yoksun olmak ve iye olmakla yoksunluk ve iyelik aynı şey değil. Görme iyelik, körlük yoksunluk; ama görme-

τὸ δὲ ἔχειν τὴν ὄψιν οὐκ ἔστιν ὄψις, οὐδὲ τὸ τυφλὸν εἶναι
 τυφλότης· στέρησις γάρ τις ἢ τυφλότης ἐστίν, τὸ δὲ τυφλὸν
 εἶναι ἐστερηῆσθαι, οὐ στέρησις ἐστίν. ἔτι εἰ ἦν ἡ τυφλότης
 40 ταῦτόν τῳ τυφλὸν εἶναι, κατηγορεῖτο ἂν ἀμφοτέρα κατὰ
 τοῦ αὐτοῦ· ἀλλὰ τυφλὸς μὲν λέγεται ὁ ἄνθρωπος, τυφλότης
 12^b δὲ ὁ ἄνθρωπος οὐδαμῶς λέγεται. ἀντικεῖσθαι δὲ καὶ ταῦτα
 δοκεῖ, τὸ ἐστερηῆσθαι καὶ τὸ τὴν ἑξιν ἔχειν ὡς στέρησις καὶ
 ἑξις· ὁ γὰρ τρόπος τῆς ἀντιθέσεως ὁ αὐτός· ὡς γὰρ ἡ τυ-
 φλότης τῇ ὄψει ἀντίκειται, οὕτω καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι τῳ
 5 ὄψιν ἔχειν ἀντίκειται. (οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ τὸ ὑπὸ τὴν κατάφασιν
 καὶ ἀπόφασιν κατάφασις καὶ ἀπόφασις· ἡ μὲν γὰρ κατάφασις
 λόγος ἐστὶ καταφατικός καὶ ἡ ἀπόφασις λόγος ἀποφατι-
 κός, τῶν δὲ ὑπὸ τὴν κατάφασιν ἢ ἀπόφασιν οὐδέν ἐστι
 10 λόγος. λέγεται δὲ καὶ ταῦτα ἀντικεῖσθαι ἀλλήλοις ὡς κα-
 τάφασις καὶ ἀπόφασις· καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων ὁ τρόπος τῆς
 ἀντιθέσεως ὁ αὐτός· ὡς γὰρ ποτε ἡ κατάφασις πρὸς τὴν
 ἀπόφασιν ἀντίκειται, οἷον τὸ κάθῃται – οὐ κάθῃται, οὕτω
 15 καὶ τὸ ὑφ' ἐκάτερον πρᾶγμα ἀντίκειται, τὸ καθῆσθαι – μὴ
 καθῆσθαι.)—ὅτι δὲ ἡ στέρησις καὶ ἡ ἑξις οὐκ ἀντίκειται ὡς
 τὰ πρὸς τι, φανερόν· οὐ γὰρ λέγεται αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ τοῦ ἀντι-
 κειμένου· ἡ γὰρ ὄψις οὐκ ἔστι τυφλότητος ὄψις, οὐδ' ἄλλως
 οὐδαμῶς πρὸς αὐτὸ λέγεται· ὡσαύτως δὲ οὐδὲ ἡ τυφλότης
 20 λέγοιτ' ἂν τυφλότης ὀψεως, ἀλλὰ στέρησις μὲν ὀψεως ἡ
 τυφλότης λέγεται, τυφλότης δὲ ὀψεως οὐ λέγεται. ἔτι τὰ
 πρὸς τι πάντα πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, ὥστε καὶ ἡ τυ-

37 οὐδέ] οὔτε n: [T] 38 τις om. nPI 39 ἔτι] ἐπεὶ nAI: *φ 40
 τῳ] τὸ B: *φ 41 ὁ ἄνθρωπος λέγεται n 12^b1 οὐδαμῶς λέγεται
 ὁ ἄνθρωπος BPI: οὐδ. ἄνθρ. οὐ λέγ. Δ: οὐδ. λέγ. Α: [Γ] 5-6 ἀπόφασιν καὶ
 κατάφασιν B(α): *φσ 6 ἀπόφασις καὶ κατάφασις BΛ(φ): *σ 7
 alt. λόγος+ἐστίν nΛ 8 ἢ] καὶ BIG: [P] 10 λόγος+ἀλλὰ πρᾶγμα
 nΓ 13 prius κάθῃται+πρὸς τὸ n, I: +τῳ BΔσ: +καὶ PΓ: *σ
 15 καθῆσθαι ego: +τινα πρὸς τὸ n: +ἰπρὸς τὸ PI: +τῳ BΔΓσ, IΛ 16
 ἑξις . . . στέρησις nPI: *σφησ 20 λέγεται (om. ἂν) Δ(φ), IΛIG: *α:
 [P] 21 alt. τυφλότης . . . λέγεται om. ΔΛ: [P]

- ye iye olmak görme değil, kör olmak da körlük değil. Nitekim körlük yoksunluk ama, kör olmak yoksunluk
- 40 değil, yoksun olmak. Ayrıca körlükle kör olmak aynı şey olsaydı, her ikisi de aynı nesneye yüklenirdi, oysa
- 12^b insana kör denir ama, insana körlük denmez. Yoksun olmakla iye olmanın, yoksunlukla iyelik gibi tam devrik oldukları görünüyor; çünkü karşı olum biçimi aynı. Nitekim körlük görmeye nasıl tam devrikse, kör olmak da
- 5 görmeye o biçimde tam devrik. (Evetlemeyle değillemenin kapsamı evetlemeyle değilme olmaz; evetleme olumlu bir önerme, değilme olumsuz, oysa evetleme ya da değillemenin kapsamı bir önerme oluşturmaz.
- 10 Bunların birbirlerine evetlemeyle değillemenin olduğu gibi tam devrik olduğu söylenir, çünkü bunlarda da karşı olum biçimi aynı: “oturuyor-oturmuyor”daki gibi; nasıl evetleme değilme için tam devrikse, yine her birinin kapsamındaki nesne de “oturmak-oturmamak” biçiminde tam devrik). Buna karşı, yoksun olmayla iyeliğin
- 15 göreliler olarak tam devrik olmadıkları açık; nitekim kendileri, oldukları tam devrikleri için söylenmezler: görmek, körlüğün görmesi olmaz, başka hiçbir biçimde
- 20 de onun için söylenmez. Aynı biçimde görme yokluğuna görmenin körlüğü değil, körlük denir. Öte yandan görelilerin hepsi evrik terimi için söylenir. Demek ki

φλότῃς εἶπερ ἦν τῶν πρὸς τι, ἀντέστρεφεν ἂν κακείνο πρὸς
ὃ λέγεται· ἀλλ' οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ λέγεται ἡ ὄψις
τυφλότῃτος ὄψις.

25

Ὅτι δὲ οὐδ' ὥς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ στέρη-
σιν λεγόμενα καὶ ἔξιν ἐκ τῶνδε δῆλον. τῶν μὲν γὰρ ἐναν-
τίων, ὧν μηδέν ἐστὶν ἀνὰ μέσον, ἀναγκαῖον, ἐν οἷς πέφυκε
γίγνεσθαι ἡ ὧν κατηγορεῖται, θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν ἀεί-
τούτων γὰρ οὐδὲν ἦν ἀνὰ μέσον, ὧν θάτερον ἀναγκαῖον ἦν τῷ 30
δεκτικῷ ὑπάρχειν, οἷον ἐπὶ νύσου καὶ ὑγιείας καὶ περιττοῦ
καὶ ἀρτίου· ὧν δὲ ἔστι τι ἀνὰ μέσον, οὐδέποτε ἀνάγκη παντὶ
ὑπάρχειν θάτερον· οὔτε γὰρ λευκὸν ἢ μέλαν ἀνάγκη πᾶν
εἶναι τὸ δεκτικόν, οὔτε θερμὸν ἢ ψυχρόν, -τούτων γὰρ
ἀνὰ μέσον τι οὐδὲν κοιλύει ὑπάρχειν· - ἔτι δὲ καὶ τού- 35
των ἦν τι ἀνὰ μέσον ὧν μὴ ἀναγκαῖον ἦν θάτερον ὑπάρχειν
τῷ δεκτικῷ, εἰ μὴ οἷς φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, οἷον τῷ
πυρὶ τὸ θερμῷ εἶναι καὶ τῇ χιόνι τὸ λευκῇ· -ἐπὶ δὲ
τούτων ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, καὶ οὐχ
ὁπότερον ἔτυχεν· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸ πῦρ ψυχρόν εἶναι 40
οὐδὲ τὴν χιόνα μέλαιναν· - ὥστε παντὶ μὲν οὐκ ἀνάγκη
τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν, ἀλλὰ μόνον οἷς φύ- 13^a
σει τὸ ἐν ὑπάρχει, καὶ τούτοις ἀφωρισμένως τὸ ἐν καὶ οὐχ
ὁπότερον ἔτυχεν. ἐπὶ δὲ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἕξεως οὐδέ-
τερον τῶν εἰρημένων ἀληθές· οὐδὲ γὰρ ἀεὶ τῷ δεκτικῷ ἀναγ-
καῖον θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν, -τὸ γὰρ μήπω πεφυκὸς 5
ὄψιν ἔχειν οὔτε τυφλὸν οὔτε ὄψιν ἔχειν λέγεται, ὥστε οὐκ ἂν
εἴη ταῦτα τῶν τοιούτων ἐναντίων ὧν οὐδὲν ἐστὶν ἀνὰ μέσον· -
ἀλλ' οὐδὲ ὧν τι ἔστιν ἀνὰ μέσον· ἀναγκαῖον γὰρ ποτε παντὶ

25 ὄψις om. ΔΛ: *σ 28 οὐδὲν n: *αϕ: [T] οἷς] ῶ BΔPΓαϕ:
*σ^c 30 ἦν ἀναγκαῖον B 32 τι om. nΓ: *φ: [P] 34 ψυχρόν
... θερμόν ΛΙΓ: [P] ἢ] οὔτε BΔΛ: [P] 36 alt. ἦν post ὑπάρχειν
ροι. B: om. (φ): [T] 37 οἷς] ῶ PΙ: *φ οἷον... φύσει Δ 40 ἐνδέ-
χεται+ ἂν n: [T] 13^a1 μόνον]-οἷς n^c: [PΙΓ] 2 alt. καὶ om. ΔΛP: *n^c
4 οὐδὲ] οὔτε B: οὐ φ: *αη^c: [T] 7 μηδέν n^c: [T] 8 τι om. ΔΙΓ(φ), ?n^c:
*α: [Λ] ἀνὰ μέσον ἐστίν BΔ(φ): *n^c: [Λ] ποτε om. B: *φn^c: [Λ]

körlük de görelilerden olsaydı, ilişkili olduğu terimle evrik olurdu, oysa evrik olmuyor; görmeye körlüğün
25 görmesi denmiyor.

- Yoksunlukla iyeliğe göre söylenenlerin, karşıtların tam devrik olması gibi tam devrik olmadıkları buradan açık. Orta terimi bulunmayan karşıtlarda, kendilerinde bulunması doğal olan ya da yüklenen nesnelerde, her zaman onlardan birinin bulunması zorunlu. Üstlenen
30 için ikisinden birinin bulunması zorunlu olan karşıtların orta teriminin bulunmadığını söylemiştik; sözgelişi hastalıkla sağlık, tekle çift durumunda öyle. Oysa orta terimi olan karşıtlarda, ikisinden birinin bulunması her nesne için hiç de zorunlu değil. Her nesnenin ya aklığı ya da karalığı, ya sıcaklığı ya da soğuğu üstlenmesi hiç de
35 zorunlu değil, çünkü bunların bir orta teriminin bulunmasına engel yok. Ayrıca üstlenen için ikisinden birinin bulunması zorunlu olmayan nesnelerin orta terimi olduğunu söylemiştik. Ancak onlarda doğa gereği bir şey bulunmaması gerekiyor: Sözgelişi ateşte sığağın, karda akın bulunması gibi. Bunlarda ikisinden herhangi birinin değil belli bir biçimde ikisinden birinin bulunması
40 zorunlu: Ateşin soğuk, karın kara olması olanaksız. Demek üstlenenlerin hepsi için karşıtlardan ikisinden birinin bulunması zorunlu değil: Yeter ki kendilerinde doğa gereği bir şey bulunmasın ya da bunlardan herhangi biri değil, belli bir biçimde bir teki bulunmasın. Oysa yoksunlukla iyelik konusunda sözünü ettiğimiz durumlardan hiçbir geçerli değil. Çünkü onların ikisinden birinin bulunması üstlenen için her zaman zorunlu değil:
13^a 5 Nitekim görmeye iye olmaya doğa gereği hiç yatkınlığı olmayan bir şeyin kör olduğu ya da görmeye iye olduğu söylenemez. Demek ki bunlar hiçbir orta terimi olmayan karşıtlardan olamazlar. Ama orta terimi olan karşıt-

τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν· ὅταν γὰρ ἤδη πε-
 10 φυκὸς ἢ ἔχειν ὄψιν, τότε ἢ τυφλὸν ἢ ἔχον ὄψιν ῥηθήσεται,
 καὶ τούτων οὐκ ἀφωρισμένως θάτερον, ἀλλ' ὁπότερον ἔτυχεν,
 -οὐ γὰρ ἀναγκαῖον ἢ τυφλὸν ἢ ὄψιν ἔχον εἶναι, ἀλλ' ὁπό-
 τερον ἔτυχεν· ἐπὶ δέ γε τῶν ἐναντίων, ὧν ἔστιν ἀνὰ μέσον τι,
 οὐδέποτε ἀναγκαῖον ἦν παντὶ θάτερον ὑπάρχειν, ἀλλὰ τισίν,
 15 καὶ τούτοις ἀφωρισμένως τὸ ἐν. ὥστε δῆλον ὅτι κατ' οὐδέτερον
 τῶν τρόπων ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ στέρησιν καὶ
 ἔξιν ἀντικείμενα. - ἔτι ἐπὶ μὲν τῶν ἐναντίων ὑπάρχοντος τοῦ
 δεκτικοῦ δυνατόν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν γενέσθαι, εἰ μὴ
 20 τινι φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, οἷον τῷ πυρὶ τὸ θερμῷ εἶναι· καὶ γὰρ
 τὸ ὑγιαῖνον δυνατόν ἰουῆσαι καὶ τὸ λευκὸν μέλαν γενέσθαι
 καὶ τὸ ψυχρὸν θερμόν, καὶ ἐκ σπουδαίου γε φαῦλον καὶ ἐκ
 φαύλου σπουδαῖον δυνατόν γενέσθαι. - ὁ γὰρ φαῦλος εἰς βελ-
 τίους διατριβὰς ἀγόμενος καὶ λόγους κἂν μικρόν γέ τι ἐπι-
 25 δοίη εἰς τὸ βελτίω εἶναι· ἐὰν δὲ ἅπαξ κἂν μικρὰν ἐπίδοσιν
 λάβῃ, φανερόν ὅτι ἢ τελείως ἂν μεταβάλοι ἢ πάνυ πολλὴν ἂν
 ἐπίδοσιν λάβοι· αἰεὶ γὰρ εὐκινητότερος πρὸς ἀρετὴν γίγνεται,
 κἂν ἡντινοῦν ἐπίδοσιν εἰληφῶς ἐξ ἀρχῆς ἢ, ὥστε καὶ πλείω
 εἰκὸς ἐπίδοσιν λαμβάνειν· καὶ τοῦτο αἰεὶ γιγνόμενον τε-
 30 λείως εἰς τὴν ἐναντίαν ἔξιν ἀποκαθίστησιν, εἴηπερ μὴ χρόνῳ
 ἐξείργηται· ἐπὶ δέ γε τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἔξεως ἀδύνα-
 τον εἰς ἄλληλα μεταβολὴν γενέσθαι· ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἔξεως
 ἐπὶ τὴν στέρησιν γίγνεται μεταβολή, ἀπὸ δὲ τῆς στε-
 ρήσεως ἐπὶ τὴν ἔξιν ἀδύνατον· οὔτε γὰρ τυφλὸς γενόμενός

10 ὄψιν ἔχειν . . . ὄψιν ἔχον ΒΔ: °n^c: [ΛΡΙΓ] 12 ἔχον ὄψιν Β: °φn^c:
 [ΛΡΙΓ] 13 τι αn^c ἀνὰ pos. Δ: om. ΒΛ: °n^c: [ΙΓ] 16-17 ἔξιν
 καὶ στέρησιν n^c 17 ὄντος Β: °φσn^c: [Τ] 18 γίνεσθαι n^cσ^c: °φ: [Τ]
 20 ὑπάρχη Β: °n^c: [Τ] τῷ ex τὸ corr. n^crec.: om. Δ: [ΛΡΙΓ] alt.
 τὸ ex τῷ corr. n^crec.: om. Β: [ΛΡΓ] θερμόν Β: °n^c: [Τ] 21
 δύναται n^c: [Τ] 22 γε] τε (φ), ? I: δὲ n^c(φ): [ΔΛΡΓ] 24 γδ
 oin. n^c: [ΔΛΡΓ] 25 ἐπὶ n^c: [Τ] βέλτιον n^c: [Τ] κἂν om.
 n^c, ? Δ 26 μεταβάλλοι n^c: [Τ] alt. ἂν om. Β: °n^c: [Τ] 28 ἢ ἐξ
 ἀρχῆς n^c: [Τ] 29 ἐπίδοσιν + αὐτόν ΒΛ: °n^c 31 ἔξεως . . . στερή-
 σεως ΒΔσ^c 32 γίνεσθαι n^c: [Τ]

- lardan da değiller, belli bir anda ya birinin ya da öteki-
- 10 nin olması onları üstlenen için zorunlu. Bir nesne gör-
meye iye olmaya hazır olduğunda artık onun ya kör ol-
duğu ya da görmeye iye olduğu söylenir; ayrıca bunlar-
dan belli biri değil, herhangi biri söylenecektir. Çünkü
ya kör olmak ya da görmeye iye olmak değil, herhangi
biri zorunlu. Orta terimi olan karşıtlardaysa hepsi için
- 15 ikisinden birinin bulunması hiç zorunlu değil, ancak ki-
minde belli olarak birinin bulunması zorunlu. O halde
iyelikle yoksunluk açısından tam devrik olanların söyle-
diğimiz biçimlerden hiçbirine göre karşıt olarak tam
devrik olmadıkları açık. Öte yandan karşıtları üstlenen
bulunduğunda karşılıklı dönüşme olanaklı: Yeter ki ate-
- 20 şin sıcak olması gibi, nesnede doğal bir şey bulunmasın.
Sağlıklıların hasta, akın kara, soğğun sıcak olması ola-
naklı; erdemliyken erdemsiz, erdemsizken erdemli ol-
mak da olanaklı. Daha iyi işlere yöneltilen erdemsiz ki-
şi pek az da olsa iyiye gider, az da olsa bir kez iyileşti
- 25 mi, ya tam olarak dönüşeceği ya da oldukça büyük bir
iyileşme göstereceği açık. Çünkü başlangıçta alınmış
olan ne olursa olsun, erdeme doğru hep daha çok yönel-
me olur, iyileşme de gittikçe artar. Bu hep bu biçimde
- 30 gidince, zamanla bir engel çıkmasa, hepten karşıt huya
dönüşme olur. Ama iyelikle yoksunluk konusunda kar-
şılıklı dönüşme olanaksız. İyelikten yoksunluğa dönüş-
me olur, ama yoksunluktan iyeliğe dönüşme olanaksız.

τις πάλιν ἔβλεψεν, οὔτε φαλακρὸς ὧν κομήτης ἐγένετο, οὔτε 35
νωδὸς ὧν ὀδόντας ἔφυσεν.

“Ὅσα δὲ ὡς κατὰφασις καὶ ἀπόφασις ἀντίκειται, φανε-
ρὸν ὅτι κατ’ οὐδένα τῶν εἰρημένων τρόπων ἀντίκειται. 13^b
ἐπὶ μόνων γὰρ τούτων ἀναγκαῖον αἰεὶ τὸ μὲν ἀληθές τὸ δὲ
ψεῦδος αὐτῶν εἶναι. οὔτε γὰρ ἐπὶ τῶν ἐναντίων ἀναγκαῖον
αἰεὶ θάτερον μὲν ἀληθές εἶναι θάτερον δὲ ψεῦδος, οὔτε ἐπὶ τῶν
πρὸς τι, οὔτε ἐπὶ τῆς ἔξεως καὶ στερήσεως· ὅλον ὑγίεια 5
καὶ νόσος ἐναντία, καὶ οὐδέτερόν γε οὔτε ἀληθές οὔτε ψεῦδος
ἐστίν· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἡμισυ ὡς τὰ πρὸς τι
ἀντίκειται, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῶν οὐδέτερον οὔτε ἀληθές οὔτε ψευ-
δος· οὐδὲ γε τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν, ὅλον ἢ ὅψιν καὶ ἢ
τυφλότης· ὅλως δὲ τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων 10
οὐδὲν οὔτε ἀληθές οὔτε ψεῦδος ἐστίν· πάντα δὲ τὰ εἰρη-
μένα ἄνευ συμπλοκῆς λέγεται. οὐ μὴν ἀλλὰ μάλιστα δό-
ξειεν ἂν τὸ τοιοῦτο συμβαίνειν ἐπὶ τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐναν-
τίων λεγομένων, –τὸ γὰρ ὑγιαίνειν Σωκράτῃ τῷ νοσεῖν Σω-
κράτῃ ἐναντίον ἐστίν,– ἀλλ’ οὐδ’ ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖον αἰεὶ 15
θάτερον μὲν ἀληθές θάτερον δὲ ψεῦδος εἶναι· ὄντος μὲν γὰρ
Σωκράτους ἐστὶν τὸ μὲν ἀληθές τὸ δὲ ψεῦδος, μὴ ὄντος δὲ
ἀμφοτέρω ψευδῇ· οὔτε γὰρ τὸ νοσεῖν Σωκράτῃ οὔτε τὸ
ὑγιαίνειν ἀληθές αὐτοῦ μὴ ὄντος ὅλως τοῦ Σωκράτους.
ἐπὶ δὲ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἔξεως μὴ ὄντος γε ὅλως 20
οὐδέτερον ἀληθές, ὄντος δὲ οὐκ αἰεὶ θάτερον ἀληθές·
τὸ γὰρ ὅψιν ἔχειν Σωκράτῃ τῷ τυφλὸν εἶναι Σωκράτῃ ἀντί-
κειται ὡς στέρησις καὶ ἔξις, καὶ ὄντος γε οὐκ ἀναγ-

35 ἀνέβλεψεν Bφ: [T] ὧν+πάλιν BΛΓ 36 ὧν+πάλιν π: *a
13^b1 τρόπον (ante τῶν pos.) Λ(φ) 2 γὰρ μόνων B: *a^c: [T] 3
αὐτῶν om. ΛΡΓ: *a^c 4 μὲν om. Bφ^c, ?ΔΛ 5-6 τῆς στερήσεως
... ἢ ὑγίεια ... ἢ νόσος B: [T] 9 ἔξιν+λεγόμενα π 11 ἀπαντα
π: [T] 12 μᾶλλον Λ(φ): *a: [PIΓ] 12-13 ἂν δόξειεν Bφ: [T]
18 Σωκράτῃ om. ΛΡΙΓ 19 ὑγιαίνειν+ἐστίν B, ?ΔΛ 20 τῆς ἔξεως
καὶ τῆς στερήσεως (Δ)I: τῆς στερ. (Δ)ΛΡΓ γε|μὲν BΙΓ: [ΔΛΡ] ὅλως
om. ΛΡ 21 θάτερον om. BP alt. ἀληθές+θάτερον δὲ ψεῦδος
nBΔ 22 τῷ] τὸ π

- 35 Kör yeniden göremez, saçsız saçlanamaz, dişsiz birinin dişleri yeniden çıkmaz.

Evetleme ile değilleme olarak tam devrik olanların, söylediğimiz biçimlerden hiçbirine göre tam devrik olmadıkları açık; çünkü yalnızca bunlarda hep birinin doğru, ötekinin yanlış olması zorunlu. Karşıtlarda ikisinden birinin doğru, ötekinin yanlış olması zorunlu değil; görelilerde, iyelikle yoksunlukta da öyle. Söz gelişi

5 sağlıklı hastalık karşıt, hiçbirisi ne doğru ne de yanlış. Aynı biçimde misille yarım göreliler olarak tam devrik, onlardan her biri ise ne doğru ne yanlış. Yoksunlukla iyelikte de, söz gelişi görmeyle körlük. Genelde bir bağlantı içinde söylenmeyenlerin hiçbirisi ne doğru ne de yanlış. Sözü nü ettiklerimizin hepsi de bağlantısız söylenmekte. Bununla birlikte özellikle bir bağlantı içinde söylenen karşıtlarda bu durumla karşılaşıldığı görünebilir. Sokrates'in sağlıklı olması, Sokrates'in hasta olması

15 na karşıt ama, bunlardan hep birinin doğru ötekinin yanlış olması zorunlu değil. Nitekim Sokrates olunca biri doğru öteki yanlış olacak, Sokrates yoksa ikisi de yanlış olacak. Çünkü Sokrates'in kendisi hepten yok olunca Sokrates'in ne hasta olması ne sağlıklı olması doğru

20 olur. Yoksunlukla iyelik konusunda ise biri her zaman doğru değil: Sokrates'in görmeye iye olması Sokrates'in kör olmasına iyelik ve yoksun olma biçiminde tam dev-

καῖον θάτερον ἀληθές εἶναι ἢ ψεῦδος, —ὅτε γὰρ μήπω
 25 πέφυκεν ἔχειν, ἀμφοτέρα ψευδῆ,— μὴ ὄντος δὲ ὅλως τοῦ
 Σωκράτους καὶ οὕτω ψευδῇ ἀμφοτέρα, καὶ τὸ ὄψιν αὐτὸν
 ἔχειν καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι. ἐπὶ δέ γε τῆς καταφάσεως
 καὶ τῆς ἀποφάσεως αἰέ, εἰάν τε ἢ εἰάν τε μὴ ἦ, τὸ μὲν ἕτε-
 30 ρον ἔσται ψεῦδος τὸ δὲ ἕτερον ἀληθές· τὸ γὰρ νοσεῖν Σωκρά-
 τη καὶ τὸ μὴ νοσεῖν Σωκράτη, ὄντος τε αὐτοῦ φανερόν ὅτι
 τὸ ἕτερον αὐτῶν ἀληθές ἢ ψεῦδος, καὶ μὴ ὄντος ὁμοίως·
 τὸ μὲν γὰρ νοσεῖν μὴ ὄντος ψεῦδος, τὸ δὲ μὴ νοσεῖν ἀλη-
 θές· ὥστε ἐπὶ μόνων τοιούτων ἰδίων ἂν εἴη τὸ αἰεὶ θάτερον αὐ-
 τῶν ἀληθές ἢ ψεῦδος εἶναι, ὅσα ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφα-
 35 σις ἀντίκειται.

Ἐναντίον δὲ ἔστιν ἀγαθῷ μὲν ἐξ ἀνάγκης κακόν, —τοῦτο δὲ 11
 δηλὸν τῇ καθ' ἑκάστον ἐπαγωγῇ, οἷον ὑγίεια νόσος καὶ δικαιοσύνη
 14^a ἀδικία καὶ ἀνδρεία δειλία, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων,— κακῷ
 δὲ ὅτε μὲν ἀγαθὸν ἐναντίον ἐστίν, ὅτε δὲ κακόν· τῇ γὰρ ἐνδεία
 κακῷ ὄντι ἢ ὑπερβολῇ ἐναντίον κακόν ὄν· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ
 μεσότης ἐναντία ἐκατέρῳ οὔσα ἀγαθόν. ἐπ' ὀλίγων δ' ἂν
 5 τὸ τοιοῦτον ἴδοι τις, ἐπὶ δὲ τῶν πλείστων αἰεὶ τῷ κακῷ τὸ
 ἀγαθὸν ἐναντίον ἐστίν.—ἐτι τῶν ἐναντίων οὐκ ἀναγκαῖον, εἰάν
 θάτερον ἦ, καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι· ὑγιαίνοντων γὰρ ἀπάντων ὑγίεια
 μὲν ἔσται, νόσος δὲ οὐ· ὁμοίως δὲ καὶ λευκῶν ὄντων ἀπάν-
 10 των λευκότης μὲν ἔσται, μελανία δὲ οὐ. ἐτι εἰ τὸ Σωκράτη
 ὑγιαίνειν τῷ Σωκράτῃ νοσεῖν ἐναντίον ἐστίν, μὴ ἐνδέχεται
 δὲ ἅμα ἀμφοτέρα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο τοῦ
 ἐτέρου τῶν ἐναντίων ὄντος καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι· ὄντος γὰρ τοῦ
 Σωκράτῃ ὑγιαίνειν οὐκ ἂν εἴη τὸ νοσεῖν Σωκράτῃ.

25 δι] τε B ἀπλῶς Δ 26 αὐτὸν om. B: [PIΓ] 27 τυφλόν+
 αὐτὸν BΔΛΡ 27-8 ἀποφάσεως . . . καταφάσεως ΠΙ 28 μὲν om.
 B: [ΔΛΡ] 29 τὸ δι] καὶ τὸ B: [ΔΛΡ] 30 Σωκράτῃ om. ΔΡΓ
 31 ἢ] τὸ δι ἕτερον η(Δ) ψεῦδος+ἐστίν ηΙΓ,ΙΔ: [Δ] 36 ἐξ ἀνάγκης
 ante ἀγαθῷ pos. BΔΡ(φ)η: *ασ 37-14^a1 καὶ δικαιοσύνη ἀδικία om. B
 2 ἐστίν ante ἐναντίον pos. σ^c,ΙΡΙΓ: om. B: [Δ] 6 ἐτι+ἐπὶ ΒΛΓαφ:
 *σ 7 γάρ] μὲν ο: μὲν γάρ Β, ΙΔΛΡ 14 ὑγιαίνειν Σωκράτῃ η: [Τ]

- rik; Sokrates varsa ikisinden birinin doğru ya da yanlış
 25 olması zorunlu değil. –Sokrates hepten yoksa hem onun görmeye iye olması hem de kör olması, her ikisi de yanlış olur. Oysa evetlemeyle değillemeye, olsa da olmasa da hep biri yanlış öteki doğru olacak. Sözgelisi Sokrates’in hasta olmasıyla Sokrates’in hasta olmaması:
 30 Sokrates varsa bunlardan birinin doğru ya da yanlış olacağı açık. O yoksa aynı biçimde olur, çünkü o yoksa hasta olduğu yanlış, hasta olmadığı doğru olur. Demek ki onlardan birinin hep doğru ya da yanlış olması yalnızca evetlemeyle değilme olarak tam devrik olanlara
 35 özgü bir nitelik olsa gerek.

- İyiye kötünün karşıt olması zorunlu –bu tek tek ele alınanlarda tüme varma yoluyla da açık oluyor: Sözgelisi
 14^a şî sağlık hastalığa, doğruluk eğriliğe, korkaklık yiğitliğe karşıt. Ötekilerde de bu böyle–. Oysa kötülüğe kimi kez iyilik karşıt kimi kez de kötülük. Kötü bir şey olan aşırılık, kötü bir şey olan eksikliğe karşıt; iyi olan ‘orta olma’ ise her ikisine de aynı biçimde karşıt. Ancak bu
 5 pek az durumda söz konusu olur. Öte yandan karşıtlarından biri olduğunda ötekinin de olması zorunlu değil. Herkes sağlıklı olursa sağlık olacak, hastalık olmayacak; aynı biçimde her nesne ak olursa aklık olacak, karalık olmayacak. Yine, Sokrates’in sağlıklı olması Sokrates’in hasta olmasına karşıtsa, her ikisi de aynı anda aynı kişide bulunamaz; karşıtlardan biri olunca ötekinin olması olanaksız, çünkü ‘Sokrates’in sağlıklı olması’ varken, ‘Sokrates’in hasta olması’ olanaksız.

Δήλον· δὲ ὅτι καὶ περὶ ταῦτόν ἡ εἶδει ἡ γένει πέφυκε 15
 γίνεσθαι τὰ ἐναντία· νόσος μὲν γὰρ καὶ ὑγίεια ἐν σώματι ζώου,
 λευκότης δὲ καὶ μελαιμία ἀπλῶς ἐν σώματι, δικαιοσύνη δὲ καὶ
 ἀδικία ἐν ψυχῇ· ἀνάγκη δὲ πάντα τὰ ἐναντία ἢ ἐν τῷ αὐτῷ γένει
 εἶναι ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν, ἢ αὐτὰ γένη εἶναι· λευκὸν 20
 μὲν γὰρ καὶ μέλαν ἐν τῷ αὐτῷ γένει, -χρῶμα γὰρ αὐτῶν
 τὸ γένος,- δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν τοῖς ἐναντίοις
 γένεσιν, -τοῦ μὲν γὰρ ἀρετῇ, τοῦ δὲ κακία τὸ γένος,- ἀγα-
 θὸν δὲ καὶ κακὸν οὐκ ἔστιν ἐν γένει, ἀλλ' αὐτὰ τυγχάνει γείη
 τινῶν ὄντα.

25

- 12 Πρώτερον ἕτερον ἐτέρου λέγεται τετραχῶς· πρῶτον μὲν
 καὶ κυριώτατα κατὰ χρόνον, καθ' ὃ πρεσβύτερον ἕτε-
 ρον ἐτέρου καὶ παλαιότερον λέγεται, -τῷ γὰρ τὸν χρόνον πλείω
 εἶναι καὶ πρεσβύτερον καὶ παλαιότερον λέγεται·- δεύτερον
 δὲ τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν, οἷον 30
 τὸ ἐν τῶν δύο πρότερον· δυεῖν μὲν γὰρ ὄντων ἀκολουθεῖ
 εὐθύς τὸ ἐν εἶναι, ἐνὸς δὲ ὄντος οὐκ ἀναγκαῖον δύο εἶναι,
 ὥστε οὐκ ἀντιστρέφει ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἢ ἀκολουθήσιν τοῦ εἶναι τὸ
 λοιπόν, πρότερον δὲ δοκεῖ τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀφ' οὗ μὴ ἀντι-
 στρέφει ἢ τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν. τρίτον δὲ κατὰ τινὰ τάξιν 35
 πρότερον λέγεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν λό-
 γων· ἐν τε γὰρ ταῖς ἀποδεικτικαῖς ἐπιστήμαις ὑπάρχει τὸ πρότε-
 ρον καὶ τὸ ὕστερον τῇ τάξει, -τὰ γὰρ στοιχεῖα πρότερα τῶν
 διαγραμμαμάτων τῇ τάξει, καὶ ἐπὶ τῆς γραμματικῆς τὰ στοιχεῖα 14^b
 πρότερα τῶν συλλαβῶν,- ἐπὶ τε τῶν λόγων ὁμοίως, -τὸ γὰρ
 προοίμιον τῆς διηγήσεως πρότερον τῇ τάξει ἐστίν.- ἔτι
 παρὰ τὰ εἰρημένα τὸ βέλτιον καὶ τὸ τιμιώτερον πρότερον

16 ζῶου+πέφυκε γίνεσθαι nI 18 ψυχῇ+ἀνθρώπου nBΔP: *σ
 ἀναγκαῖον (φ)σ: [T] δὲ B,?I: *φσ: [Γ] ἀπαντα (φ): *σ: [T]
 20 prius εἶναι om. IG: *φ 23 τὸ γένος ante τοῦ δὲ pos. n: *η: [P]
 26 πρότερον+δὲ P(φ)ση: *ασ μὲν+γὰρ I,?ΔP 27 τὸν χρόνον B:
 *σ: [ΛPIG] καθ' ὃν n: καθ' ᾧ σ: [T] 35-6 κατὰ... τὸ πρότερον
 (Δ)Iφ,?A: ὃ κατὰ... πρότερον n(Δ) 38 πρότερον n 14^{b2} πρότερα
 om. IG 4 alt. τὸ om. n: *φ: [T]

- 15 Karşıtların türce ya da cinsce aynı şey konusunda olması doğal, bu açık. Hastalıkla sağlık canlı bedeninde, aklıkla karalık genelde cisimde, doğrulukla eğrilik ise ruhtadır. Karşıtların hepsinin ya aynı cins içinde ya
20 karşıt cinslerde olması ya da kendilerinin cins olması zorunlu. Akla kara aynı cins içinde –cinsleri renk–, doğrulukla eğrilik karşıt cinslerde –ilkinin erdem, ötekinin kötülük–, iyilikle kötülük ise bir cins içinde değerler
25 ama, kendileri bazı şeylerin cinsi.

- Bir şeyin bir başkasından önceliği dört biçimde söylenir: İlk, asıl anlamıyla zamana göre söylenir. Buna göre, bir şey bir başkasından daha yaşlı, daha eski denir –zaman açısından daha çok olmasından ötürü daha yaşlı, daha eski denir–. İkincisi olarak, var olması bir başkasının var olması sonucunu getiren ama, evirmeyi kabul etmeyen: Sözgelişi bir, ikiden daha önce; iki olunca doğrudan birin de olduğu sonucu çıkar ama, bir olduğunda ikinin olması zorunlu değil. O halde birden ötekinin var olması sonucu çıkmaz ve var olma sıralanışında evirmeyi kabul etmeyen bu nesne daha önce gelir, bu
35 görülüyor. Üçüncü olarak, bilimlerle konuşmalardaki gibi, bir sıraya göre daha önce denir: Tanıtlamalı bilimlerde sıra açısından daha önce, daha sonra var –çünkü
14^b öğeler geometrik şekillerden sıra bakımından daha önce–; konuşmalarda da bu böyle, giriş sıra bakımından açıklama kısmından daha önce. Öte yandan söylediklerimizin dışında daha iyiyle daha değerlinin doğa gereği

5 εἶναι τῇ φύσει δοκεῖ· εἰώθασι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τοὺς ἐντιμότερους καὶ μᾶλλον ἀγαπωμένους ὑπ' αὐτῶν προτέρους φάσκειν εἶναι· ἔστι μὲν δὴ σχεδὸν ἀλλοτριώτατος τῶν τρόπων οὗτος.

Οἱ μὲν οὖν λεγόμενοι τοῦ προτέρου τρόποι τοσοῦτοί 10 εἰσιν. δόξειε δ' ἂν καὶ παρὰ τοὺς εἰρημένους ἕτερος εἶναι προτέρου τρόπος· τῶν γὰρ ἀντιστρεφόντων κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν τὸ αἷτιον ὅπως οὖν θατέρῳ τοῦ εἶναι πρότερον εἰκότως φύσει λέγοιτ' ἂν. ὅτι δ' ἔστι τινὰ τοιαῦτα, 15 δῆλον· τὸ γὰρ εἶναι ἄνθρωπον ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν πρὸς τὸν ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ λόγον· εἰ γὰρ ἔστιν ἄνθρωπος, ἀληθὴς ὁ λόγος ὧ λέγομεν ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος· καὶ ἀντιστρέφει γε, —εἰ γὰρ ἀληθὴς ὁ λόγος ὧ λέγομεν ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος, ἔστιν ἄνθρωπος— ἔστι δὲ ὁ μὲν ἀληθὴς λόγος οὐδαμῶς αἷτιος τοῦ εἶναι τὸ πρᾶγμα, τὸ μέντοι 20 πρᾶγμα φαίνεται πως αἷτιον τοῦ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον· τῷ γὰρ εἶναι τὸ πρᾶγμα ἢ μὴ ἀληθὴς ὁ λόγος ἢ ψευδὴς λέγεται. ὥστε κατὰ πέντε τρόπους πρότερον ἕτερον ἐτέρου λέγοιτ' ἂν.

Ἄμα δὲ λέγεται ἀπλῶς μὲν καὶ κυριώτατα ὧν ἡ γέ- 13
25 νεσις ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· οὐδέτερον γὰρ πρότερον οὐδὲ ὕστερόν ἐστιν· ἅμα δὲ κατὰ τὸν χρόνον ταῦτα λέγεται. φύσει δὲ ἅμα ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν, μηδὲ μὴ δὲ αἷτιον θίτερον θατέρῳ τοῦ εἶναι ἔστιν, ὅλον ἐπὶ τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ ἡμίσεος· ἀντιστρέφει μὲν 30 γὰρ ταῦτα, —διπλασίου γὰρ ὄντος ἐστὶν ἡμισυ, καὶ ἡμίσεος

7 φάσκειν+παρ' αὐτοῖς nBΓ δὴ+καὶ B(a): [T] 9 τρόποι τοῦ
πρότερου B, ?A: [PIΓ] ante τοσοῦτοί add. σχεδὸν B 10 καὶ
post εἰρημένους pos. B(φ): [APIΓ] 11 τοῦ προτέρου (φ): [T] 13
τῇ φύσει B(φ): [T] 18 prius ἄνθρωπος+καὶ n: [T] ἀληθὴς om. P
23 λέγεται (om. ἂν) Hσ, ?T: *aφ 24 μὲν om. Γ(φ)σ^c: *a [ΔAP]
25 ἔστιν ante ἐν add. R, ?A: post χρόνῳ (φ)σ^c: *η 25-6 ante πρότερον
add. τῶν τοιούτων nI: post ἔστιν add. αὐτῶν BΔ: [PΓ] ἔστιν οὐδὲ
ὕστερον nA: [P] 29 μὲν om. Γ: [ΔAP] 30 prius γὰρ om. n
διπλασίου+μὲν BI: [ΔAP] ἡμισὺ ἔστιν n, ?P

- 5 daha önce olduğu görünüyor. Çoğu kimse daha değerli saydığı, daha çok sevdiği kimselerin daha önce geldiklerini söyler durur. Kuşkusuz bu daha öncenin çeşitleri için en uzak olan.

- Daha öncenin çeşitleri bu söylediklerimiz, bunların
 10 dışında daha öncenin bir başka biçimi de varmış gibi geliyor. Var olma sıralanışına göre evrik olan nesnelerde varlığının nedeni olan iki nesneden biri için doğa gereği daha önce denebilir, bu açık: İnsanın var olması, var olma sıralanışına göre, kendisi hakkındaki doğru
 15 önermeye evrik; çünkü insan varsa, insanın var olduğunu söylediğimiz önerme doğru olur ve evriktir; çünkü insanın var olduğunu söylediğimiz önerme doğruysa insan var demektir. Ancak doğru önerme hiçbir biçimde nesnenin var olma nedeni değil, oysa nesne önermenin
 20 doğru olmasının belli bir biçimde nedeni gibi görünüyor; nitekim nesnenin olmasına göre önermenin doğru ya da yanlış olduğu söylenir. Demek ki bir nesnenin bir başkasından daha önce olması beş biçimde söylenebilmektedir.

- Zamandaş, asıl anlamıyla oluşları aynı zamanda olan
 25 nesneler için denir, çünkü ikisinden biri ne daha önce ne de daha sonra. Böyle nesnelere zaman açısından zamandaş denir. Var olma sıralanışına göre evrik olanların doğal olarak zamandaş oldukları görünüyor, ama bunlardan biri öteki için hiçbir zaman var olma nedeni değil.
 30 Söz gelişi misille yarım: Bunlar evrik –çünkü misil olun-

ὄντος διπλάσιόν ἐστιν, — οὐδέτερον δὲ οὐδετέρῳ αἴτιον τοῦ εἶναι ἐστιν. καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀντιδιηρημένα ἀλλήλοις ἅμα τῇ φύσει λέγεται. ἀντιδιηρῆσθαι δὲ λέγεται ἀλλήλοις τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν, οἷον τὸ πτηνὸν τῷ 35 πεζῷ καὶ τῷ ἐνύδρῳ· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντιδιηρήτῃ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ὄντα· τὸ γὰρ ζῶον διαιρεῖται εἰς ταῦτα, εἰς τε τὸ πτηνὸν καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ ἐνυδρον, καὶ οὐδέν γε τούτων πρότερον ἢ ὕστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἅμα τῇ φύσει τὰ τοιαῦτα δοκεῖ εἶναι· (διαιρεθείη δ' ἂν καὶ ἕκαστον τού- 15^a των εἰς εἶδη πάλιν, οἷον τὸ πεζὸν καὶ τὸ πτηνὸν καὶ τὸ ἐνυδρον.) ἔσται οὖν κακείνα ἅμα τῇ φύσει, ὅσα ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν ἐστιν· τὰ δὲ γένη τῶν εἰδῶν αἰεὶ πρότερα· οὐ γὰρ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι 5 ἀκολουθήσιν· οἷον ἐνύδρου μὲν ὄντος ἔστι ζῶον, ζώου δὲ ὄντος οὐκ ἀνάγκη ἐνυδρον εἶναι.—ἅμα οὖν τῇ φύσει λέγεται ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ τοῦ εἶναι ἐστιν, καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ 10 γένους ἀντιδιηρημένα ἀλλήλοις· ἀπλῶς δὲ ἅμα, ὧν ἡ γένεσις ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ.

- 14 Κινήσεως δὲ ἐστιν εἶδη ἕξ· γένεσις, φθορά, αὔξεις, μείωσις, ἀλλοιώσις, κατὰ τόπον μεταβολή. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι κινήσεις φανερόν ὅτι ἕτεραι ἀλλήλων εἰσίν· οὐ γὰρ ἐστιν ἡ 15 γένεσις φθορά οὐδὲ γε ἡ αὔξεις μείωσις οὐδὲ ἡ κατὰ τόπον μεταβολή, ὡς περὶ τῶν δὲ καὶ αἱ ἄλλαι· ἐπὶ δὲ τῆς ἀλλοιώσεως ἔχει τινὰ ἀπορίαν, μήποτε ἀναγκαῖον ἢ τὸ ἀλλοιούμενον κατὰ τινὰ τῶν λοιπῶν κινήσεων ἀλλοιοῦσθαι. τοῦτο δὲ οὐκ ἀληθές ἐστιν· σχεδὸν 20 γὰρ κατὰ πάντα τὰ πάθη ἢ τὰ πλείστα ἀλλοιοῦσθαι συμβέβηκεν ἡμῖν οὐδεμιᾶς τῶν ἄλλων κινήσεων κοινωνοῦσιν· οὔτε

33 αὐτοῦ + δὲ B(φ): [T] 37 ὄντα om. IG: [P] 37-8 εἰς τε om. η, ? A 38 πεζόν . . . πτηνόν ηP 15^a1 τούτων (ante ἕκαστον pos. nΔ)] τῶν τοιούτων B 2 πεζόν + ζῶον nΔ A I 4-5 τῶν εἰδῶν pos. αἰ pos. Δ: om. (A) IG 5 πρότερα + ἐστιν B, ? A I 10 τὸ om. η: [A P Γ] 14 ἀλλοίω- σις + καὶ Γ: *φ κατὰ] ἢ κατὰ B φ: [T] 16 γε om. B: *φ: [T] αὔξη- σις + οὐδὲ IG 21 alt. τὰ + γε η: [T] 22 κοινωνοῦσης A

- ca yarım var, yarım olunca da misil var– ama herikisi de birbiri için var olma nedeni değil. Aynı cinsten karşılıklı ayrılmış olanlara da doğa gereği zamandaş denir. Karşılıklı ayrılmak dediğim, aynı bölümlemeye göre olanlar; sözgelişi kanatlı, yürüyen, suda yaşayan. Bunlar aynı cinsten olmalarına karşın birbirlerinden ayrılmışlar. Hayvan bu bölümlemeye göre kanatlı, yürüyen, suda yaşayan diye bölümlenir. Bunlardan hiçbirisi de daha önce ya da daha sonra değil; doğa gereği zamandaş, bu görülüyor (bunların her biri de yeniden türlere ayrılabilir; sözgelişi kanatlı, yürüyen, suda yaşayan). O halde aynı bölümlemeye göre aynı cinsten olan onlar da doğa gereği zamandaş olacak. Ama cinsler türlere göre hep daha önce olur, çünkü var olma sıralanışına göre evrik değildir: Örneğin suda yaşayan varsa hayvan var ama, hayvan olduğunda suda yaşayanın olması zorunlu değil. O halde var olma sıralanışına göre evrik olan nesnelere doğa gereği zamandaş denir, ama biri öteki için hiçbir zaman var olma nedeni değil. Aynı cinsten karşılıklı ayrılmış olanlara da doğa gereği zamandaş denir. Kısaca oluşları aynı zamanda olanlara zamandaş denir.

- Devinimin altı türü var: Oluş, yokoluş, artma, azalma, başkalaşma, yer değiştirme. Değişik devinimler kendi aralarında da ayırmalı, bu açık: Oluş, yokoluş değil, artmayla azalma da yer değiştirme değil; ötekilerde de bu böyle. Ama başkalaşma konusunda, başkalaşmanın öteki devinimlerden birine göre başkalaşması zorunlu mu değil mi, bu kuşkulu ama doğru değil. Aşağı yukarı etkilenmelerin hepsi ya da büyük kısmı bizde öteki devinimlerden hiçbirisiyle orta olmayan bir başkalaşma oluş-

γὰρ αὔξεσθαι ἀναγκαῖον τὸ κατὰ πάθος κινούμενον οὔτε
 μειοῦσθαι, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὥσθ' ἑτέρα ἂν
 25 εἴη παρὰ τὰς ἄλλας κινήσεις ἢ ἀλλοιώσεις· εἰ γὰρ ἦν ἡ
 αὐτή, ἔδει τὸ ἀλλοιούμενον εὐθὺς καὶ αὔξεσθαι ἢ μειοῦσθαι
 ἢ τινα τῶν ἄλλων ἀκολουθεῖν κινήσεων· ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη.
 ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ αὐξήμενον ἢ τινα ἄλλην κίνησιν κι-
 νούμενον ἀλλοιοῦσθαι· ἀλλ' ἔστι τινὰ αὐξανόμενα ἃ οὐκ
 30 ἀλλοιοῦται· οἷον τὸ τετράγωνον γνῶμονος περιτεθέντος ἡ-
 ξηται μὲν, ἀλλοιότερον δὲ οὐδὲν γεγένηται· ὡσαύτως δὲ καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. ὥσθ' ἑτεραι ἂν εἴησαν αἱ κι-
 νήσεις ἀλλήλων.

15^b Ἔστι δὲ ἀπλῶς μὲν κινήσεις ἡρεμία ἐναντίον· ταῖς δὲ
 καθ' ἕκαστα, γενέσει μὲν φθορά, αὐξήσει δὲ μείωσις·
 τῇ δὲ κατὰ τόπον μεταβολῇ ἢ κατὰ τόπον ἡρεμία μά-
 λιστα ἔοικεν ἀντικεῖσθαι, καὶ εἰ ἄρα ἡ εἰς τὸν ἐναντίον
 5 τόπον μεταβολή, οἷον τῇ κάτωθεν ἢ ἄνω, τῇ ἄνωθεν ἢ
 κάτω. τῇ δὲ λοιπῇ τῶν ἀποδοθειῶν κινήσεων οὐ ῥάδιον
 ἀποδοῦναι τί ποτέ ἐστιν ἐναντίον, ἔοικε δὲ οὐδὲν εἶναι αὐτῇ
 ἐναντίον, εἰ μὴ τις καὶ ἐπὶ ταύτης τὴν κατὰ τὸ ποιὸν ἡρε-
 μίαν ἀντιθεῖη (ἢ) τῇ(ν) εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολή(ν),
 10 καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς τὴν κατὰ
 τύπον ἡρεμίαν ἢ τὴν εἰς τὸ ἐναντίον τόπον μεταβολήν, -ἔστι
 γὰρ ἡ ἀλλοιώσις μεταβολή κατὰ τὸ ποιόν· ὥστε ἀντίκει-
 ται τῇ (κατὰ τὸ ποιὸν κινήσει ἢ) κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμία

26 ἢ] καὶ ΔΓ(Φ) 27 τινι η(Φ) 28 αὐξανόμενον Β(Φ): [Τ]
 29 ἀλλοιοῦσθαι + ἔδει Β: + ἀναγκαῖον Γ α] καὶ ΛΓ 30 γνῶμονος +
 αὐτῷ Φ^c: + αὐτό (sic) ο 31 οὐδὲν] οὐ Φ^c, ?Λ: *ο 15^b 1 κινήσει ἡρεμία
 Φ, ?Ρη: *ο 2 ἕκαστα + αἱ καθ' ἕκαστα Β(Φ) 3 μάλιστα + δὲ Β(Λ):
 *Φ 4 καὶ om. Λ(Φ): [Ρ] εἰ ἄρα om. ΒΛΙΦ αἰς] πρὸς Β(Φ): [Τ]
 5 alt. τῇ] τῇ δὲ ΒΔ: καὶ τῇ Ρ(Φ): [Λ] 5-6 τῇ ἄνωθεν ἢ κάτω om. ΛΙ
 7 οὐδὲ ΛΓ: [Ρ] εἶναι + τι ΔΛΓ: [Ρ] 9 ἢ τὴν . . . μεταβολήν
 (? ex coniectura) cod. Coisl. 330, ?Γ: τῇ . . . μεταβολῇ ηΒΔΛ: [ΡΙ]
 12 ἀντικεῖσεται ΒΔΙ: [Ρ] 13 κατὰ . . . ἢ (? ex coniectura) Β: om.
 ηΔΛΙΓ: [Ρ] 13-14 ἡρεμία ἢ εἰς (? ex coniectura) Β, ?Λ: ἡρεμία ἢ εἰς
 ηΔΙΓ: [Ρ]

- turur. Nitekim bir etkilenmeye göre devinen bir şeyin artması ya da azalması zorunlu değil, ötekiler için de bu
- 25 böyle. Demek ki başkalaşma öteki devinimlerden ayrımlı olsa gerek: Aynı olsaydı başkalaşan nesnenin doğrudan artması, azalması ya da öteki devinimlerden birinin izlemesi gerekirdi, oysa böyle bir zorunluluk yok. Aynı biçimde, artan ya da herhangi bir başka devinime göre devinen nesnenin başkalaşması zorunlu olurdu, oysa
- 30 kimi nesneler başkalaşmadan artmakta: Örneğin gnomon¹ uygulanan dörtgen artmıştır ama kendisinde başkalaşma olmamıştır. Benzeri öteki şeylerde de bu böyle. O halde devinimler birbirinden ayrımlı oluyor.
- 15^b Öte yandan devinim genelde durgunluğa karşıt. Tek tek devinimleri alırsak: Oluş yokoluşa, artma azalmaya karşıt. Yer değiştirmeyeyse özellikle yere göre durgunluğun ya da karşı yöne olan yer değiştirmenin karşıt ol-
- 5 duğu görünüyor; sözgelişi aşağıya doğru olana yukarıya doğru olan, yukarıya doğru olana aşağıya doğru olan. Açıkladığımız devinimlerden geri kalan devinime neyin karşıt olduğunu göstermek ise pek kolay değil: Hiçbir şeyin ona karşıt olmadığı görünüyor, meğer ki buna niteliğe göre olan durgunluk ya da karşıt niteliğe doğru
- 10 yer değiştirme karşıt sayılsın. Tıpkı yer değiştirmeye göre olan durgunluk ya da karşı yöne doğru olan yer değiştirme gibi –çünkü başkalaşma niteliğe göre bir yer değiştirme–. O halde niteliğe göre olan devinime niteliğe göre olan durgunluk ya da karşıt niteliğe göre olan

1 Gnomon, Pythagoras'ın buluşu olan bir aygıttır: Bu aygıtla bir dörtgen büyütülebilmektedir (ç.n.).

⟨ἡ⟩ ἢ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολή, οἷον τὸ λευκὸν γί-
γνεσθαι τῷ μέλαν γίγνεσθαι· ἀλλοιοῦται γὰρ εἰς τὰ ἐναντία 15
τοῦ ποιοῦ μεταβολῆς γιγνομένης.

- 15 Τὸ ἔχειν κατὰ πλείονας τρόπους λέγεται· ἡ γὰρ
ὡς ἕξιν καὶ διάθεσιν ἡ ἄλλην τινὰ ποιότητα, -λε-
γόμεθα γὰρ ἐπιστήμην· ἔχειν καὶ ἡρεσίην· ἡ ὡς πικρίαν,
οἷον ὁ τυγχάνει τις ἔχων μέγεθος, -λέγεται γὰρ τρίπη- 20
χυ μέγεθος ἔχειν ἡ τετράπηχυ· ἡ ὡς τὰ περὶ τὸ σῶμα,
οἷον ἱμάτιον ἡ χιτῶνα· ἡ ὡς ἐν μορίῳ, οἷον ἐν χειρὶ δα-
κτύλιον· ἡ ὡς μέρος, οἷον χεῖρα ἡ πόδα· ἡ ὡς ἐν ἀγγείῳ,
οἷον ὁ μέδιμνος τοὺς πυρούς ἡ τὸ κεράμιον τὸν οἶνον, -οἶνον
γὰρ ἔχειν τὸ κεράμιον λέγεται, καὶ ὁ μέδιμνος πυρούς· 25
ταῦτ' οὖν ἔχειν λέγεται ὡς ἐν ἀγγείῳ· ἡ ὡς κτῆμα·
ἔχειν γὰρ οἰκίαν καὶ ἀγρὸν λεγόμεθα. λεγόμεθα δὲ καὶ
γυναῖκα ἔχειν καὶ ἡ γυνὴ ἄνδρα· ἔοικε δὲ ἀλλοτριώτατος ὁ νῦν
ῥηθεὶς τρόπος τοῦ ἔχειν εἶναι· οὐδὲν γὰρ ἄλλο τῷ ἔχειν γυ-
ναῖκα σημαίνομεν ἢ ὅτι συνοικεῖ. ἴσως δ' ἂν καὶ ἄλλοι τινὲς 30
φανείησαν τοῦ ἔχειν τρόποι, οἱ δὲ εἰωθότες λέγεσθαι σχεδὸν
ἅπαντες κατηρίθμηνται.

14-15 τῷ λευκὸν . . . τὸ μέλαν n: [P] γίγνεσθαι τῷ om. A: [P]
17 τὸ+δὲ B(A)I,?Γ: *Φσ γὰρ om. ΔP 18 ἡ+ὡς Γ,?Δ: καὶ I
19 ἐπιστήμην+τινὰ BΔP,?I' 21 τὰ om. n,?I' 25 τοὺς πυρούς
B: [T] 26 οὖν+πάντα BΔ: [P] 27 prius καὶ] ἡ BAI λεγό-
μεθα semel om. ΔPI 29 εἶναι om. BI: *ο: [PΓ]

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ n

- yer deęiřtirme karřıt. Sözgeliři ak olmak kara olmaya,
 15 çünkü karřıt niteliklere doęru bir yer deęiřtirme oldu-
 ğunda bařkalařma var.

- Pek çok biçimde iye olmak denir: Ya huyla yatkınlık
 ya da bařka bir nitelik olarak –bilgiye, erdeme iye oldu-
 ğumuz söylenir–; ya nicelik olarak –sözgeliři birinin iye
 20 olduęu boy uzunluęu: üç ya da dört dirsek uzunluęa iye
 olmak denir; ya bedene giyilenler olarak, sözgeliři man-
 to ya da pelerine iye olmak denir; ya bedenın bir parça-
 sındakiler olarak, sözgeliři elde parmaęa iye olmak; ya
 bedende bir parça olarak, sözgeliři ele, ayaęa iye ol-
 mak; ya bir kap içinde bulunanlar olarak, sözgeliři çu-
 25 valda buędayın, testide řarabın olması: Çünkü bunlara
 bir kap içinde iye olmak denir; ya bir mal olarak, sözge-
 liři bir eve ya da tarlaya iye olduęumuz söylenir; bir ka-
 rımız olduęu, kadının bir kocası olduęu da söylenir
 ama, bu son söyledięimiz iye olmak biçimlerine en uzak
 olan gibi görünüyor; çünkü karısı var derken onunla bir-
 30 likte oturmasından bařka hiçbir řeyi belirtmeyiz. Belki
 bařka iye olmak biçimleri gösterilebilir ama, en çok kul-
 lanılanların hemen hepsinin sayıldıęını söyleyebiliriz.

Sözlük

açıklamak: apodidomi

ad: onoma

adalet: dikaiosyne

ad bulmak: onomatopoein

ad durumu: ptosis onomatos

akıl: logos (akıldan pay alanlar ve almayanlar [22 b 39 vd.])

akla uygun: kata logon (22 a 14)

alan: pragmateia

alma: apodosis

anlamli: semantikos

araç: organon

artma: auksesis

asıl: kyrios

aşırılık: hyperbole

ayırıcı özellik: diaphora

ayırma: diairesis

aynı: to auton

aynı anda: hama

azalma: meiosis

bağlantı: symploke

başkalaşma: alloiosis (nitelik değiştirme)

başlangıç: arkhe

belirlenmiş: aphorismenos

belirsiz: apo tykhes

belirsiz ad: anonymon – onoma aoriston

belirsiz eylem: rema aoriston

belirtmek: semainein

benzer: homioia

benzemezlik: anomioia

biçim: skhema – morphe (10 a 12, 16)

biçimçe: tropo (4 a 29 – 4 b 2)

bildirsel tamdeyim: logos apophantikos

bildirsel tümce: logos apophantikos

bileşik ad: onoma diploun – peplegmenon onoma (16 a 23-16 b 3 2)

bilgi: episteme

bilgisizlik: agnoia

bilinebilir (olan): episteton

bilinir: gnorimos

birleştirme: synthesis

bölümleme: diairesis

bölünmez: atomos

bulunan: hyparkhon

bütün: holos

bütünsel kaplam: hos katholou – hoti katholou

ciddi adam: spoudaios (erdemli)

cins: genos

cisim: soma

çapraz: kata diametron

çelişik: antikeimenon (20 a 30)

çelişikli soru: he erotesis dialektike

çelişme: antiphasis

çıkamaz: aporia

daha azlık: to hetton

daha çokluk: to mallon

değilleme: apophasis

değişmez: akineta

devinim: kinesis (değişme)

devrik: antikeimenon (11 b 16 – 11 b 17)

“dır”: estin (einai)

dilbilimi: grammatike
doğal olarak: to physei
doğru: alethes – dikaïos
doğrudan belli bir nesne: tode ti
doğruluk (adalet): dikaïosyne
dönüşüm: metabole
durgunluk: eremia
durum: keisthai
duygulanım: pathos
duyulabilir (olan): aistheton
duyum: aisthesis
düşünü: dianoia
düzen: taksis
edilginlik: paskhein
eklem: syndesmos
eksiklik: endeia
erdem: arete
erdemli: spoudaios
erdemsiz: phaulos
eşadlı: homonymon
eşanlamlı: synonymon
eşitlik: isotes
eşitsizlik: anisotes
etkilenme: pathos
etkinlik: poiein
evetleme: kataphasis
evirme: antistrephon
eylem: rema – praxis
eylem durumu: ptosis rematos
gelişigüzel: hopoter etykhon
genel anlamda: holos
görelilik: pros ti
hal: ptosis
huy: hêksis
içkindir: onyparhkei
ikincil varlık: ousia deuterā
ilineksel olarak: kata symbebokos

- ilk varlık:** prote ousia
ilke: arkhe
im: semaion
imlemek: semainein
iyelik: heksis – ekhein
kaplam: epi pleion
karşılık: apokrisis
karşı olum: antithesis
karşıt: enantios
karşıt önerme: apophansis enantia
kavram: noema
kendi başına: auto kath hauto
konu: skepsis
konum: thesis
konuşma: logos (14 a 36, b 2 v.d.)
kötülük: kakia
mal: ktema
nasıllık: poion
neden (niçin, gerekçe): logos (21 b 14)
neden: aitos
nelik: poia
nesne: pragma (4 a 36)
nicelik: poson
nitelik: poiotes – poion
olan: to on
olanak: dynamis
olanaklı: dynatos
olanaksız: adynatos
olanaksızlık: adynamia
olgu: pragma
olumsal: endekhomenos
oluş: genesis
orta olma: mesotes
orta terim: ana meson
ortak: koinos
ölçülülük: sophrosyne
öncelik: proteron

- önerme:** logos (12 b 6-10) (14 b 14-22) – kataphansis
- özgü:** idios
- özne:** hypokeimenon (21 b 28 vd.)
- parça:** meres
- rastgele:** pros to tykhon
- renk:** khroma
- ruh:** psykhe
- sanı:** doksa - hypolepsis (8 b 10)
- saltık olarak (anlamda):** haplōs
- ses:** phone
- sıra:** taksis
- simge:** symbolon
- sorun:** aporia (8 a 13) – amphisbetesis
- söylenen:** legomenon
- söz:** logos (4 b 8, 23, 32; 5 a 33; 16 a 2, 22; 17 a 22; 19 a 33)
- sözce:** phasis
- sürekli:** synekhes
- süreksiz:** diorismenos
- tam:** heis, mia, hen
- tam devrik:** antikeimenon
- tanım:** orismos (6 a 16) – logos (1 a 2, 4, 6, 7, 11; 2 a 20, 24-33; 3 a 16, 20; 3 b 2, 7, 8; 16 b 1)
- tanıtlamalı bilim:** episteme apodeiktike
- tasarım:** homoioma
- taşıyıcı:** hypokeimenon
- tekil:** kath hekaston
- tek tek olanlar (ele alınanlar):** kath hekasta
- tümce:** logos (16 a 31; 16 b 26, 33; 17 a 8)
- tümel:** katholou
- tümevarma:** epagoge
- tür:** eidos
- türemiş:** paronymon
- uslamlama:** logos (19 b 19)
- uygun:** oikeios
- uylaşımsal olarak:** kata synthake
- uzak:** allotrios
- uzam:** pou

üstlenen için: to dektiko hyparkhein

varlık: ousia (belli tek nesne, cins, tür, nelik)

yakın: oikeios

yalın ad: onoma haploun

yalın önerme: apophansis hapse

yanıltıcılık: apate

yanlış: pseudēs

yargı: doksa

yatkınlık: diathesis

yazı: grammata

yer: khora (6 a 13); topos (4 b 25; 5 a 7 vd.)

yer değiştirme: kata topon metabole

yoksunluk: steresis

yükleme: kategoria

yüklemek: kategorein

yokoluş: phthora

zaman: pote (kategorilerden biri); khronos (1 b 26; 2 a 2; 11 b 12)

zamandaş: hama

zorunlu: anankaios

SÖZLÜĞE NOTLAR

1. Sözlükte, çok değişik anlamlarda kullanılan 'logos'un nerede, hangi anlamda kullanıldığı verilmiştir; bunun yanı sıra aynı Türkçe karşılıkla çevirdiğimiz iki ayrı sözcüğün birinin kullanıldığı yer gösterilmiş, ötekinin de buradan yola çıkarak anlaşılabileceği düşünülmüştür.
2. *Peri Hermeneias*'da Aristoteles, pek çok yapıtından söz etmektedir. Bunların kullanıldıkları yerler: *Analytika*: 19 b 31; *Peri Psykhes*: 16 a 8; *Topika*: 20 b 26; ?*Peri poietikes*: 17 a 5; ?*Peri Retorikes*: 17 a 5; ?*Sophistikoi elenkhoi*: 17 a 36
3. 1 a – 15 b *Kategoriai*'ın, 16 a – 24 b *Peri Hermeneias*'ın numaralarıdır.